

KNJIŽNICA
EDVARDA KARDELJA
V ŽALCU

Celje - skladišče
D-Per
III 5/1990 a
5000000804 10
COBISS

SAVINJČAN

Leto XII — številka 10 — oktober 1990

Savinjski magazin
Žalec

28 let prodaje pohištva in stanovanjske opreme je porok, da boste pri nas nakup opravili resnično po najugodnejših cenah in nakupnih ugodnostih:

- ker imamo najugodnejše cene
- nudimo potrošniško posojilo na 6 mesecev brez pologa
- kupljeno blago vam hitro in brezplačno do 30 km dostavimo na dom
- pohištvo vam tudi brezplačno montiramo.

Savinjski magazin, prenovljena prodajalna pohištva, Žalec in prodajalna Dom Vrnsko sta pravi naslov, ko se boste odločili za nakup pohištva.

Za vse enako, še zlasti za nekatere

So otroci naša bodočnost, bogastvo ali navaden luksuz. Za koga so vse naštet, če vemo, da je čedalje več družin, ki se komaj prebijajo iz meseca v mesec in da je materialna in duhovna beda botra trpinčenja otrok. So nemara otroci bogastvo družbi, ki je vedno skopo odmerjala denar za vzgojo in izobraževanje? In še ta premajhen kos pogače bi bil enak za vse. Za šolstvo se je zbiral denar neposredno iz žepov občanov, sedaj pa je glavna težava, kje dobiti denar za obnovo v bistvu zastoj pridobljenih objektov. Na stranskem tiru tako ostaja boljša opremljenost šol in v mnogih primerih sta učiteljevi edini pomočniki še vedno kreda in tabla. Prispevek objavljamo na 12. strani.

Foto: E. MASNEC

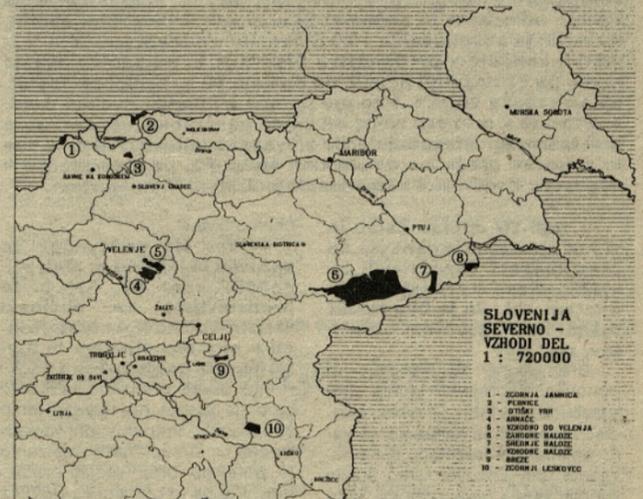
Politična odločitev gor, politična odločitev dol

Odlagališče NSRAO v naši občini

Ljubljanski Elektroprojekt in krška Nuklearna sta pripravili projekt prve stopnje izbora lokacije odlagališča nizko in srednje radioaktivnih odpadkov (NSRAO). In tako imamo po omenjeni študiji znanih deset primernih področij v Sloveniji, ki so določena kot trajna odlagališča NSRAO.

Po izboru, kjer so upoštevali kriterije, kot so naseljenost (gostota prebivalstva, zaloga pitne vode, ekosfera, termalna voda in druge), je padla v končni izbor tudi lokacija Arnače, ki se nahaja v naši in v velenjski občini. Komentatorji ugotavljajo, da bo končni izbor lokacije odlagališča slej ko prej politične narave. Če pregledamo zemljevid predvidenih lokacij, ugotovimo zanimivo dejstvo, da je kar sedem predvidenih lokacij v savinjski in spodnještajerski regiji in tri v koroški regiji. Ob tem dejstvu nehote pomislim naslednje: »Kadar je v Sloveniji potrebno investirati v kakšno področje, potem so za to najprimernejši prostori v Ljubljani in njeni okolici. Kadar pa je potrebno koga oškodovati ali pa, da nekdo prevzame na svoja pleča odgovornost celotne Slovenije, potem je to severovzhodna Slovenija.« Ljubi moji »močvirniki«, politična odločitev gor ali dol, malce dvomim, da nas boste še naprej »nategovali«, kot se vam bo v glavi posvetilo. Projektantom svetujem, naj se zamislijo nad svojimi predlogi, mi se vsekakor ne bomo ozirali na vaše trdno dokazovanje o primernosti lokacij. Odlagališča v naši občini NOČEMO!

GREGOR VOVK

PRIMERNA OBMOČJA PO PRVI STOPNJI IZLOČANJA - Na podlagi uporabljenih sedmih izločilnih kriterijev je na območju naše republike ostalo primernih za nadaljnje iskanje lokacij za odlagališča NSRAO deset območij: 1 - Zgornja Jamnica (površina 2 kv. km), 2 - Pernice (3,5 kv. km), 3 - Otiški vrh (1,5 kv. km), 4 - Arnače (6,5 kv. km), 5 - vzhodno od Velenja (4,1 kv. km), 6 - zahodne Haloze (84,2 kv. km), 7 - srednje Haloze (5,4 kv. km), 8 - vzhodne Haloze (3,6 kv. km), 9 - Breze (2,2 kv. km) in 10 - Zgornji Leskovec (5,6 kv. km). Vseh deset naštetih območij je v občinah Ravne na Koroškem, Dravograd, Radlje, Velenje, Žalec, Ptuj, Slovenska Bistrica, Laško, Krško in Sevnica.

Avtocesta še naprej na papirju

Gradnja se bo pričela takrat, ko bo zbrana vsa dokumentacija

Tudi po pogovoru predstavnikov žalske in celjske občine z ministrom za promet in zveze Marjanom Krajncem, ki je bil sredi oktobra v Žalcu, še ni mogoče natančno reči, kdaj bodo začeli graditi težko pričakovano avtocesto proti Ljubljani.

Minister Krajnc je takoj povedal, da v Žalcu ne prihaja z nobenimi novimi stališči, da pa je grad-

nja avtoceste zagotovo še vedno na prednostni listi. Gradnja tretjega pasu na Trojanah po njegovih zagotovilih ne pomeni nobenega zavlačenja in izmikanja. Krajnc je tokrat vztrajal pri tem, da bodo cesto lahko začeli graditi takrat, ko bo zbrana vsa potrebna dokumentacija, to pa se ne da urediti čez noč. Po sedanjih izkušnjah je zbiranje dokumentacije trajalo tudi po štiri leta, postopki naj bi bili zdaj poenostavljeni, še vedno pa bo trajalo leto ali dve. Žalčani in Celjani s takšnimi odgovori seveda niso bili zadovoljni. Pomagali niso tudi takšni argumenti, kot

sta jih navajala oba župana. Tako je žalski župan Milan Dobnik povedal, da je preverjal stališča večine slovenskih občin, ki so podprle gradnjo avtoceste. Ministra niso prepričale tudi trditve celjskega župana, da celotna Štajerska zaradi nemogočih cest stagnira, da postaja slovenski jug, da gre mimo nas reka vozil in da mora denar, ki ga Štajerci zberejo s cestnim dinarjem, ostati v tem delu Slovenije. Minister Krajnc je odločno dejal, da takšnega ukrepa ne misli nikoli predlagati, da Štajerci pozabljajo na vzdrževanje cest in da ustvarjajo

nekakšno svojo avtonomno pokrajino. Marjan Krajnc je vztrajal pri svojem stališču, da bo treba najprej zbrati vso dokumentacijo, šele potem se lahko začnemo pogovarjati o začetku gradnje.

Predstavniki žalske občine so ob tem povedali, da je trasa skozi Savinjsko dolino znana, da zemljišča čuvajo že vrsto let, dokumentacijo pa bodo uredili v dobre pol leta, če bodo postopki res poenostavljeni. Do takrat pa se morajo strokovnjaki odločiti, kje bo potekala avtocesta med Ločico in Blagovico.

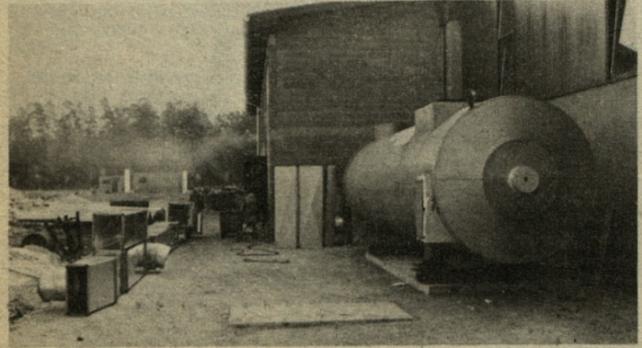
Iz dimnikov se ne sme kaditi!

Začela se je kurilna sezona. Iz individualnih kurišč, ki so največji onesnaževalec zraka, se bo zopet začel valiti dim. Tega najbrž ne bo težko opaziti in čuti. Dimnikarska služba in občinski sekretariat za varstvo okolja opozarjata lastnike individualnih kurišč na pravilno kurjenje. Najbolj očiten znak nepravilnega kurjenja je torej gosti dim, ki škodi peči in tudi najbolj onesnažuje zrak. Če nam ni vseeno, kakšen zrak vdihavamo, potem nam tudi ne sme biti vseeno, če se iz sosedovega dimnika vali dim. Sedaj je tudi čas, ko se pri pospravljanju marsikaj kuri, zato ni odveč opozorilo, da kurjenje plastike oddaja strupene pline, ki jih lahko primerjamo z bojnimi plini.

Juteks je delal na črno

Zadnji dan v oktobru je hkrati zadnji dan, ko smrdljivi in za zdravje škodljivi stiren še lahko uhaja v ozračje. Po zagotovilih odgovornih v Juteksu bo čistilna naprava do tega datuma nared, duhovi se ob njegovi proizvodnji še niso bistveno pomirili. Zapis objavljamo na 5. strani.

Streha pušča, telovadba prepovedana

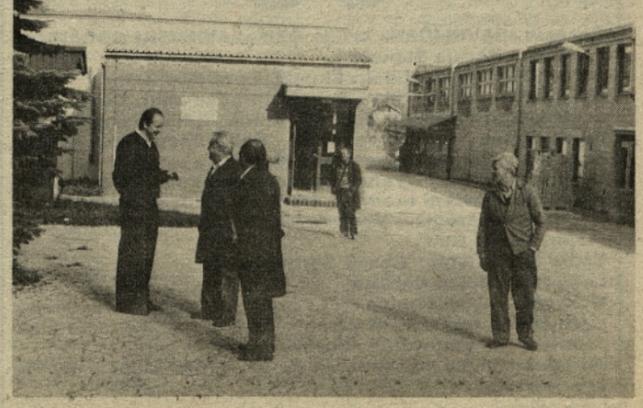
Sodni mlini meljejo počasi, a sigurno, prvi stari ljudski rek. Toda tokrat ne bomo govorili le o njih, temveč o površno narejenih gradbenih delih, ki so do teh mlinov pripeljali. Streha na žalski šoli je le eden od primerov in bi jo bilo treba v celoti zamenjati. V deževnem vremenu je celo prepovedana telovadba. Več o tem na 12. strani.

Buč mi je bil kot oče

Je Ivan Farčnik-Buč padel 9. maja v Žitari vasi? To je uradni podatek o njegovi smrti, žal pa med borci, ki so padli ta dan in so pokopani na tamkajšnjem pokopališču, ni njegovega priimka. Več o tem v pogovoru z Vero Pelko-Amenitsch na 8. strani.

Ni denarja za plače

Delavci KIL Liboje stavkali že dvakrat, str. 4

Občina po novi ustavi

Po novi ustavi ureditvi — OSNUTKU USTAVE REPUBLIKE SLOVENIJE — naj bi občina imela status **lokalne samouprave**. Občina bi bila **samoupravna skupnost prebivalcev** na določenem območju z lastno oblastjo in svojimi pristojnostmi.

Občina naj bi postala temelj lokalne samouprave. **Območje** občine bi obsegalo naselje ali več naselij, ki so povezana s skupnimi interesi in skupno problematiko in se želijo povezati v občino.

Občina naj bi se ustanovila z **zakonom**, ki bi določal njene meje. Zakon naj bi sprejeli po predhodno izvedenem referendumu, s katerim bi ugotovili voljo prebivalcev območja, na katerem naj bi bila ustanovljena občina.

Občina naj bi bila tako velika,

da bi lahko izvajala zadeve iz svoje pristojnosti in tako majhna, da bi bila blizu ljudem, da bi jo imeli za svojo in da bi v njej lahko dejansko uresničevali svoje skupne zahteve in interese.

Območje mesta naj bi bila ena občina. Mesto tako ne bi bilo razdeljeno na več občin, ampak bi se v okviru mesta enotno urejale skupne zadeve. Občina v mestu bi lahko imela status mestne občine.

Občina bi urejala vse javne zadeve, ki se nanašajo na življenje in delo prebivalcev na njenem območju razen tistih, ki jih ureja republika. Občina bi bila pristojna za opravljanje predvsem tistih zadev, ki posegajo v korist in pravice prebivalcev na njenem območju.

Občina bi bila tako samou-

pravna skupnost, z lastno, od državne oblasti ločeno oblastjo, ki bi opavljala svoje lastne nedržavne zadeve. Občine bi izvajale vse zadeve, ki ne bi bile v pristojnosti republike in bi oblikovale teritorialne in funkcionalne organe samouprave. Organov lokalne samouprave ne bi bilo mogoče enačiti z državnimi organi, ki bi jih lahko republika ustanavljala na nižjih nivojih vse do občine in preko katerih bi sama izvajala upravne naloge. Republika pa bi lahko z zakonom ali ustavnim zakonom pooblastila organe občine za opravljanje upravnih zadev iz pristojnosti republike tako, da bi dala organom lokalne samouprave javna pooblastila.

Občina naj bi bila tudi finančno samostojna in bi se financirala z lastnimi dohodki.

Republika bi lahko iz svojih

sredstev prispevala za financiranje potreb občine. Dolžna pa bi bila zagotavljati dodatna sredstva tistim občinam, ki zaradi manjše gospodarske razvitenosti ne morejo ustvarjati zadostnih sredstev za opravljanje svojih nalog. Občina bi lahko predpisovala davščine v skladu z zakonom.

Osnetek ustave daje možnost povezovanja sosednjih občin za opravljanje skupnih zadev v širše lokalne skupnosti. Zakon lahko pooblasti občino za urejanje in opravljanje posameznih zadev iz pristojnosti republike.

Glede na bodočo organiziranost občin naj bi v Republiki Sloveniji po novem imeli namesto sedanjih 60 okoli 120 občin.

Slavko Košenina

Odločitev prepuščena KS

Predstavniki krajevnih skupnosti so se sestali z vodstvom občine, beseda pa je tekla o bodoči organiziranosti komunalnega sistema. Vodstvom krajevnih skupnosti je mandat že potekel, ker pa še nismo pripravljeni na novo obliko organiziranosti, so jim predlagali podaljšanje sedanjega mandata. V večini krajevnih skupnosti so nova vodstva že izvolili. V manjših so opustili skupščine, ki so bile v preteklosti neučinkovite, imenovali pa so svete v manjšem sestavu, v večjih KS pa so jih še obdržali. Organiziranost krajevnih skupnosti ni več enotna, po sprejetju ustave pa naj bi njihove naloge prevzela občina.

Predsednik skupščine in izvršnega sveta sta predstavnikom krajevnih skupnosti govorila o delu obeh organov, ki poteka usklajeno.

V nadaljevanju pogovora je tekla beseda o odloku, ki določa sistem odvažanja odpadkov. Čeprav je bil odlok sprejet šele spomladi, pa so nanj imeli kar precej pripomb. Predvsem je bilo slišati različna mnenja o obveznem odvozu smeti. Kmetje namreč trdijo, da organske odpadke odlagajo na gnojlišča, zavzemajo pa se za ceno odvoza na število članov gospodinjstva, drugi za obstoječ sistem, ki temelji na stanovanjski površini. Predstavniki krajevnih

skupnosti Žalec pa so opozorili na problem občinskega odlagališča, saj bo sedanje na Ložnici polno konec leta. Celotna razprava o tem odloku pa daje občutek, da smo za zdravo in čisto okolje bolj deklarativno, kot pa zavestno in konkretno. Številna divja odlagališča pa takšno ugotovitev samo še potrjujejo.

Precej pripomb je bilo slišati tudi zaradi pogostega pomanjkanja pitne vode, še zlasti ob sobotah in nedeljah. Suša, na katero se izgovarjajo komunalci, pa gotovo ne traja samo ta dva dni v tednu. Zaradi tega so izrekli precej pripomb na račun delavcev Komunalne.

j.k.

Geotermalna voda - zlata žila

Izvršni svet je na seji 9. 10. 1990 sprejel sklep o najetju kredita pri republiškem komiteju za energetiko za vrtno, iz katere naj bi pritekla geotermalna voda. Geološki zavod Ljubljana je namreč s posebno raziskavo ugotovil, da naj bi bila v globini tisoč metrov voda s 40 stopinjami in pretokom 40 litrov na sekundo. Domneve strokovnjakov bodo tako znane še letos, dela na vrtni pa so se že pričela te dni. Vrednost del vrtnice znaša 5.100.000 dinarjev.

Če bo torej vrtnica uspešna, bo Žalec dobil izredno pomemben vir pitne vode in energije za ogrevanje stanovanj. In ker individualna kuršiča povzročajo 40 % onesnaženosti zraka, bi tako bistveno zmanjšali tudi to.

Precej delegatskih pobud

Predstavnica Razvojnega centra Celje, Darka Domitrovič, je poslance občinske skupščine seznanila s strokovnimi predlogi za sanacijo onesnaženega zraka v občini. Ugotovitve, ki so zapisane v zajetni študiji, bodo osnova za izdelavo ukrepov, ki pa jih mora sedaj pripraviti izvršni svet. Ker je zrak najbolj onesnažen v Žalcu in Preboldu zaradi individualnih kuršič (40 odstotkov) in industrije, bosta imela prednost ta dva kraja. Juteks, TT Prebold, Arant, TN Polzela, KIL Liboje, Aero, Ferralit in še nekatera podjetja pa so na čelu onesnaževalcev okolja v občini, njim pa je treba dodati še kmetijstvo. V razpravi so se poslanci lotili tudi odloka o odvažanju odpadkov, njihova mnenja pa

so bila precej različna. Predstavniki krajevnih skupnosti Žalec so opozorili, da je občinsko odlagališče komunalnih odpadkov polno in da je treba takoj najti novo lokacijo odlagališča.

Poslanci so se seznanili tudi z gospodarskimi gibanji v prvem polletju in s proračunsko porabo. Bili so si enotni, da je gospodarstvo preobremenjeno z obveznostmi, ker pa predstavljajo večji del republiške, občinske le 17 odstotkov, so zahtevali zmanjšanje republiških obveznosti.

Predlog odloka o spremembah in dopolnitvah odloka o davkih občanov ni bil sprejet, ker poslanci niso prejeli pisnega gradiva.

Delegatske pobude

Izvršni svet naj pripravi pregled davščin, prispevkov in dajatev, ki se stekajo v republiško blagajno. Pripravi naj tudi moratorij za vse tiste obveznosti, ki se v minimalni višini vračajo v občino. Po oceni liberalcev, ki so tudi podali predlog, bi le tako lahko najučinkoviteje razbremenili gospodarstvo.

Liberalci so zastavili vprašanje, kakšno je skladišče vojnega materiala v Zaloški gorici, zavzeli pa so se tudi za civilni nadzor skladišča v Zaloški gorici.

Božo Andolšek, predstavnik stranke ZKS-Stranke demokratične renove, je predlagal ustanovitev strankarske koordinacije, ki naj bi jo sestavljali vodje poslanskih klubov. Pobuda je bila sprejeta.

Demos, združena koalicija, je dal pobudo za enotno reševanje v republiki pri preimenovanju krajev z nekdanjimi imeni. Predlagali so tudi čimprejšnjo rešitev vprašanj o lastnini bivših družbenopolitičnih organizacij.

Krajevni skupnosti Tabor in Žalec sta dali pobudo za praznovanje občinskega praznika naslednje leto v teh dveh krajih.

Krajevna skupnost Polzela je zahtevala, da mora Komunalna vrtni sredstva krajevnega samopripekva in prispevek za nove priključke v višini 120.000 din ali pa jih vložiti v obnovo vodovodnega omrežja na Polzeli.

Pogovor s komandantom teritorialne obrambe občine Žalec

Teritorialna obramba — slovenska vojska

Dvojnega poveljevanja ni več

Z minulimi dogodki na Povšetovi ulici v Ljubljani, ko so pripadniki vojaške policije pod vodstvom majorja Rajka Meha zasedli bivše prostore Republiškega štaba TO, se verjetno zaključuje svojevrstna agonija teritorialne obrambe Slovenije in njenih štabov po občinah. Začetek je bil s poskusom odvzema orožja, konec, vsaj upamo lahko tako, pa z omenjeno akcijo na Povšetovi. Odločitve slovenske skupščine so bile za vojaški vrh v Beogradu, svojevrsten šok, saj niso računali na takšno odločnost in enotnost Slovencev. Z ustavnim aktom, da se linija poveljevanja v TO Slovenije v miru in izrednih razmerah končuje v predsedstvu Slovenije in ne več na zvezni ravni, pa so dozoreli pogoji, da postaja TO v resnici samostojna slovenska vojska. Nad njo pa ima komando zvezno predsedstvo le v primeru vojne ali vojne nevarnosti, vendar mora tudi takrat upoštevati določila slovenske ustave. Kako na vse te dogodke gledajo v občinskem štabu TO, pa smo zvedeli v pogovoru z njihovim komandantom Adijem Vidmajerjem.

— Tudi TO občine Žalec in vi kot njen komandant ste se pred meseci zoperstavili izvršitvi ukaza o predaji orožja enotam JLA. To je bila takrat težka in odgovorna odločitev, mar ne?

»Brez dvoma. Že 19. maja ob ponovnem sprejemu ukaza sem izjavil, da sredstev iz naših skladišč ne bo nihče jemal, ker je varovanje le-teh brezhibno in ne nazadnje tudi zato, ker smo pravni lastniki vsega tega v občini. Tako bi torej odgovarjal občanom za škodo, ki bi nastala ob eventualni predaji sredstev iz naših skladišč. Bilo pa bi tudi naravnost smešno in skrajno neodgovorno, da bi tisto, kar so moji predhodniki spravili skupaj v vseh minulih letih, z eno potezo izničili. Posledice je bilo težko predvideti, vendar sem ravnal po svoji vesti in ta običajno

ni zmotljiva.«

— Vse do nedavnega so varovali skladišča in štab pripadniki enot TO. Kaj je to predstavljalo za občinski štab in občino kot celoto, zlasti v organizacijskem in materialnem pogledu?

»Po ukazu predsedstva RS, ki smo ga prejeli po telexu, smo štiri mesece in trinajst dni varovali objekt s stražo. Varovanje samo je potekalo brez večjih problemov. Kaj pa to pomeni za OŠTO z rezervno sestavo, pa je drugo vprašanje. Vsekakor pa je bila potrebna stalna prisotnost ter odpovedovanje prostemu času brez daljše odsotnosti od doma, kar je bilo še posebno neprijetno zaradi časa dopustov. Brez dvoma se ob takšnem načinu varovanja pojavljajo tudi precejšnji finančni stroški kot tudi problem odsotno-

Adi Vidmajer

sti pripadnikov TO z dela. Vsekakor pa moram reči, da smo vse probleme sprotno reševali in brez večjih težav, kar je eden od pokazateljev stalne pripravljenosti pripadnikov TO kakor tudi delovnih organizacij v občini Žalec.

— Za vami je nekaj neprijetnih mesecev, negotovosti, poskusov dvojnega poveljevanja, vključno s sklepom zveznega predsedstva da prevzame poveljstvo nad TO Slovenije JLA in njeno 5. armadno območje s sedežem v Zagrebu. Kako bi komentirali vsa ta dogajanja?

»Komentar na vse to skorajda ni potreben, saj so dejstva znana in jasna. Prav gotovo pa je, da so se ob dvojnosti poveljevanja pogosto porajali problemi, katere smo z ostalimi strukturami SLO v občini včasih s težavami reševali. Sedaj že nekaj časa upoštevamo samo sporočila in ukaze predsedstva Republike Slovenije, a v zadnjem času že tudi novega v. d. načelnika RŠ TO, Janeza Slaparja.«

— Zasedba bivših prostorov RŠTO je močno razburkala slovensko javnost. Verjetno je še težko reči, kakšen je bil sploh cilj tega početja. Prav gotovo pa tudi ob tem dogodku tudi v občini nismo ostali ravnodušni?

»Ob zasedbi bivšega štaba TO Slovenije je JLA storila dejanje, ki ga nihče ni pričakoval. Dejstvo je, da gre za protipravno zasedbo tega objekta, ki je močno vznemirila ljudi ter pripravil pravo zmedo, ki ji je botrovalo tudi neučinkovito in prepozno informiranje. V OŠTO Žalec redno in pozorno spremljajo vse dogodke in giba-

nja v občini, pokrajini, kakor tudi navzven, kar je tudi naša dolžnost, še posebno v tem trenutku, ko je potrebna še večja povezanost občinskih struktur s področja vseslovenskega varovanja.«

— Ali so vsi ti dogodki vplivali na izvajanje začrtanega programa usposabljanja enot TO?

»Vsaka izredna, dodatna naloga prav gotovo vpliva na normalni razvoj predhodno začrtanega programa. To se je pokazalo tudi v tem primeru, saj smo morali izvajati precej dodatnih nalog, pri katerih je prihajalo do večjih psihofizičnih obremenitev. Vsekakor pa doslej nismo popuščali in tudi v bodoče ne bomo, če to ne bo potrebno.«

— In za konec našega pogovora morda še klasično vprašanje. Kako s TO v bodoče?

»Znano je že, da prihaja v TO Republike Slovenije do večje reorganizacije, kar velja tudi za PŠ TO in OŠ TO. Teritorialna obramba občine Žalec bo tudi v bodoče dosledno izvrševala naloge, ki bodo podane z novo usmeritvijo s strani predsedstva RS in RŠTO. Ob tej priliki pa se želim zahvaliti vsem pripadnikom TO in ostalim, ki so sodelovali in še sodelujejo v akciji varovanja objektov TO občine Žalec. Prav tako pa si želim še naprej tako dobroga sodelovanja z našimi občani.«

DARKO NARAGLAV

OBVESTILO STRANKAM

Upravni organi občine Žalec bodo na osnovi sklepa IS Republike Slovenije delali 27. oktobra namesto 2. novembra

Rdeči križ Slovenije

Krvodajalstvo

V mesecu novembru 1990 bosta krvodajalski akciji v:
1. krajevni organizaciji RK Šempeter, dne 16. 11. od 6^h do 13. ure v prostorih osnovne šole Šempeter;
2. krajevni organizaciji RK Petrovče, dne 23. 11. 1990 od 7. do 12. ure v prostorih osnovne šole Petrovče.

Dobrodelne akcije

Akcija za pomoč sestram Kveder iz Ponikve še vedno poteka, zato obveščamo vse občane, da še lahko nakažejo finančno pomoč na ŽR. občinske organizacije RK Žalec štev.: 50750-678-52170, s pripisom »za sestre Kveder«. Doslej smo zbrali le 3.400,00 din.

Nihče se ni odzval naši akciji OZIMNICA za socialno ogrožene občane, zato ponovno prosimo, da nam, v kolikor nam lahko kaj

odstopite, javite na telefon 713-136.

Mesec november je mesec boja proti alkoholizmu in narkomaniji, tet vedno večji strahoti današnjega dne, saj beležimo vedno več alkoholizma tudi med mladimi osebami. Zato bodo v naši občini po vseh osnovnih šolah potekala zdravstvena predavanja na to temo, mi odrasli pa se zamislimo nad sabo. Ali je zaradi alkohola vredno uničiti družino?

Dragica Pečar

Dvorec Novo Celje, ki ga obnavlja žalska Agrina, sta v drugi polovici oktobra obiskala avstrijski konzul in kulturni ataše Walter Simon in minister za kulturo Republike Slovenije dr. Andrej Capuder. Predsednik žalske občine, Milan Dobnik, predstavniki Agrine, Restavratorskega centra Slovenije in Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine so gosta seznanili z obnovitvenimi deli in želijo, da bi dvorec uredili do leta 1992, ko naj bi bil v Žalcu svetovni hmeljarski kongres. Baron Gaisruck, ki je bil dvorni svetnik Marije Terezije, je dvorec postavil v 18. stoletju kot mini kopijo dunajskega Schönbruna. Od tod tudi prošnja, da bi obe vladi pomagali uresničiti zahtevni projekt obnove.

SAVINJČAN

Časopis »SAVINJČAN« izdaja ČZP »SAVINJSKI OBČAN« p. o., Žalec, Heroja Staneta 1. Ustanovitelj in izdajatelj: Skupščina občine Žalec Izdajateljski svet: Milan Dobnik (predsednik), Danica Jezovšek-Korent, Milan Zupanc, Anton Ajdič, Marjan Brus, Franc Žolnir, Franci Ježovnik, Božo Andoljšek, Andrej Šporin, Marjan Natek in Janez Meglič. Uredniški odbor: Franci Žagar (glavni urednik), Janez Kroflič (odgovorni urednik), Irena Jelen-Baša, Janez Cukjati, Darko Naraglav, Marjana Natek, Jasna Rode, Adi Vidmajer, Darko Rudl. Vodja dopisništva: Vlada Cerovšek Lektorica: Mojca Nahtigal Naklada: 11.000 izvodov Tisk: Mariborski tisk, Maribor Tehnično urejanje: ČZP »Savinjski občan« Po sklepu RK za informiranje št. 421-1/72 je časopis oproščen TPD.

Franci Tratar — predsednik žalskih prenoviteljev ZKS — SDP

Pred kongresom v Novi Gorici

Zdi se, da je Zveza komunistov Slovenije — Stranka demokratične prenove pred odgovorno in morda celo pred zgodovinsko nalogo. Z volitvami je prišlo do korenitih sprememb tudi v stranki. Te pa se naj bi dokončno izkristalizirale na novogoriškem kongresu, ki bo po vsej verjetnosti zadnji te vrste. Pred kongresom smo se odločili, da o stranki in njenem delu v občinskih okvirih spregovorimo z njihovim predsednikom Francijem Tratarjem.

»Naša stranka deluje po volitvah predvsem na dveh področjih. In sicer v občinski skupščini preko svojih poslancev, in pa v okviru svoje organizacije, kjer smo že imeli določene aktivnosti. Še več pa jih bo v tem jesensko-zimskem obdobju po končanem kongresu v Novi Gorici. Kar se tiče našega delovanja v skupščini, moram reči, da na splošno z delom skupščine nisem zadovoljen. Predvsem se mi zdi, da so naša zasedanja preveč miroljubna, da se vsi nekako še iščemo v tej novi demokraciji. Imam občutek, da se od starega načina dela še nisemo veliko premaknili. Razen v primeru financiranja političnih strank in nekaj malega okrog ekologije temperatura v naši skupščini še ni narasla. Menim, da smo preveč pasivni, še zlasti pa bi morali biti odločnejši glede gospodarskih vprašanj. Tako je na primer zadnja skupščina v tem mesecu, ki je obravnavala politične rezultate našega gospodarstva, sicer ugotovila, da so presežki občinskega proračuna in združenih sredstev bivših sisov približno enaki, kot znašajo izgube, pa vendarle nihče od poslancev ni čutil potrebe posebej izpostavljati tovrstno problematiko, ampak smo šli molče mimo teh ugotovitev, kakor tudi mimo ostale problematike. Ne vem, ali je posredi premajhna mera znanja, nezainteresiranost ali pa celo bojazn, da se s svojo diskusijo ne bi zamerili novi oblasti.« je uvodoma povedal naš sogovornik Franci Tratar.

— **Pred vrati je kongres stranke v Novi Gorici. Kakšno je pravzaprav stanje**

stranke po volitvah v naši občini?

»Naša stranka je doživela največji osip v tem obdobju, trenutno nas je od prejšnjih članov ZKS v SDP le okrog 25 %. Mislim pa, da smo ostali tisti, ki smo najbolj »verni«. Veljalo bi pripomniti, da je v teh 45 letih, kar je imela vodilno vlogo Zveza komunistov, prišlo v naše vrste, poleg dobrih pravih komunistov, tudi veliko ostalih sopotnikov, karieristov in podobnih, ki s svojim delovanjem v preteklosti prav gotovo niso prispevali k ugledu ZKS. Zato tudi ne preseneča, in tudi razumemo, da so ob prihodu nove oblasti zapustili naše vrste najprej ljudje, ki so bili z nami samo zaradi osebnih razlogov. Tisti torej, ki so računali, da bodo s pomočjo članstva v ZKS prispeli hitreje do lažjega in bolj plačanega delovnega mesta. Res pa je tudi, da zapuščajajo naše vrste ljudje, kot smo zvedeli v pogovorih z nekaterimi posamezniki, ki se bojijo, da bodo z nadaljnjim članstvom v ZKS — SDP imeli probleme v svojem delovnem in življenjskem okolju. Ne poznam sicer primera, da bi zaradi članstva v naši stranki, v občini Žalec kdo imel probleme ali celo doživel še kaj bolj neprijetnega, kot je recimo izguba službe. Seveda pa smo nekaterim tovrstnim poskusom že bili pričrva v primeru sodstva, novinarstva, komunalne dejavnosti v Ljubljani in še kje v republiko. Brez dvoma pa so stranko zapustili tudi tisti, ki so preprosto rekli, da se ne grede več. Ne glede na močan osip članstva pa ocenjujemo, da tisti, ki smo ostali, želimo slediti tistim pozitivnim trendom, ki jih je KPJ v stari Jugoslaviji gojila, zaradi katerih je takrat pridobila ugled med množicami, in zaradi katerih je tudi v NOB odigrala pomembno vlogo v boju proti okupatorju. Vsekakor pa se člani stranke v tem trenutku ne čutimo odgovorne za tiste stranke, ki so se dogajale takoj po končani vojni...«

Omenili ste boleče in temne strani naše polpretekle zgodovine, ki jo danes spoznavamo in obžalujemo. Kakšen je vaš odnos in odnos stranke ZKS — SDP do teh vprašanj?

Franc Tratar

»Zase in za svoje kolege — člane ne samo naše stranke, ampak tudi za vse druge napredne, razgledane in dobromislele ljudi lahko rečem, da nam je žal, da se je vse to zgodilo, kar nam ni in ne more biti v ponos. Od vsega tega smo močno odmaknjeni, saj se nekateri med nami takrat še rodili niso in zato je zanje težko, da morajo sedaj ob vsem ostale, kar je stranka dobrega storila za dobrobit slovenskega naroda, nositi na plečih tudi tisto, za kar osebno oni sami niso nič krivi. Dejstvo pa je, da vse te dogodke, ki so se zgodili v Rogu, na Teharjih in še kje, lahko samo obsojamo, ob tem pa moramo tudi vedeti, da so bili takrat drugi časi, ki pa jih morda mi ne moremo povsem razumeti. Zavedamo pa se tudi, da se krivice, ki so bile storjene, same po sebi ne dajo popraviti, da pa se gradi na novih mostovih, na drugih medsebojnih odnosih, da posledice tovrstnih dejanj ne bi v nedogled vplivale na naš danes in jutri.«

Odpiramo nove strani v zgodovini slovenskega naroda, pomembno vlogo pa je zlasti pred volitvami odigrala tudi Zveza komunistov Slovenije. Kako pa bo v bodoče?

»Znano je, da je pretrese doživela celotna naša stranka, od osnovnih organizacij, ki jih ni več, do republiškega vrha. Mislim, da smo rabili svoj čas, da se pobere, in kongres v Novi Gorici 27.

oktobra, ki naj bi bil zadnji te vrste, ima seveda nalogo, da skuša na tem področju urediti določene stvari. Po kongresu, po vsej verjetnosti, sedanega imena stranke ne bo več. Za kaj se bodo delegati odločili, pa v tem trenutku nimam več nobene osnovne organizacije v podjetjih. Sedaj smo organizirani le po KS in na ravni občinskega središča po interesnih dejavnostih. Nimamo pa še svojega poslanskega kluba, kar je ena izmed prihodnjih nalog. Poleg tega moramo urediti nova programska izhodišča in ponuditi svojim članom, simpatizerjem in drugim levim silam nove oblike delovanja in sodelovanja, ki bodo temeljile na demokratičnosti, humanizmu, naprednosti idej, skratka takšne, kot jih je svoj čas že imela. Upamo, da bomo na ta način zopet postajali močnejši in na pozicijah evropske levice. Naše delo pa mora temeljiti na vsebini, ki bo skladna s cilji, željami, hotenji in potrebami ne samo svojih članov, ampak tudi simpatizerjev in občanov naše občine. To pa hkrati tudi pomeni aktivno vlogo pri spremljanju družbenih dogajanj in kreiranju medsebojnih odnosov.«

In za konec še vaš pogled na gospodarske probleme v občini?

»To je težko vprašanje, ker je celotna situacija zelo problematična, da ne rečem kritična. V predvolilnem boju smo v vseh strankah govorili, da moramo omogočiti poleg demokratičnih pravil obnašanja tudi veliko svobodo podjetništva, obrti in drugih dejavnosti. Moram pa reči, da kljub slabim rezultatom, ki so bili predstavljeni na zadnji skupščini, posebnih ukrepov skupščina ni sprejela. To je naloga, ki še čaka izvršni svet. Nas delegate v skupščini pa zavezuje, da s svojim delovanjem omogočimo manevrski prostor IS in strokovnim službam...«

D. Naraglav

»Človek mora imeti pravico biti človek«

Franc Zolnir — predsednik krščanskih demokratov

Tako imenovana slovenska pomlad je na politični oder demokracije postavila v ospredje krščanske demokrate, ki so Demosovi koaliciji, ki je zmagala na prvih parlamentarnih volitvah v Sloveniji, tudi prispevali največji odstotek k njihovi skupni zmagi. Danes se njihova vloga čuti na vsakem koraku, še najbolj pa skozi osebnost predsednika izvršnega sveta Republike Slovenije, Lojzeta Peterleta, ki je hkrati tudi predsednik njihove stranke. Kako pa je s krščanskimi demokrati v naši občini, smo izvedeli v pogovoru z njihovim predsednikom Francem Zolnirjem.

»Naša stranka je razmeroma mlada. Mi smo se v žalski občini organizirali šele konec februarja letošnjega leta, torej tik pred volitvami. Do ustanovnega občnega zbora smo zbrali približno 70 pristopnih izjav. Od tu dalje pa se mi zdi, da se kar uspešno razvijamo in postajamo pomembna politični subjekt. Danes imamo okrog 300 članov, kar sicer ni veliko, vendar moram reči, da nismo bili posebej aktivni po volitvah, da bi stranko člansko ojačali. To je zagotovo naša hiba in zato jo mislimo v tem poznojesenskem in zimskem času odpraviti,« je v kratkih besedah predstavil stranko naš sogovornik, sicer diplomirani ekonomist v pokoju, Franci Zolnir.

Bitke se dobivajo v skupščini, kjer imate tudi vi, glede na rezultate volitev, kar močno zasedbo. Kako ocenjujete delo vaših poslancev?

»Neizpodbitno dejstvo je, da je delo naših poslancev, kot tudi poslancev drugih strank, bolj začetno, saj se šele učimo parlamentarne demokracije. Ne glede na to pa lahko trdim, čeprav sam nisem poslanec, vendar pa spremljam delo skupščine, da so naši poslanci silno požrtvovalni

Franc Zolnir

ljudje, ki so pripravljani vse storiti, da bi opravičili zaupanje svojih volilcev. In moram reči, da se sam med njimi izredno prijetno počutim, ko vidim s kakšnim entuziazmom opravljajo naloge, ki se postavljajo pred nas. S tem pa zmeraj poudarjam, da moramo delovati složno, pomirjujoče in v interesu vseh nas. Zlasti danes je to pomembno, in ob vsaki priliki to ponavljam, da smo enotni, saj je enotnost slovenskega naroda naša garancija lepše prihodnosti. Čas, v katerem živimo, to zahteva, saj bomo le tako dosegli svoj cilj. Se pravi enotno, suvereno Slovenijo. Naši odborniki — poslanci se tega močno zavedajo in na občnih zborih, ki bodo konec leta, bodo lahko brez sramu polagali račune pred svojim članstvom...«

Danes je bila na Teharjih pravna slovesnost in kot ste dejali, ste bili na njej tudi vi. Kakšno je vaše stališče do vseh teh spravnih in obrednih dejanj. Ali se vam ne zdi, da bi bil čas, da vse to prepustimo zgodovini in zgodovinarjem in se lotimo reševanja

nja naše sedanosti in prihodnosti?

»Na to lahko odgovorim iz lastnih izkušenj. Sem namreč udeleženec NOB. Bil sem partizan na Dolenjskem od prvega maja 1944, ranjen s kroglo v pljučih, bil sem ujet in v rokah domobrancev, starih okrog 17 let. Hotela sta me ustreliti ob železniškem nasipu, vendar sem se enega oklenil in ga nisem spustil tako dolgo, da je drugi rekel: »Pustiva ga in ga ženiva h komandantu.« Čeprav sem zrl smrti v oči, bi danes tema fantoma, če bi ju srečal, mirno vse odpustil. Nobenega sovraštva ne čutim. Bila je vojna, vojna pa je surova. Vsaka. Pobijali so vsi. Treba je odpustiti enim in drugim. To pa ni mogoče z enkratnim dejanjem, ampak gre za proces, ki ga bomo morali doživeti in preživeti. Res je danes kup nalog, ki so zelo pomembne, vendar tudi tega ne smemo pozabiti. Naj tudi z druge strani pride resnica. Jaz gledam na to popolnoma človeško. Vojna je ljudi porušila in vsi so storili vse, da bi onemogočili drugega. Danes pa je čas miru in zato moramo odpustiti. Na svojem primeru vem, da se to da, samo če človek iskreno hoče.«

Sprava, odpustitve za tiste, ki so v to neposredno vpleteni, nikakor pa nimajo s tem opravka povojne generacije. Ali se vam ne zdi, da s spravnimi in podobnimi dejanji lahko sprejemo tudi te? Prav tako pa nekateri poskušajo razvrednotiti NOB. Kako lahko komentirate vse te pojave, ki nosijo, vsaj na izgled, tudi revanšizem in izenačevanje partizanstva z beglardizmom?

Sam sem bil partizanski bорец in zato lahko rečem, da se raje »ograjum« ob takšnih posluših izenačevanja. Po drugi strani pa vem, da smo bili v tem boju izigrani in smo služili stalniistični ideologiji za prevzem oblasti. Vsekakor pa

soglašam s tem, kar zdaj uradno slišim. Recimo današnji govor Peterleta na Teharjih, ki pravi, da je potrebno dati vse priznanje borcev proti okupatorjem. Jaz pravim da je bila to pravica in dolžnost zavednega Slovenca, vendar pa trdim tudi to, da je partija zlorabila NOB, da je prišla na oblast. Večina borcev je bila poštena, predana in narodna zavedna, o komunizmu pa nepoučena...«

Za konec še povrniva k stranki, ki jo sedaj zastopate. Kakšni so vaši načrti?

»Predvsem okrepi svoje članstvo, vplivati na občinsko skupščino, da bi dejavnosti odražala hotenja tudi naše stranke. Predvsem pa mislim, da bi morali tako v občinskem kot republiškem pogledu doseči neko ustrezno socialno politiko. Vsekakor moramo dati več za zaščito matere, da njim, in družinam, damo večjo pomoč. To je eden izmed glavnih ciljev naše stranke. Nadalje, kako doseči, da bomo manj zapravljali, tudi v občinskem merilu. Če gledam občinski proračun za letošnje leto, vidim srahotne številke. Marsikje zapravljamo velike denarje, ki jih mora narod, ljudje, prispevati preko davkov, prispevkov itd. Sodim, da bi se morali mi tu močneje angažirati. Dejavnosti bi morali podpirati tudi obrt, ker vemo, da je danes možnost za zaposlovanje novih ljudi samo v teh dejavnostih, kot so obrt, turizem, kmetijstvo. Vselej in nenehno pa je treba govoriti ljudem, da je potrebno več delati pa manj govoriti. Če sami ne bomo ničesar ustvarili, nam tudi drugi ne bodo nič podarili...«

S sogovornikom posebej se na druga področja, ki bi jih bilo sicer vredno zapisati, pa nam prostor to ne dopušča. Povejmo le še to, da pravi, da je s slovensko politično pomladjo tudi sam postal nekaj mlajši, vitalnejši in prežet s prijetnimi občutki novega časa. Ni razloga, da mu tega ne bi verjeli.

D. NARAGLAV

Nam grozi klerikalizem?

Odkar imamo demokracijo, si njeni nasprotniki večje izmišljajo strahove, s katerimi strašijo ljudi in jih zavajajo. Najprej so si izmišljali revanšizem, ko pa je postalo jasno, da je bil ta strah neutemeljen, so privlekli na dan klerikalizem. Večina Slovencev je bila izpostavljena sistematični in zagriženi protikrščanski vzgoji. Zato je danes skoraj vsem vcepljena misel, da je vera nekaj nazadnjaškega, slabega in škodljivega, v smislu Marxovega izreka, da je vera opij za ljudstvo. Zato imajo mnogi vnaprejšnje odklonilen odnos do vsega, kar prihaja iz cerkve. Pri tem pozabljajo, da je krščanstvo dalo enega pomembnih temeljev današnje evropske in svetovne civilizacije. Navaditi se bomo morali, da so v Evropi določene navede in običaji, pri katerih sodeluje cerkev vsakdanje.

Če hočemo ljudi strašiti s klerikalizmom, moramo najprej vedeti, kaj to je. Večina meni, da je to poseganje duhovščine v politiko. Vendar je ta predstava zmotna. Duhovščina in cerkev že od nekdaj posegata v politiko oz. na vsa področja dejavnosti družbe, od gospodarstva do umetnosti, od intimnega in vsakdanjega človekovega življenja do javnega nastopanja. Pogosto se sploh ne zavedamo, da je kakšno naše ravnanje posledica krščanske tradicije. Npr. »gnus do deževnika v solati in sploh do vsega, kar leze« itd. Krščanstvo je izdelalo obred za vsako priložnost v človekovem življenju. Komunisti so bolj ali manj uspešno prevzeli nekatere od teh obredov. Npr. civilni krst, sprejem v pionirsko organizacijo namesto prvega obhajila, sprejem v mladinsko organizacijo namesto birne, civilno poroko, socialistični pogreb itd. Postavili so tudi svoje praznike in ovirali praznovanje krščanskih. Toda malo novih praznikov je s svojim obredom našlo mesto med ljudmi. Nekako sta se uveljavila dan žena in 1. maj. Se nikoli pa nisem slišal, da bi v zasebnem življenju kdo komu čestital za dan vstaje ali dan republike. Te praznike smo jemali samo kot proste dneve, ko bomo lahko postorili kaj doma. Tako smo Slovenci ostali tako rekoč narod brez praznikov. Počasi smo začeli tudi izgubljati slovenske občutek ob cerkvenih praznikih. Tako je postajalo naše življenje tudi na tem področju vedno bolj monotono. Obnavljanje in uveljavljanje te evropsko krščanske tradicije je seveda nujen pogoj za vrnitev k evropskemu načinu življenja.

Krščanski duhovniki so pogosto posegali v politično dogajanje. Od papeža, ki je preprosil hunskega kralja Atilo, da ni napadel Rima, Cirila in Metoda, ki sta pomagala utrjevati slovensko samostojnost, slovenskih in drugih jugoslovanskih duhovnikov, ki so pomagali ljudstvu v boju proti Turkom in fevdalci, do duhovnikov v Italiji in Nemčiji, ki so se upirali fašizmu in nacizmu in tistih, ki so se upirali komunizmu in tako pomembno prispevali k ohranjanju pozitivnih vrednot v teh nesrečnih državah.

Klerikalizem se je kot gibanje pojavil v drugi polovici prejšnjega stoletja, ni sicer kot zahteva, da se mora javno in zasebno življenje urejati po načelih cerkve. Ker

so nekatera teh načel v nasprotju z modernimi, pozitivnimi dosežki človeštva, je klerikalizem negativen. Negativno je npr. njegovo nasprotovanje nauku o evoluciji, planiranju družine, enakopravnosti med spoloma, svobodi umetniškega ustvarjanja in seveda zahteva, da se mora tudi posameznik držati cerkvenega nauka, kar omejuje svobodo vesti. Približno je treba, da v Evropi klerikalizem ni skoraj nikjer uspel dobiti odločilnega vpliva v življenju ljudi. Po II. svetovni vojni pa je izgubil skoraj vse pomen, ker so v krščanski cerkvi prevladali pozitivni tokovi. Krščansko tradicijo zagovarjajo krščanski demokrati, ki pa seveda niso klerikalci. Danes v Italiji ali Nemčiji, kjer so krščanski demokrati že dolgo na oblasti, nikomur niti na misel ne pride, da bi prepovedal Darwinov nauk ali da bi koga silili hoditi v cerkev ali celo prepovedal na postne dni prajdati meso ali alkohol. Zelo močan je v zadnjem času klerikalizem v muslimanskem svetu, kjer ga običajno imenujemo fundamentalizem (islamski nauk naj bo temelj — fundament vsega javnega življenja). Pri nas je bil začetnik klerikalizma dr. Anton Mahnič, ki je med drugim znan po tem, ker je trdil, da je pomembnejše biti dober katolik kot Slovenec. Slovenska ljudska stranka ni nikdar sprejela klerikalizma za svoj program, čeprav je imela vzdevek klerikalna. Močno klerikalno gibanje se je pojavilo med delom srednješolske in študentske mladine po letu 1934.

Pri nas sedaj nekateri razglašajo za klerikalizem stvari, ki so v Evropi popolnoma samoumevne. Osvetlitev in obnova cerkva v Evropi sta nekaj povsem običajnega. Cerkev je pogosto eden lepših kulturnozgodovinskih spomenikov v naselju in hočejo opozoriti nanj. V naši občini ne poznam nobene cerkve, ki so jo razsvetlili šele po spomladanskih volitvah, pa vendar nekateri menijo, da je osvetlitev posledica zmage Demosa. Res je, v letošnjem letu je bila blagoslovljena na novo pozidana cerkev Sv. Neže v Ljubljani, za to pa nima nova oblast nič večjih zaslug kot stara. Pa je vendar deležna očitkov. Nekateri moti že sama pojava g. Peterleta, češ da izgleda kot duhovnik. Dobro vemo, da človekova zunanjost vzbuja odpor, ali simpatijo samo pri ljudeh, ki ga sovražijo ali ljubijo. Milijoni Američanov ni motilo Rooswelta invalidnost, toda Mussolini jo hitro povezal z njegovim razumom. Mene g. Peterle s svojo zunanostjo sploh ne zanima. Srčno pa upam, da nas bo s svojo umirjeno odločnostjo uspel potegniti iz kaše, v kateri smo.

Spoštovani ljudje, ne dajte se zavajati, da nam grozi klerikalizem. Razlika med klerikalci in krščanskimi demokrati je vsaj takšna kot med komunisti in prenovitelji. Klerikalci in komunisti so nedemokratični in nevarni, ker hočejo, da vsi ljudje delajo in mislijo tako kot oni, čeprav klerikalci po nevarnosti in zločinih komunistov ne sežejo niti do gležnja. Krščanski demokrati in prenovitelji pa so pristaši demokracije. In doslej še nisem slišal, da bi krščanski demokrati prepovedali kakšno stranko, razen fašistično in nacistično.

Milan Dobnik

Puške ubijajo, mar ne?

V šoli so me učili, kaj je to kultura. In kaj je kulturni vzorec. Zelo zanimiv se mi je od nekaj zdel nacionalni kulturni vzorec, še posebej, ker sem iz njega izvedel toliko res čudnih reči. Na primer to, da Slovenci radi pojemo v zborih, jemo kranjske klobase ter plešemo polko. Sem se pa močno razjezil, ko je kdorkoli hotel moj individualni karakter reducirati na tak ali drugačen vzorec. Jaz sem jaz in pika, pa čeprav še vedno vsakemu brez sramu povem, da rad jem kranjsko klobaso. Ena stvar je, ki sem jo preko vzorca spoznal o Slovencih. Da ne marajo vojske. Še ko sem hodil v srednjo šolo, v času socialističnega realizma, katerega del sem bil tudi sam, so nam mnogi govorili, da Slovenci pač nismo vojniki. Lahko bi odgovorili: kakor kateri, ali pa bi povzeli argument Matjaža Kmecla, ki je vsem prisotnim v veliko začudenje oznanil, da smo bili ravno Slovenci tisti, ki smo lahko v enem samem stoletju postavili na noge kar tri vojske, jih oblekli, oborožili in jim na čelo postavili slovenske generale. In ti so znali pokazati, koliko veljavijo. Pa ne zato, ker so bili Slovenci, niti ne zato, ker so imeli prednike drugih narodnosti, pač pa ravno zato, ker so bili vojniki, slovenstvo, neslovenstvo gor ali dol. Sicer pa, če smo še tako hitro ustvarili vojsko, smo jo še hitreje izgubili. Pa sem začel razmišljati. In sem ugotovil, da v teh razmišljanjih sploh nisem sam. Začel sem razmišljati o pomenu in vrednosti vojske. In orožja. Saj vojak ni vojak, če nima puške ali katerega drugega, puški podobnega nosilca smrtonosnega viru-

sa. Veste, vse orožje je ustvarjeno in narejeno zato, da ubija. Prav ubijanje je tisto notranje bistvo, ki ga nosi orožje. In v logično ubijalavo potem vojak postane izpeljavec, morilec. Pa ne mi praviti, da se je treba braniti, da je treba braniti svete pridobitve našega nacionalnega porenka z orožjem!

Prosimo vas, pogledajte vsaj malo nazaj v zgodovino, da ne bo treba našim vnukom razlagati, češ, bili smo tako zaslepljeni s slovenstvom, da ga nismo znali ubraniti na pravi način. In pravi način je vse kaj drugega, kakor pa streljanje z orožjem. Biti vojak in za vsako stvar groziti z orožjem je tradicionalizem, mi pa bi se radi šli moderno dobo. Napredni intelektualci med svojo srenjo je razširjajo postmoderne vrednote, pa se znajdi Slovenec, če se moreš. Stanje, kot je, nujno in po definiciji vodi k patološkemu. In najbolj čudno pri vsem je to, da jemljemo argumente nasprotne strani in jih poskušamo uporabiti proti njim samim. Meni se to zdi podobno sliko človeka, ki so mu grozili s smrtjo, pa je raje naredil samomor. Povejte mi, če rezultat ni isti! Za varnost pa naj skrbijo policisti! Za to jih tudi plačujemo. Samo — treba jih bo še bolj opremiti, bolj sposobiti in tudi plačati, če že hočete, pa se boste lahko počutili varne v lastnem domu. Zato gibanje za demilitarizacijo Slovenijo ni iz trte zvito. In šušljaja se, upam da je res, da so se tudi naši najvišji občinski možje odločili, da v naši mali hiši (beri občini) ne bomo imeli vojskih objektov z vojsko. Pa naj bo od kogar koli. Brane Lobnikar

Ni denarja za plače

Delavci KIL Liboje stavkali

Keramična industrija Liboje kar 60 odstotkov proizvodnje proda na tujih tržiščih. Kljub dobrim cenam pa zaradi precenjenega denarja ne dosegajo potrebnih finančnih učinkov. Kupna moč na domačem tržišču pada, srbski trg se je povsem zaprl, neplačevanje pa povzroča težke likvidnostne težave. Zaradi tega so imeli tudi težave pri izplačevanju osebnih dohodkov, iz meseca v mesec so pomikali izplačilo, beležijo pa tudi 40-odstotno zaostajanje za republiškim povprečjem. V septembru so uresničili le 60 odstotkov proizvodnega plana, povečal pa se je lom. Na razmere so gotovo vplivale kadrovske težave, vse to pa na odločitev delavcev za stavko.

»Sindikat je med letom večkrat obravnaval nakopičene probleme, naraščalo pa je tudi nezadovoljstvo delavcev. Tudi v septembru smo kasnili z izplačilom osebnih dohodkov in ker še 20. 9. ni bilo izplačila, smo se naslednji dan odločili za opozorilno stavko. Vodenje stavke je prevzel stavkovni odbor, ki je vodstvu postavil naslednje zahteve. Zahtevali smo takojšnje izplačilo osebnega dohodka in tudi povišanje za 40 odstotkov, obravnavo razmer na delavskem svetu, pripravo kratkoročnih in razvojnih ukrepov, izpla-

čilo otroškega dodatka ločeno od osebnega dohodka. Ker je naša tovarna v preteklosti redno poravnala družbene obveznosti, zahtevamo od občine razbremenitev in odlog teh obveznosti,« pravi predsednik Svobodnih sindikatov v tovarni Ivan Podpečan.

Dušan Čuber, predsednik delavskega sveta, pa nam je povedal, da se je še isti dan sestel delavski svet, ki se je dogovoril z vodstvom za enkratno izplačilo 2000,00 dinarjev, razliko pa v tednu dni. Delavski svet je tudi sprejel zahtevo o pripravi programa ukrepov, vodstvo pa je do naslednje seje 1. 10. pripravilo smernice za ta program, kajti rok za pripravo programa je bil prekratek in so ga podaljšali do 18. 10. V teh smernicah sta bila omenjena tudi dva ukrepa, ukinitve regresa za topli obrok in za prevoz na delo, kar je najbrž povzročilo med delavci dodatno razburjenje. Informacija, ki je prišla med delavce, ni bila pravilna. »Zaradi tega so se delavci 2. 10. zjutraj ponovno zbrali na dvorišču brez vednosti stavkovnega odbora, vendar smo razgovor z vodstvom skladno s stavkovnimi pravili vodili mi,« dodaja Ivan Podpečan.

»Poleg splošnih gospodarskih razmer, ki se odražajo v precenjenem tečaju, padcu kupne moči na domačem trgu, porastu stroškov energije in surovin, nas pestijo tudi notranje težave. Predvsem pa imamo li-

kvidnostne težave, ki so vplivale tudi na osebne dohodke, zaradi katerih so delavci nezadovoljni. Rešitev vidim le v povečani proizvodnji in prodaji, kar smo poudarili tudi v programu ukrepov. Ponovno se je začel odpirati srbski trg, rezultati povečane prodaje pa se bodo odrazili finančno šele po dveh mesecih. Do tedaj pa bomo lahko delili toliko, kot bomo ustvarili. To delavci tudi razumejo. Doslje smo likvidnostne težave reševali sami, ker pa nam banka ni mogla več pomagati, smo se za pomoč zatekli tudi na občino. Prosili smo za odlog plačila obveznosti, vendar še nismo dobili odgovora. Predvsem pa si bomo morali tudi v bodoče pomagati sami,« pravi vršilec dolžnosti direktorja Roman Virant.

Tudi septembrsko izplačilo osebnih dohodkov, ki bi moralo biti 18. 10. 1990, so morali zaradi pomanjkanja sredstev premakniti za nedoločen čas. Problematiko Keramične Liboje je na seji 23. 10. obravnaval izvršni svet, redakcijo pa smo zaključili dan prej, zato ne moremo poročati o nadaljnjem razpletu težav v tej tovarni.

»Pripomba, da izvršni svet ni reagiral na razmere v KIL Liboje, ni točna. Že aprila smo dali 1.600.000 dinarjev kredita, odlog plačila občinskih obveznosti pa smo sprejeli že 29. septembra. Obravnavali smo tudi gospodarske razmere v tem podjetju in predlagali nekatere ukrepe,« pravi predsednik Boris Krajnc.

V kurilno sezono brez merilcev toplote

Pred štirimi meseci se Anton Bratuša ni ogreval za podražitev komunalnih storitev. Takrat je bil še predsednik izvršnega sveta žalske občine. Oktobra pa je na bivše delovno mesto oziroma funkcijo kot direktor Komunalnega podjetja Žalec prinesel vlogo za višje cene ogrevanja, zanje pa so se menda manj ogreli izvršniki in še manj tisti, ki so dobili nove položnice.

Takole pojasnjuje višje cene: »Na osnovi izračunov podražitev energije smo prišli do zaključka, da moramo podražiti ceno ogrevanja. Dogovorili smo se za 7,7 dinarja za kvadratni meter. Izvršnemu svetu smo predložili stroške energije, kurilno olje se je v tem času podražilo. Na zalogi ga imamo do konca novembra in takrat bo nova cena. Poleg tega je bila dana pobuda o porabi olja, ki predstavlja tri četrtine stroškov v skupni ceni. Očitek, da je žalska toplarna prevelik porabnik olja, je treba strokovno utemeljiti. Mi smo za vsako racionalizacijo porabe olja, če je to le tehnično izvedljivo.«

Kako je z merilci toplote, doslej je le eden v celem mestu?

»Z občinskim odlokom o toplotni oskrbi, ki je bil sprejet lani, smo zavezali porabnike, da si montirajo merilce toplote. S tem bi bila vidna dejanska poraba energije in bi jo na osnovi tega tudi obračunali. Doslje ima merilec toplote le Nama Žalec, vse druge firme pa tega roka niso upoštevale. S »toploto« oskrbuje mo bloke ob žalski obvoznici in samo zadnji blok ima v podpostaji vgrajene merilce in tako se lahko priključi vsako stanovanje. Mi-

Anton Bratuša

slim, da bi porabniki morali imeti interes, da bodo merili porabljeno toploto. Doslje sicer še nihče ni prišel, da bi montiral merilec toplote in povedati moram, da morajo biti vsi istega tipa, sicer lahko nastanejo težave. Pri tem je še nekaj tehničnih problemov, klasični bloki na primer nimajo možnosti merjenja toplote, razen v podpostaji.«

Slab pritisk vode v pipah, problemi z neoporečnostjo vode so bile zagate, ki ste jih kot direktor Komunale že spoznali.

Cela žalska občina ima razvejan sistem vodovodnih omrežij, okoli 350 kilometrov, ki je na nekaterih področjih dokaj star. Letos so se pojavljali veliki problemi pri oskrbi ljudi s pitno vodo. Nekatera področja so bila dnevno ali več dni brez vode. Ukrepov z omejevanjem nismo izvajali, temveč smo na nekatera področja vodo dovažali. Za mesto Žalec smo dejansko preko noči našli rešitev, tako da smo aktivirali

vodnjak v Vrbju. Tam ni električne energije in tako črpalke delujejo s pomočjo agregata. Trenutno si prizadevamo, da bi tja napeljali elektriko, in bi dodatno priključili še eno črpalko. S tem bi vsaj za čez zimo rešili vprašanje vodovoda.

Na drugih področjih se dogaja marsikaj. Tudi to tega, da je bila voda na Pirešici oporečna. Krajani mečejo krivdo na asfaltno bazo na Pirešici, to doslej ni bilo dokazano. Seveda tudi mi radovedno pričakujemo rezultate analize.

Poleg tega moram reči, da si nepooblaščen ljudje na nekaterih področjih jemljejo pravico, da posegajo v uravnavanje vodnega sistema. Le-ta potem ne funkcioniira normalno in prihaja celo do poškodb na sistemu.

Smo v žalski občini redni plačniki komunalnih storitev?

Imamo velike težave z neplačevanjem računov, to velja za toploto in kanalščino, slabi plačniki niso samo zasebniki, temveč tudi firme. S tem se precej ubadamo, dajemo opomine. Laže bo po novem letu, ko bomo imeli novi računalniško podprt sistem. Ljudi bo treba počasi navajati na dejstvo, da je v tržnem sistemu treba vse plačati. Trenutno porabniki še plačujejo za naprej, kar je ljudi precej razjezilo.

So možnosti za smotnejše izkoriščanje vodnih virov?

Izgube na vodovodnih napeljavah so velike, tudi do trideset odstotkov. Zato bomo naredili komunalni kataster, tako da bomo sploh vedeli, koliko vode imamo na razpolago. V naslednji fazi bo prišla na vrsto avtomatizacija oskrbe s pitno vodo.

—mn

Mesnica in ribarnica

V akcijo posodobitve poslovnih prostorov se je v Žalcu vključila tudi Celjska mesna industrija. Najprej so zgradili prizidek, v njem uredili začasno mesnico, tako da oskrba v času obnove objekta ni bila motena. Mesnica je tako dobila novo zunanjo podobo, precej pa je povečala tudi prodajne prostore. Pomembna pridobitev pa je ribarnica, v kateri potrošniki lahko dobijo sveže morske in sladkovodne ribe. Po naročilu pripravijo različne tople in hladne mesne jedi. Mile Begovič, vodja mesnice in ribarnice, pravi da so njihove cene konkurenčne, ponudba pa kakovostna in pestra. Razširili so tudi delovni čas, tako da je mesnica odprta tudi v nedeljo. V načrtu imajo še marsikaj, zaradi prostorske utesnenosti pa zaenkrat ostajajo pri obstoječem poslovnem programu. »Zadovoljni smo z obiskom in prodajo, ki se je v posodobljenih prostorih precej povečala, zadovoljstvo kupcev pa je naša največja želja,« pravi Mile Begovič.

Slovenska investicijska banka v Žalcu

Slovenska investicijska banka je banka podjetniškega vala v devetdesetih letih pri nas. Je prva banka v Sloveniji, ki so jo ustanovile domače in tuje pravne in fizične osebe. Namen ustanovitve banke je razvijanje raznovrstnih inovativnih bančnih in finančnih storitev, značilnih za investicijsko bančništvo, pa tudi klasično bančno poslovanje. Predvsem pa želijo pospeševati razvojno prestrukturiranje podjetij, uresničevanje novih gospodarskih pobud in urejati lastniška razmerja. Njihovo poslovno vodilo je proužnost, učinkovitost in zanesljivost. Takšna je torej osebna izkaznica Slovenske investicijske banke, ki je pred dnevi odprla poslovne prostore v Pečnikovih ulici, zgradbi bivših samoupravnih interesnih skupnosti v Žalcu. Najkrajša devizna vezava, najcenejše storitve in najvišje obresti pa so ugodnosti, ki jih nudijo varčevalcem.

jk

Bo zadruga ustanovila svojo HKS?

Po vsej verjetnosti bo Kmetijska zadruga Savinjska dolina ustanovila svojo hranilno službo. Odločnega da, njeni odgovorni še niso dahnili, ne pa pravijo tudi pogodbini s katero bi postali člani reorganiziranega žalskega HKS. Njihovi odgovori so neodločni, kljub temu, da je bil 20. oktober zadnji rok za podpis pogodbe. Ob tako visoki poslovni morali, Andreju Šporinu, direktorju HKS, ni uspelo zvesti predstavnikov zadruga za skupno mizo. Prste ima menda vmes še Kmečka zveza, ki je proti podpisu te pogodbe. O tem kaj nameravajo pa se tudi oni izgovarjajo s »še ne vemo«.

Zato smo za pogovor o tej zadevi zaprosili Andreja Šporina. Po njegovih besedah se s Kmetijsko zadrugo Savinjska dolina niso nikoli resno pogovorili, še več v HKS niso dobili niti najmanjšega namiga, da bodo začeli z lastnim. Je 20. oktober zadnji datum, ko boste še delali skupaj? Najprej smo smatrali, da tisti, ki ne podpisujejo pogodb ne moremo več delati z njimi. Resnica je ta, da s stari mi lahko delamo do nove registracije. Če bo zadruga podaljšala pogodbo, obstoji v tej pogodbi odpovedni rok in po tem bodo lahko izstopili šele konec prihodnjega leta. Problem je v tem, če zadruga ne bo podpisala pogodbe, varčevalci ne bodo mogli več dvigovati denarja iz naših knjig na naših poslovnih enotah. Preko SDK ne bo možno speljati akreditivov in zaved, ki so po-

trebne za normalno poslovanje. So vse ostale članice podpisale novo pogodbo? Vse, razen zadruga, oziroma njenih devetih tezeojev. Tako imamo sedaj 43 članic, število je večje, ker vključujemo enajst zasebnih podjetnikov.

Na Kmetijsko zadrugo Savinjska dolina torej ne računate več? O tem si ne delam utvar, čeprav v tem ne vidim nobene logike. Moje mnenje je, da so v ozadju interesi republike, to je Zadruga zveze in Slovenske kmečke banke. Naš HKS je edini, ki ima članice v več zadrugah in je največji v republiki, medtem ko drugi obračajo malo denarja in je njihovo poslovanje dražje od našega. Ob vsem tem je vprašanje koliko smo mi še zainteresirani za članstvo zadruga, če bi seveda podaljšala pogodbo. Zadruga nas obremenjuje z nenormalnimi stroški za storitve delavk, ki delajo na blagajnah. Že lani je skupščina HKS sprejela sklep, da teh storitev članicam ne bomo plačevali, in da se bodo zato nižali stroški poslovanja. Zadruga nas edina bremeni za stroške teh delavk. Hkrati je v letos izredno padlo stanje hranilnih vlog, in je v vseh devetih poslovnih enotah manjše kot denimo v žalski blagajni. Iste delavke delajo z »rumenimi« knjigami, kjer mislim da je trenutno večje stanje kot na naših zelenih. Zato teh storitev ne mislimo priznati, čeprav si jih je zadruga enostransko obračunala.

Iz zadruga je slišati, da so najmočnejša članica vaše HKS. Kaj to pomeni?

Andrej Šporin

Zadruga je kot ustanovitelj in ima večinski delež v poslovnem skladu. S tega vidika je res najpomembnejša, oziroma so to tezeozi zadruga. Ta delež je sedaj okoli 50 odstotkov v skladih. Drugače je s hranilnimi vlogami, ki so pred dvema letoma še predstavljale osemdeset odstotkov vsega denarja, danes jih ni niti za četrtno. Zato se podatke o pomembnosti pač napačno razlaga.

Torej vam očitki, da gre za prillivanje denarja v druge dejavnosti niso neznanji?

Vsak trenutek lahko dokažem, da je bilo iz ostalih panog prillitega več denarja v kmetijstvo kot pa obratno: To

so bili ogromni krediti za hmelj. Za ilustracijo naj povem, da je bilo lani konec leta stanje hranilnih vlog 60 milijonov dinarjev in zadruga je dobila od tega 15 milijonov kredita. Doslje se o prillivanju nihče ni konkretno poznanil. Seveda pa ne govorim za nazaj.

Za hranilne vloge v žalski HKS jamči republika, kdo zagotavlja, da bo denar varno naložen v manjšem HKS?

V primeru, da bo šla zadruga Savinjska dolina v svoj HKS, si bo morala poiskati garanta. Po novi zakonodaji mora pred republiko jamčiti še banka, ki pa za to zahteva 2 odstotka provizije od hranilnih vlog. V stroških poslovanja je to velik znesek. Nam ni treba iskati jamstva banke, medtem ko morajo vsi novo ustanovljeni HKS to narediti.

Nov zakon vam je omogočil razširitev dejavnosti.

Tako kot na drugih področjih smo tudi tukaj prvi, in glede na velikost našega HKS se trudimo, da bi novosti, ki nam jih dovoljuje zakon, spravili v življenje. Računalniški center Hmeza da je že pripravil programe za žiro račune, ki smo jih ponudili vsem HKS v Sloveniji. Doslje se s tem še nihče ni začel ukvarjati, mi pa smo začeli že sredi oktobra. V glavnem gre za žiro račune, ki so bistveno bolj obrestovani kot pri bankah, nudimo 30 odstotno letno obrestno mero. Drugo je opravljanje plačilnega prometa za občane, ki ga po naših blagajnah že opravljamo.

HRANILNO KREDITNA SLUŽBA
KMETIJSTVA IN GOZDARSTVA
ŽALEC o. sub. o.

- 110-letna tradicija
- varno naloženi prihranki

- 30% letna obrestna mera za hranilne vloge na vpogled
- jamstvo 51 članic in republike Slovenije za hranilne vloge
- možnost dviga in pologa v 37 poslovnih enotah HKS Žalec, poslovnih enotah Ljubljanske banke in pošte
- vodenje žiro računov obrtnikov po 30% letni obrestni meri.

Poslovne enote: Kovinotehna, prodajalna Srce (popoldan), KZ Celje, Miklošičeva 7 (dopoldan), Nama Levec, Žalec (nasproti žel. postaje), vsi večji kraji v Savinjski dolini, KOG Laško; blagajne pri članicah.

Juteks je delal na črno

Se bodo strasti umirile konec oktobra, ko bo nared čistilna naprava

Zadnji dan v oktobru je hkrati zadnji dan, ko smrdljivi in menda za zdravje ljudi škodljivi stiren še lahko uhaja v ozračje. Po zagotovitvi občinske vlade tudi ni več razlogov, da bi Juteks še naprej proizvajal avtomobilске obloge in usmrjal zrak. Po zagotovilih odgovornih v Juteksu bo čistilna naprava do tega datuma nared, duhovalni okoli njegove proizvodnje pa se zato niso bistveno pomirili. So bili krajanji Ložnice prevečkrat izigrani ali pa gre v primeru Juteksa še za nekaj več — za nabiranje političnih pik. V akcijo so se še ta mesec intenzivno vključevali najvišji predstavniki zelenih, torej v času, ko je bila nakazana rešitev: ali boste očistili zrak ali zaprli tovarne? Takšna odločba je že bila pripravljena, vendar na njej ne republički in še manj občinski inšpektor nista hotela videti svojega podpisa.

Z Juteksom onesaževanjem zraka so se ubadale že prejšnje občinske vlade, takrat se toliko bolj, ker jim je iz stare lokacije tovarne smrdelo direktno pod nos. Oddahnili so si, ko so prinesli vlogo za novo lokacijo na Ložnici, kjer so najmanj pol desetletja stale skladiščne hale. Pred dvema letoma so tja prenesli in razširili proizvodnjo talnih oblog in takrat je med vaščani prvič zavrelo. Za vse linije toplega voda so potem namestili čistilne naprave, iz katerih še vedno uhajajo vodni hlapi, a z blažjim vonjem. Po zatrdanju tehničnega direktorja, Ivana Podpečana, so ti hlapi neškodljivi, ne vedo pa, kako to rešiti. Prav tako zanika slabo vzdrževanje naprave: »Le-ta dela mehansko in neprekinjeno. Zaposlenega imamo človeka, ki je zadolžen samo za čistilne naprave.«

KRAJANI: BO LOŽNICA LEGLO UMAZANE INDUSTRIJE?

Ložničani so začeli trkati na vrata najrazličnejših ustanov kmalu po lanskem slavnosti ob začetku poizkusne proizvodnje avtomobilskih oblog. Ne gre prezreti, da se je takrat v Juteksu zbralo vse, kar nekaj velja. In nemara so si zato premislili, da niso protestirali že ob otvoritvi sami. Njihova prizadevanja je kasneje, še zlasti pred volitvami, podprla liberalna stranka. Zahteve po zaprtju ali čistilni napravi so bile čedalje glasnejše, tako da so inšpektorji prvi rok določili že konec junija. Zakaj tega niso naredili, zakaj jim je bila naslednja odločba izdana šele septembra, je odgovoril Ivan Podpečan: »Spomladi, ko se je nemški partner odločil, da bo proizvodnja ostala pri nas, prej je šlo za poskusno, smo zastavili nalogo z IMP. Le-ta je naredil zasnovano projekta, kasneje smo ugotovili, da pri nas ni ustreznih materialov. Zato smo morali čistilno napravo kupiti. Sedaj se izvaja montaža celotnega odsesovalnega sistema, tako da bo zrak čist tudi v proizvodnih halah. Podpisali smo pogodbo, po kateri bo kakovost čiščenja zraka ustrezala nemškemu normam. Prisiljeni smo se držati določene datuma in priznati moram, da so krajanji dosegli, da se zadeva odvija hitreje.«

Vaški svet je naslovil pismo o onesaževanju na firmo MPE v Nemčiji in tako ima ta še vedno rezervno lokacijo v Avstriji. V Evropi obratuje pet takšnih firm, in sicer v Nemčiji, Franciji, Ita-

liji, Španiji in Luksemburgu. Vse delajo s podobno tehnologijo in v našem primeru ne gre za prenos umazane tehnologije. Z nemškim partnerjem bomo ustanovili mešano firmo EMTEKS in imamo možnost, da bomo čez nekaj let proizvajali avtomobilске obloge kot končni proizvod, to je prevlečene s tkanino. Tehnologija na tem področju se hitro razvija in čedalje večje so zahteve po reciklažnih materialih. V vseh tovarnah avtomobilskih oblog imajo čistilne naprave, toda v njih še vedno ostaja. Ložničani, oziroma predsednik vaškega sveta Janko Kos, trdijo, da so poleg problematičnega PVC, proizvodnje toplih podov, prinesli še bolj umazano tehnologijo.

Prisiljeni so bili ubrati neformalne poti, ker od zadolženih niso dobili ustreznega odgovora. Ugotovili so, da smrdi tudi po drugih področjih, ne samo okoli Juteksa.

nezakonitost gradnje in podal ovadbo za gospodarski prekršek pri javnem tožilstvu.

Teh izjav nihče ni zanikal, po zaslugi novega izvršnega sveta pa je Juteks legaliziral večino proizvodnje. Manjka samo še uporabno dovoljenje za obrat avtomobilskih oblog.

KAKO DO AVTOMATSKE MERILNE POSTAJE?

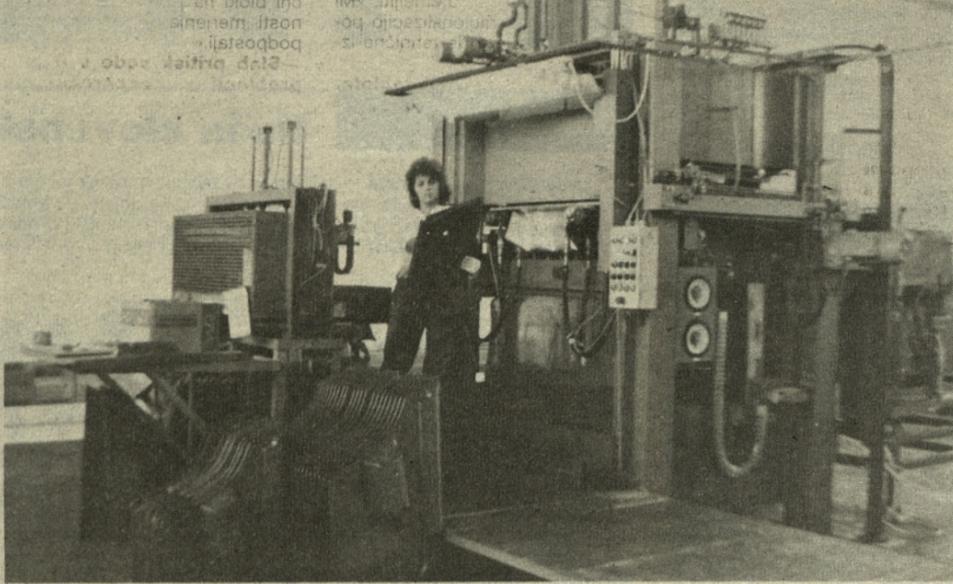
Kogar je kača pičila, se boji zvite vrvi. In krajanji Ložnice ne verjamejo, da se bodo stvari uredile že konec oktobra. Ne verjamejo, da so analize pooblaščenih zavodov točne, verjamejo, da obstaja možnost, da jemljejo vzorce, ko gre v zrak najmanj škodljivih plinov. Zato Ložničani zahtevajo avtomatsko merilno napravo, ki je po mnenju dr. Aleksandre Kornhauserjeve možna. Ivan Podpečan meni, da so to napravo pripravljeno kupiti, toda ne ve,

na Podpečana bodo prihodnje leto naredili takšno seizmalno napravo sami. Za odpadke PVC programa ni rešitve, saj bi se s sežiganjem sproščali najbolj strupeni plini, zato je edina možnost klasično odlaganje.

Kot trdijo v Juteksu, bi njihovi tovarnjaki že kmalu nehali voziti čez Ložnico, če bi dobili dovoljenje za priključek na žalsko obvoznico. Tega jim republiška skupnost ne dovoli, ker je v prvem zaidalnem načrtu ni bilo. Zato bo potrebno počakati na spremembo tega.

JUTEKS NI EDINI GREŠNI KOZEL

Dvigovanje temperature med krajanji Ložnice in Juteksom ni bilo brez razloga in bo nedvomno obrodilo rezultate. Juteks je pri pooblaščenih ustanovah naročal samo analize o emisijah, ki prihajajo od proizvodnje toplih podov. Vsi zatrujejo, da so emisije

Konec oktobra stiren ne bo več smrdel v Juteksovi proizvodni hali za proizvodnjo avtomobilskih oblog.

OBČINA ENO, REPUBLIKA DRUGO

Po zbranih podatkih je Juteks za proizvodnjo na Ložnici ubral precej neustrezne poti. V skladišča so začeli premeščati proizvodnjo in šele nato so začeli iskati dokumentacijo za spremembo namembnosti in uporabi nadozvoljenja. Vsi dokumenti so bili izdani naknadno in v zvezi s tem je Janko Kos povedal: »Upam si trditi, da gre za na črno zgrajeno tovarno. Še danes nima vseh dovoljenj in jih ne bo vse dotlej, dokler ne bo ustrezne čistilne naprave. Izvršni svet je kljub temu dovolil obratovanje brez uporabnega dovoljenja. Ob tem so tudi republiški organi nemočni in velikokrat smo imeli občutek, da gre pri nas za nepravno državo.«

To dokazujejo z mnenji republiškega urbanističnega inšpektorja, ki je dobil od občinskega vsa zagotovila, da je z Juteksovo gradnjo vse v najlepšem redu. Republički pa je potrdil

kje naj bi jo dobili. »Še pooblaščenice institucije teh naprav nimajo oziroma obstaja samo ena v Sloveniji, medtem ko se drugi poslužujejo klasičnih analiz z epruvetami.« Merilne naprave so bile tudi predmet pogovora ob obisku Vaneta Gošnika a se po omenjeni izjavi predstavnika Juteksa niso domenili nič konkretnega.

KAM Z INDUSTRIJSKIMI ODPADKI?

Emisija stirola v ozračje še zdaleč ni edina Juteksova težava. V bližnji prihodnosti bodo morali razbremeniti vaško cesto skozi Ložnico, še vedno pa ostaja odprto vprašanje, kam z odpadki iz proizvodnje. Sedaj mečejo odpadke od proizvodnje avtomobilskih oblog na komunalno deponijo na Ložnici. Nihče jih noče sežigati, čeprav imajo menda kalorično vrednost premo. Iz Juteksa so za to že poslali več ponudb, odgovor pa je enoten: Nočemo zelenih za vrat! Po izjavi Iva-

pod dovoljeno količino, čeprav obratujejo čistilne naprave. Analize, koliko preveč stirena so spustili skozi dimnik, niso delali, čeprav so ga v devetih mesecih spustili kar 21,8 ton. Krajanji niso bili tiho, tako kot so doslej še drugod, čeprav je jasno, da v občini nimajo niti ene ekološko neoporečne proizvodnje. Za ilustracijo povejmo, da letno iz Ferralita spustijo 21,9 ton prahu, iz tekstilne tovarne v Preboldu 512 ton žveplovega dioksida, 29 ton prašnih delov, 66,4 ton dušikovih oksidov iz kurjenja mazuta v kotlovnici. Emisija organskih snovi iz polzelskega Garanta še vedno ni izmerjena, iz tovarne nogavic uhajajo dušikovi oksidi, iz Aera Sempeter 312 ton organskih toplil letno. Še bi lahko naštevali. Le to srečo imajo, da jih doslej še nihče ni opokal za rokov in jim zagrozil: uredite si čistilno napravo, sicer vam zapremo tovarno.

Marjana Natek

»Na papirju je vse lepo urejeno...«

Ste kdaj razmišljali, kakšno vprašanje bi zastavili novemu občinskemu sekretarju za urejanje okolja, urbanizem in gradbeništvo, Vinku Debelaku. Omenjeni sekretariat je deklica za vse, uradno povedano — ima zelo široko področje delovanja. Ljudem je sicer najbolj poznana del upravnega organa, s katerim se sreča vsak, ki želi dovoljenje za gradnjo. Manj znano pa je urejanje prostora, ekologija, premoženjsko pravne zadeve, področje komunalnega in stanovanjskega gospodarstva, ceste, voda, kanalizacija. Vinko Debelak, ki je pred štirimi meseci vse te naloge prevzel, je mož, ki se spozna na gradbeništvo, še točneje, na statiko in ima projektanske delovne izkušnje.

V tem času se je sekretariat ubadal predvsem z ekološkimi vprašanji. Že prvi dan so imeli na dnevnem redu Juteks...

So bili že sprejeti ukrepi za sanacijo zraka v žalski občini ali gre še vedno za ugotavljanje stanja?

Debelak: Zaenkrat je bilo ugotovljeno predvsem stanje. Količine različnih emisij v zrak so zanimive in zrak onesažujejo industrija in zasebna kurišča. Če se primerjamo s celjsko občino, nismo z zrakom nič na boljšem. Za izboljšanje smo oblikovali komisi-

jo za ekologijo, na prvi seji izvršnega sveta pa smo sklenili, da bomo oblikovali informacijsko središče za okolje. Prej smo vsako nalogo posebej naročali, ne glede na to, ali se je s tem že kdo ukvarjal ali ne. Skratka, ni se vedelo, kaj je že narejeno, odslej bomo te podatke zbirali.

Pri prizadevanjih za čistejši zrak moram povedati, da je do vrat tovarn že speljan plin. Pri tem se pojavlja težava, ker podjetja ne zmorejo investicij. Poleg tega bomo začeli s plinifikacijo v občini oziroma moramo priti naprej do podatkov koliko to stane.

Z novimi prijemi na informacijskem področju boste imeli več kontrole nad izdanimi dovoljenji?

Skupščina bo morala sprejeti odloke, čeprav imajo inšpekcije že danes dovolj podlag, da lahko delajo. Zakonodaja je tako urejena, da tisti, ki izda odločbo, določa, kaj vse mora biti izpolnjeno. Tako je na papirju vse lepo urejeno, v resnici pa nad zahtevami dovoljenj in realnostjo nimamo kontrole.

V načrtu imate cel kup projektov, zeleno luč je dobila tudi vrtina geotermalne vode.

Ne vem, kako bo z njimi, ker se spreminja financiranje. Za to področje ni pričakovati razbremenitev gospodarstva. Za geotermalno vodo je bilo v Sloveniji narejenih precej raziskav in rezultati so

Vinko Debelak

najbolj ugodni v žalski občini. Poleg vrtnice bomo naredili še dodatno študijo o uporabnih možnostih te vode. Upamo, da bo voda topla, med 30 in 40 stopinj Celzija, in pitna. Možnosti uporabe so velike. Z dogrevanjem bi jo lahko uporabili v ogrevalnem sistemu in porabili 600 ton kurilnega olja manj, kar je tretjina vsega porabljenega. Želim, da bi se tega projekta lotevali poslovno, kar pomeni, da se mora nalozba povrniti.

Menda ste se začeli resno pogovarjati o avtocesti?

Stanje okrog avtoceste smo letos pomaknili naprej, kar seveda ni zaslug naše občine temveč

celotnega področja. Dejstvo je, da so regije v Sloveniji čedalje glasnejše o neustreznih cestah. Tudi Dolenjci. Za avtocesto se že pripravljala ponudba za izdelavo lokacijskega načrta. Iz Ljubljane smo dobili idejne projekte, iz katerih je razvidno vse, in imamo nekaj pripomb. Zlasti so nekateri priključki prebogati, s čimer bi se porabilo preveč kmetijske zemlje. Podrobnejše projekte bomo predstavili v krajevnih skupnostih, skozi katere bo speljana cesta. Sicer pa je v žalski občini že deset let varovan pas, predviden za avtocesto.

Naslednji trd oreh bo ureditev komunalne deponije. Na Ložnici naj bi se napolnila do konca leta, krajanji že sedaj napovedujejo, da ne bodo dali soglasja za gradnjo na bližnji lokaciji.

Res je, da naj bi se po projektu Smelta napolnila do konca letošnjega leta. Delno jo že saniramo in nasipavamo brežine zemlje, kar sodi v okvir zaprtja in sanacije. Lotili se bomo iskanja nove lokacije in na izbiro imamo samo Savinjsko dolino, saj je dogovor s Celjanji padel v vodo. Idealno bi bilo, če bi si lahko privoščili projekte pri treh organizacijah, vendar doslej ni denarja za te namene. Smeltovi projektanti so razmišljali celo o tem, da bi se z deponiranjem odpadkov na Ložnici nadaljevalo. To bi bilo možno, če v bližini ne bi zgradili naselja Škarfarjev hrib.

ANKETA

Okolje — ogledalo našega odnosa do narave

Varstvo okolja je tema, ki zajema široko področje delovanja in je ni mogoče celovito zajeti v nekaj stavkih. Vsekakor pa je možno, vsaj površinsko, spregovoriti o enem izmed njenih delov. Glede na nov občinski odlok v zvezi z odvozom smeti smo se odločili današnjo anketo posvetiti temu vprašanju. Omenjeni odlok pa še posebno zadeva kmete, ki v prejšnjem odloku niso bili vključeni v organiziran odvoz. Mnenja se krešejo. Nekaj smo jih zajeli tudi v naši anketi.

niži. Zadovoljni pa bi bili tako ljudje kot zasebnik...

»FRANC KUKOVNIK — predsednik KS Prebold: »V krajevni skupnosti Prebold odvažamo smeti že zelo dolgo. Zagotovo pa dalj kot v Žalcu saj so takrat odvažali smeti TAM še s traktorji, v Preboldu pa so to počeli celjski komunalci. Že takrat, ko je bila v občini prva razprava o odvozu smeti smo se s tem strinjali, pozdravili to odločitev in se tudi takoj vključili v akcijo. Menim, da smeti ustvarjamo prav vsi, zato naj bi bili tudi vsi vključeni v organiziran odvoz. Vprašanje, kako to

Franci Cestnik

FRANCI CESTNIK — Prebold: »Okolje je brez dvoma ogledalo našega odnosa do narave. K lepšemu, čistejšemu in bolj zdravemu okolju pa nedvomno prispeva tudi organiziran, dvakrat tedenski odvoz smeti. Še zlasti pa so pomemben prispevek, za zmanjšanje divjih odlagališč v krajevni skupnosti, kontejnerji za kosovne odpadke. V strnjanih naseljih je odvoz smeti nujen, težje pa je na oddaljenih krajih in tudi kmetijah izven naselij. Tu si pomagajo kot vedo in znajo. Zaveš o čistem okolju se pri ljudeh vendarle krepi in le upamo lahko, da bo slej ko prej vsakdo spoznal, da je čisto in zdravo okolje potreba vsakogar. Kot hortikulturnik pa mislim, da bi se še marsikaj dalo izboljšati, žal pa je posredi denar, ki ga za takšne namene rado primanjkuje...«

MARJAN RIBIČ — predsednik kmetičke zveze za Savinjsko dolino: »Mislim, da novi odlok o odvozu smeti ne bo takšen, kot je bil predlagan, vsaj kar se tiče plačevanja po kvadraturi stanovanjskih površin oz. gospodarskih objektov. Vsekakor pa nismo povsem proti odvozu smeti, ampak smo zato, da se odpadki sortirajo, da se surovine, ki se dajo še porabiti, povrnejo v industrijo. Še pravi, da smo za kontejnerski odvoz smeti, proti pa smo, da bi vsaka kmetija morala imeti kosovni odpadki naj bi se zbirali na določenem mestu, še posebno pa bi bilo to potrebno za ostanke embalaže škropliv, maziv in drugih odpadkov, ki jih ni pametno odlagati niti v kante, kaj šele kam drugam. Smo odločno proti divjim odlagališčem, v opuščeni gramoznicah, v gmajnah, gozdovih, kjer lahko najdeš vse mogoče, tudi poginulega prašiča. Zavezamo pa se tudi za to, da se na področju odvoza uvede konkurenca z zasebniki, saj bi bili stroški verjetno bistveno

Franci Kukovnik

doseči, pa ni tako enostavno. Mislim, da bi morali prevladati razum, saj bo le tako tudi to vprašanje enkrat rešeno. V KS imamo na razpolago tudi pet kontejnerjev za kosovne odpadke, ki se jih ljudje radi poslužujejo, tako da divjih odlagališč tako rekoč nimamo več...«

NATAŠA JAN — predstavnica Zelenih: »Zeleni smo v vsakem pogledu vedno na strani tistih, ki želijo čisto, zdravo in neokrnjeno naravo. Mislim, da je tudi pobuda o odvozu smeti v osnutku novega občinskega odloka v interesu vseh, ki jim je kaj do zdravega okolja. Tudi kmetje, ki doslej niso bili po odloku zavezani za organiziran odvoz, imajo takšne odpadke, ki jih ni mogoče vreči na gnojišče. Torej bi bilo prav, da bi tudi oni posedovali kante za tovrstne odpadke in bili vključeni v organiziran odvoz. Mislim, da se bo tako število divjih odlagališč še zmanjšalo. Ob tem pa se seveda pojavlja vprašanje načina obračunavanja uslug komunalcev. Menimo, da bi bilo bolj primerno plačevanje na osebo kot pa na kvadratni meter. Vsekakor pa se zavezujemo, da je v slučaju kontejnerskega odvoza potrebno poskrbeti za selekcioniranje odpadkov in vse uporabne surovine zopet vrniti v industrijo, tako da se čim bolj porabijo. V nasprotjem primeru se bomo čez leta dobesedno dušili v odpadkih, saj jih deponije ne bodo mogle več požirati...«

Tako torej naši anketiranci. Iz pričujočih izjav pa je mogoče zaključiti, da si vsi želimo takšno okolje, ki nam bo vsem v ponos in ne v sramoto. Če že tako radi gremo k sosedom prek meje, potem ne bi bilo napak, če bi se navzeli tudi njihovega odnosa do narave. Mar ne?

D. Naraglav

Marjan Ribič

Nataša Jan

LM Prodaja vozil

Po ugodnih cenah prodajamo:

- osebne avtomobile
- terenska vozila
- gospodarska vozila.

V prodajnem programu imamo avtomobile naslednjih proizvajalcev: TOYOTA, MAZDA, NISSAN, ISUZU, OPEL, FORD, SEAT, VW...

Gotovinsko plačilo. Rok dobave 20 dni.

Na vsakih 50 prodanih avtomobilov žrebanje: glavna nagrada MAZDA 121!

Obiščite nas v veleblagovnici NAMA Žalec, kjer imamo prodajno mesto odprto vsak dan od 8. do 19. ure. NE POSLUJEMO po leasing sistem!

Polzela

V okviru praznovanja praznika KS Polzela 2. oktobra so minule dni na Polzeli pripravili vrsto prireditvev. Osrednja pa je bila v dvorani doma Svobode, kjer je bila slavnostna seja skupščine krajevnih skupnosti s podelitvijo priznanj in pohval najbolj zaslužnim krajanom.

Uvodoma je kvintet Adoramus zapel nekaj pesmi, nato so učenci in učenci OŠ Polzela pripravili prisrčen kulturni program, osrednji govor pa je imel predsednik

Praznovali krajevni praznik

dotatnega mostu, udeležena so bila tudi občinska finančna sredstva, krajevna skupnost pa je najela kredit. Povedati tudi moram, da nam je tovarna Garant pomagala s številnimi prevozi. Se ena investicija, ki je bila letos zaključena iz programa samopriskpeva za naslovom za boljše znanje, pa je bila nabava računalniške opreme za učilnico na OŠ Vere Šlander na Polzeli. Tako smo v letošnjem letu že zaključili peto postavko od planiranih šestih ob-

veznosti, ki so bile v programu za pred leti izglasovani samopriskpevek . . .

Na skupščini so nato podelili letošnja priznanja in pohvale, ki so jih prejeli: Ivo Sredoner, Alojz Došler, Danica Korent, Jože Pesko, Cvetka Mešič, Ana Beloglav, Milica Dobravc in Terezija Lubej.

Nato je sledil literarni večer, ki so ga pripravili mladinci pesniči Neža Maurer ob njeni šestdesetletnici. Predstavili so pesnično plodno in ustvarjalno življenjsko pot, obudili njene pretresljivo lepe spomine na rodni kraj Kopačnik v Podvinu pri Polzeli in ustvarili intimno doživetje njene ljubezenske poezije, ki jo je ob svojem jubileju zbrala in izdala v knjižici z naslovom Kadar ljubimo. Ob tej priliki je Neža Maurer postala častna krajanka Polzela in s tem, seveda, še bolj njihova. Nato so si vsi skupaj ogledali razstavo ob 60-letnici Neže Maurer in odprli računalniški kabinet.

Na OŠ Polzela so ob 60-letnici Neže Maurer pripravili tudi razstavo

skupščine KS Polzela Stanko Novak in med drugim dejal: »Če je bil lansko leto na Polzeli cilj zagotoviti dovolj pitne vode v Založah in v sami Polzeli, je bil nekakšen delovni naslov letošnje akcije za varnost in znanje. Že v mesecu aprilu je bila modernizirana cesta Ločica—Breg. Druga izredno zahtevna in draga akcija pa je bila izgradnja pločnika Breg—Polzela v dolžini 550 m. Sicer je bilo to v planu za naslednje leto. Ker pa nam je uspelo pridobiti s pomočjo bivšega SKIS-a nepovratna sredstva iz republike za plačilo zunanjega robnika in koritnice, smo morali z izgradnjo začeti že letos. V tem projektu, kakor tudi pri cesti, je sodelovala tudi Tovarna nogavic Polzela z izgradnjo

Med podelitvijo priznanja in pohval

Tekst in slike: T. TAVČAR

Braslovče

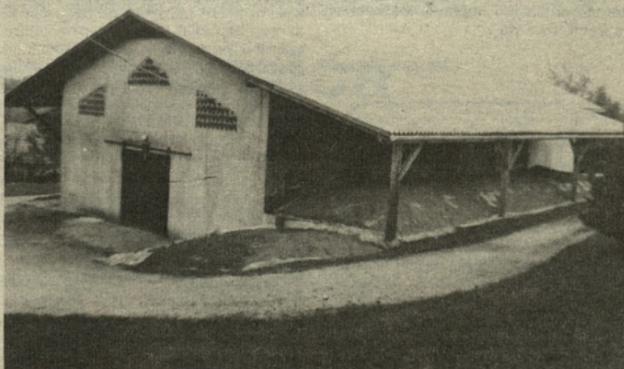
»Bližal se je mrak in čas za vsakdanje opravilo v hlevu, v katerem je bilo 70 glav živine. Tedaj pa je kot blisk šinil skozi streho plamen, začelo se je močno kaditi in pokati. Najprej sem skočil k telefonu in obvestil gasilce o požaru. Klic na pomoč so slišali tudi bližnji sosed. Takoj smo začeli reševati živino, kmetijsko orodje in stroje. Seveda pa ni bilo mogoče rešiti krme, ki je bila nad hlevom. Najbolj sem se bal, da bo klonila ploščica in s tem bi bil hlev popolnoma uničen. Gasilci so prišli izredno hitro, njihovo gašenje pa je bilo zelo učinkovito. Kljub temu pa je bilo treba krmo čim prej umakniti s hleva. Preko sto nakladalnih prikolic je bilo treba odpeljati na bližnje in varno mesto. To delo je bilo izredno naporno, trajalo pa je celo noč. Odstraniti smo morali tudi poškodovano ostrešje, k sreči pa objekt ni bil preveč poškodovan. Gasilec in sosedom se moram zahvaliti za veliko pomoč, brez njih seveda hleva ne bi uspeli rešiti.« pravi Janko Turnšek iz Podvrha pri Braslovčah o požaru, ki jih je prizadel 17. septembra. »Takoj naslednji dan smo se lotili obnove hleva. Zasebnik Jože Travner iz

Hvala vsem za pomoč

Letuša mi je posodil les za ostrešje, prišli so tesarji in streha je bila kmalu gotova. Sosedje, posestvo Žovnek in Podlog pa so mi ponudili krmo, da smo lahko nakrmili živino. Pomoč je prihajala iz vseh strani. Zavarovalnica mi je takoj izplačala odškodnino, da smo lahko nabavili material za obnovo. Obiskali so nas tudi predstavniki občine s predsednikom,

gospodom Dobnikom, na čelu finančna pomoč v višini 60.000 dinarjev pa nam veliko pomeni. Tudi KZ Savinjska dolina, še zlasti gospod Šalomon, so nam priskočili na pomoč. Vsem se družina Turnšek, še posebej pa vaščanom, zahvaljuje za nesebično pomoč.

jk

Hlev, na katerem skoraj ni več sledov požara, že nudi zavetje živini.

Savinjski občan — Savinjčan

Kaj menijo o časopisu naši občani in bralci?

Ob novi grafični podobi našega časopisa in spremembi imena smo se odločili med občani opraviti anketo. Kaj menijo o časopisu, kako so z njim zadovoljni, kaj si v njem še želijo in kako gledajo na uvedbo morebitne naročnine so vprašanja, na katere smo želeli dobiti odgovore. Pa pogledajmo, kaj so povedali najkjučno izbrani občani in bralci našega lista.

MOJCA HORVAT — LEVEC: Redno berem Občana oz. po novem Savinjčana. Tokrat sem bila še posebno presenečena, saj se je odebil ter nam prinesel precej zanimivega branja. Menim, da

je prav, da imamo v občini svoj časopis in zato upam, da bo izhajal tudi v prihodnje. Zvem marsikaj o nas samih, sosedih, znancih in drugih zanimivih ljudeh, dogodkih in še čem. Pogrešam pa zlasti križanke in druge razvedrilne rubrike. Naročnino bi bila pripravljena plačevati, vendar mislim, da se bo število bralcev s tem preplovalo. Pa ne zato, ker bi se jim zdel časopis slab, ampak preprosto zato, ker se takšnim stroškom v tej zaostreni situaciji najlažje odpoveš . . .

ROMAN ALEŠ — PREKOPA: Kaj naj rečem? Občana redno prebiram in sem z njim na splošno zadovoljen. Še bolj pa bi

bil vesel, in mislim, da tudi drugi, če bi izhajal kot štirinajstdnevnik. Mislim, da se je o tem že večkrat govorilo, vendar do realizacije doslej še ni prišlo. Škoda, saj bi bil tako časnik še bolj aktualen. Zadnja številka je bila resnično pestra in vsakdo je lahko v njej našel kaj zanimivega. Če bo tako tudi v bodoče, potem smo lahko vsi skupaj zadovoljni, tako vi, ki ga ustvarjate, kot tudi bralci. Vprašanje naročnine pa je treba pretehtati, saj se lahko zgodi, da bo naročnikovo ostalo le za polovico. Vzrok pa bo zlasti ekonomske narave . . .

MARIJA CESTNIK — PREBOLD: Občana sem vedno zelo

Vransko

Obnovljena cesta v Tešovi

V Tešovi so zadnje dni septembra slavnostno odprli 1200 metrov obnovljenega in asfaltiranega cestišča proti Čreti. O prizadevanjih in trudu za obnovo ceste je spregovoril predsednik vaše skupnosti Tešova—Jeronim Boris Košica. Cesto je svečano predal namenu najstarejši krajan, triindevetdesetletni Franc Piki v spremstvu vnuka Vojka in dveh učencev osnovne šole na Vranskem.

Franc Brus

Gomilsko

Duša slovenskega kmeta

Duša slovenskega kmeta — takšen je bil naslov srečanja oziroma prireditve, ki so jo v domu krajanov na Gomilskem pripravili člani kmečke zveze Savinjske doline ter kmetijske zadruge. Na govorniškem odru so se pred polno dvorano zvrstili akademik dr. Anton Trstenjak, predsednik družbeno političnega zbora republiške skupščine dr. Ludvik Toplak, član ustavne komisije in poslanec z našega območja Tone Peršak ter dr. Franc Zagožen.

vesela, saj zvem marsikaj zanimivega iz svoje bližnje in daljne okolice. Sem v devetdesetem letu starosti in zato se v glavnem držim doma, tako da mi časopis na nek način pomeni tudi stik s svetom. Na splošno zelo rada berem in imam naročene Nedeljca, Novi tednik, Vzajemnost in seveda Občana, ki ga preberem še s posebnim zadovoljstvom. Zadnja številka pa mi je bila še posebno všeč, tako po vsebini člankov kot tudi zaradi večjih naslovov, saj našim starim očem to veliko bolj odgovarja. Sprašujete me glede naročnine? Sama bi Občana obdržala, prej kot ostale časopise, ne vem pa, kako bi reagirali drugi upokojenci. Mislim, da bi marsikomu to bilo dodatno finančno breme . . .

IVAN DUCMAN — ORLA VAS: Menim, da je glasilo naše občine eno od boljših v celjski regiji. Več pa bi bilo treba pisati o krajevnih zadevah, čebelarstvu, predvsem bi moralo biti v njem dosti nasvetov za vsakdan.

VIKTOR ZOREC — LETUŠ: Nova zasnova časopisa po mojem vsaj na prvi strani ni najboljša. Sicer pa menim, da bi morali v njem bralce bolj obveščati o dogajanjih na sejah vseh zborov občinske skupščine in o gibanjih v gospodarstvu.

VIKI BELOGLAVEC — ZALOŽE: Razen na prvi strani v tem mesečniku nisem opazil posebne spremembe. Kot mesečnik seveda ne more biti tako aktualen, kot so dnevnik, vendar je mnogim starejšim občanom in tistim v višjih in revnejših predelih dobrodošel vir informacij in razvedrila.

Tekst in foto: Darko Naraglav T. Tavčar

Mojca Horvat

Roman Aleš

Marija Cestnik

Ivan Ducman

Viktor Zorec

Viki Beloglavec

Še o taborskih kulturnih dneh

Pa so za nami . . .

Verjetno je tako rekel ali pomišljal marsikdo, ki je le bežno spremljal dogajanja in prireditve TABORSKIH KULTURNIH DNI v Žalcu od 14. do 22. septembra. Kakšna pa je ocena osrednjega pripravljalnega odbora?

Letošnje prireditve so bile pripravljene veliko bolj premišljeno, lahko bi rekli na videz skromno, a vendar so dajale tej pomembni kulturni (pa tudi politični!) tradicionalni manifestaciji znamenje pravega in aktualnega. (O posameznih prireditvah smo pisali v prejšnji številki.)

Z izjemo klavirskega koncerta v Glasbeni šoli in Taborskega večera ob zaključku praznovanja so bile vse prireditve obiskane zadovoljivo, celo proti pričakovanju in našim »navadam«. Vsaka prireditev je bila organizacijsko, pa tudi sicer, dobro pripravljena in zamišljena, kar vse dokazuje, da so imeli organizatorji pri sestavi programa srečno roko. Vsekakor je bilo tokrat še najbolj očitno, da so se vabilom odzivali tudi funkcionarji nove vlade, kar zagotovo prispeva k dobri oceni. Želimo si, da bi v prihodnje našli skupni jezik tudi s tistimi, ki se morda ne čutijo dolžne sodelovati in s tem

v košarico skupnega zadovoljstva položiti svoj delež. Bo gostinska ponduba v Žalcu še dolgo rak-rana! Le dogovori, obljube in zagotovila so premalo, če odpove občutek odgovornosti in ne nazadnje tudi iznajdljivosti. Še huje pa je, če se na svojih napakah ne znamo učiti, ali izučiti!

Pa so za nami . . . poredimo raj: zopet bodo pred nami! Taborski kulturni dnevi so praznik slovenskega naroda, zato bi morali zanje resnično skrbeti. Naj nam bo to tudi ena izmed bodočih obveznosti, ki jo bomo prilagodili in ponudili vsakomur.

Jožica Ocvirk

Likovna govornica

Polzelski likovniki delujejo organizirano

Vsak po svoje se lotevamo svojega notranjega sveta: z obupom, jezo, grožnjami . . . glasbo, igranjem, likovnim upodabljanjem . . . Po dolgem času so se sešle sorodne duše: na Polzeli, kjer deluje najaktivnejše kulturno društvo, se je zbralo deset likovnikov-ljubiteljev: Anja Maček, Irena Pevnik, Anica Tamše, Regina Martinkovič, Anka Pinter, Jože Vaš, Peter Bizjak, Marjan Dečman, Srečko Feržan, Adi Orešnik. Ustanovili so sekcijo. Redno se sestajajo in prinesejo na ogled svoja dela, o njih razpravljajo in tudi načrtujejo. Svoj notranji svet, videnja in doživljanja upodabljajo v različnih tehnikah: olje na platnu, akvarelu, grafiki, temperi, tušu, lesorezih in kiparjenju. Nekateri člani so že stari znanci na likovnem področju in so delovali pred leti v likovni skupini, ki je bila ustanovljena pri Zvezi kulturnih organizacij Žalec. Takrat je bila

vsako leto organizirana skupinska razstava, ki se je selila iz kraja v kraj, tja pač, od koder so bili razstavljalci. Vzroka, zakaj je ta skupina razpadla, ne moremo iskati v neaktivnosti, saj so posamezniki ustvarjali za svoje veselje še naprej. Morda ni bilo v njih več toliko pripravljenosti meriti svoja dela s sorazstavljalci (razstave so bile selektivne in umetniško ocenjene). Na eni strani je bilo to razumljivo, po drugi pa velika škoda za razvoj njih samih, kakor tudi za nekajletni premor na tem področju.

Vendar smo veseli, da je ponovno prišlo do oživitve. Člani likovne sekcije na Polzeli želijo pridobiti čim več znanja, zato se radi udeležujejo izobraževalnih oblik (poletna likovna šola v Novem mestu, za slikarstvo, udeležila se je je Anica Tamše; na Slemenu nad Šoštanjem pa za kiparstvo, udeležila se je je Irena Pevnik).

Svoja dela želijo tudi oceniti, zato bodo navezali stike s strokovnjaki likovnega področja. Radi razstavlajo. To priložnost so imeli ob domačem krajevnem prazniku, ko so 29. septembra odprli razstavo v Domu Svobode Polzela. Na samem odprtju je bilo veliko obiskovalcev (v tednu dni, tako dolgo so bila dela na ogled, pa si jih je ogledalo preko tristo). Odprtja sta se udeležila tudi akademska slikarja in mentorja v likovnih delavnicah, Tone Rački in Miljanka Simčič. V imenu sekcije je prisotne pozdravila predsednica Irena Pevnik.

Za svoje delo najde sekcija veliko razumevanja pri Zvezi kulturnih organizacij Žalec, ki je člane povabila z razstavo tudi v Žalec, kjer bo odprta 21. decembra, v avli Doma II. slov. tabora.

Jožica Ocvirk

Izobraževanje . . .

Priložnost za nove zborovodje

Zveza kulturnih organizacij Žalec posveča vse več skrbi, in s tem seveda tudi sredstev, izobraževanju novih kadrov. Pred leti smo bili kar nekako zadovoljni z vsem, kar smo imeli, imeli pa smo veliko (a kakšne kakovosti?). Seveda bi v množici lahko ostalo le tisto, ki ima osnovo, zdrave temelje, se pravi kakovost. Še vedno nima skupin, kot bi si jih želeli, saj moramo priznati, da so le redke izjeme, ki lahko dostojno ob vsakem času pokažejo svoj program. Ta naloga že leta leži na plečih vokalnoglasbene dejavnosti. A tudi tu, kjer smo včasih šteli celo preko številke trideset, nastajajo problemi: kadrovski, in kar je še huje primanjkuje strokovnih sodelavcev. Imamo primere, ko en zborovodja vodi celo po tri zborove, pa tudi primere, ko zborovodje v domačem kraju ne čutijo pripadnosti in se razdajajo drugje, ali pa se sploh ne vključujejo v aktivnost. Seveda za vse obstajajo opravičljivi razlogi! Odbor za vokalnoglasbeno dejavnost je na svojih sejah v zadnjem

obdobju ugotovil realno upadanje števila zborov, kar lahko v naslednjem obdobju resno ogrozi to, do sedaj najmnostičnejšo ljubiteljsko kulturno dejavnost v naši občini. Odločil se je organizirati začetniški zborovodski seminar. V dogovoru je s prof. Vidom Marčnom iz Celja, ki bo pripravil in vodil 40-urni izobraževalni začetniški seminar za zborovodje — torej vse tiste, ki na tem področju morda niti nimajo osnovnega predznanja, pa bi želeli znanje pridobiti in ga tudi predstaviti pri delu z zborom. Odbor meni, da je to priložnost za pridobitev novih strokovnih sodelavcev in možnost, da obrzimo vokalnoglasbeno delo na dosedanjem nivoju.

Vabljeni torej vsi, ki imate veselje do zborovodstva, ne glede na glasbeno izobrazbo in leta! Prijavite se čimprej pri predsedniku kulturnega društva ali pevskega zbora v vašem domačem kraju ali pa neposredno Zvezi kulturnih organizacij Žalec, telefon 712-226. Seminar se bo pričel v mesecu novembru. Za vse udeležence bo seminar brezplačen.

Jožica Ocvirk

ZVEZA KULTURNIH ORGANIZACIJ ŽALEC

Odbor za podeljevanje Savinovih odličij

OBJAVLJA

pogoje za podelitev Savinovih odličij za leto 1990

Zveza kulturnih organizacij Žalec bo ob slovenskem kulturnem prazniku, 8. februarju, podelila za vsestransko aktivno delo na področju kulture, za posebne dosežene uspehe na umetniškem, znanstvenokulturnem in ljubiteljskokulturnem področju in za življenjsko delo

- SAVINOVE NAGRADE s plaketo za aktivno delo nad 25 let,
- SAVINOV EPLAKETE za aktivno delo do 25 let,
- SAVINOVA PRIZNANJA za aktivno delo do 25 let.

Posamezna odličja lahko prejmejo posamezniki, društva, organizacije združenega dela in druge organizacije, ki imajo sedež na območju občine Žalec.

Dobitnike Savinovih odličij lahko predlagajo podjetja, društva, organizacije in posamezniki.

Odbor bo sprejemal pisne predloge do 15. decembra 1990.

Odbor

V znamenju komedij . . .

Gledališke skupine izbrale vedra besedila

Jesen je čas, ko obiramo sadove narave, tiste, ki smo jih pričakovali in zanje skrbeli skozi vse leto. V kulturi pa je ravno obratno: jesen je čas, ko pričnemo skrbeti za sadove, ki jih bomo občinstvu podarili na zimo, pomlad . . . Septembra ali vsaj v začetku oktobra, ko je dobršen del skrbi za spravilo pridelkov in ozimnice mimo, se začne priprave v skoraj vseh sekcijah kulturnih društev (pevskih, folklornih, gledaliških . . .) Tako so jeseni pričeli z resnimi pripravami tudi gledališniki v Vrbi, Taboru, Andražu in Žalcu. Kar vse našteje skupine so si za delo izbrale vesela besedila. Koliko bo to komu uspelo, bomo videli čez nekaj mesecev (že v decembru in kasneje). V Vrbi pripravljajo DOBREGA VOJAKA ŠVEJKA (režija Bogomir Veras), v Taboru OH, TI LJUBI STARŠI, v Andražu BLAGE DUŠE (v obeh skupinah je mentor Jožica Ocvirk), v Žalcu pa ORHIDEJO (režija Stefan Žvižej). V Andražu in Žalcu se v teh dneh še ubadajo z manjšimi problemi glede zasedbe vlog, kar pa ne more predstavljati bistvenega problema, saj pravijo, da je v začetku vedno težko, potem pa že nekako steče. Predvsem se bodo morali kaj hitro in resno lotiti kadrovanja v Žalcu, kajti v pretekli sezoni niso izpolnili visoko zastavljene želje naštudirati DESETEGA BRATA. Torej, priložnost za tiste, ki ste iz Žalca in bližnje okolice: pridite v ponedeljek ali sredo ob 20. uri v Dom II. slov. tabora Žalec, kjer vas čakajo člani gledališča ŽAREK! Izziv, ki se mu ne velja odreči!

Odbor za gledališko dejavnost upa na uspešnost letošnje sezone, hkrati pa pričakuje, da se bo za oživitve gledališkega snovanja odločila še katera izmed doslej aktivnih skupin. Na delo torej — eden drug mu ogenj dajmo!

Jožica Ocvirk

Gledališki abonma

Prva predstava oktobra

Za prvo predstavo letošnjega žalskega gledališkega abonmaja prihaja k nam gledališče TONE ČUFAR JESENICE s komedijo Carla Goldonija RIBIŠKE ZDRAHE. Predstava, v kateri so po žlahtnem prepiru vedno najslajše sprave, bo gotovo razveselila prenekaterega gledalca. PREDSTAVA BO V PONEDELJEK, 29. OKTOBRA, OB 19.30 V DOMU II. SLOV. TABORA ŽALEC, PREDSTAVA JE TUDI ZA IZVEN.

Še vedno vas vabimo k vpisu! Morda ste spregledali vabilo, plakat, transparent, morda ste celo nehote odložili misel na pozneje in pozabili, kaj še morate storiti! Da, vpisati bi se morali še v GLEDALIŠKI ABONMA ŽALEC. Pocenji je: 450—500 din, na dva obroka, študentje in upokojenci imajo 20 % popusta. Izvrstni program! Obeta se vam pet zadovoljnih in duhovno oplemenitenih gledaliških večerov. Pokličite 712-226, kjer boste dobili vse informacije. Odločite se — prepričajte se — postali boste naš reden gost!

Jožica Ocvirk

Ob letošnjem krajevnem prazniku na Polzeli so se za kulturni program še posebej potrudili na osnovni šoli Polzela. Tako se je pod vodstvom prof. Marinke Marovt predstavila plezna skupina v novih oblačilih in prikazala nekaj klasičnih plesov. Program je bil zanimiv, zato so bili mladi plesalci nagradi z dolgotrajnim ploskanjem.

T. T.

Ivan Gostečnik, starosta zborovskega petja

Če bi vzeli slovenski kulturni vzorec, bi med drugim zasledili tudi trditev, da Slovenec rad poje. Sicer je nekorektno, da se posameznikove lastnosti izvajajo na nek obči kulturni vzorec, je pa vsekakor res in drži kot pribito, da mnogo Slovencev rado poje. Kar pogledamo si našega republiškega vladnega predsednika. Zborovsko petje je tista stvar, ki vkup veže mnogo slovenskih grl. In zbor je tako dober, kakor je dober njegov zborovodja. Vsaj tako pravijo. Moram vam prišepniti, da sem imel to čast, da sem spoznal enega najboljših in najboljših delavnih zborovodij v Savinjski dolini. Govorim o Ivanu Gostečniku, 76-letniku iz Petrovc, ki že trideset let neumorno vodi petrovski pevski zbor. To je človek, ki živi za in z glasbo.

Ivan Gostečnik je imel veselje do glasbe že kot otrok. V raznih otroških igrah je bil najraje zborovodja. Zelo zgodaj je odšel v orglarsko šolo v Celje, kjer se je naučil to plemenito večino igranja in vodenja zbora. Tako je služboval v raznih krajih v Savinjski dolini kot organist in kot zborovodja. Nekje manj, nekje dlje časa. V njem so zapisani kraji, kot so Šmartno ob Dreti, kjer je bil kot dvajsetletnik že zborovodja in organist, po vojni je bil v Taboru, kasneje je šel v Liboje, kjer je v keramični tovarni vodil moški in kasneje še ženski pevski zbor. V Grižah je vodil ženski pevski zbor, tako da je naenkrat vodil kar tri zborove. Ko pa so se preselili v Petrovce, je tu prevzel še moški zbor, ki ga letos vodi že trideseto leto. Ivan Gostečnik mi je povedal, da je bilo v začetku navdušenje zelo veliko, saj jim je na nekem koncertu eden od poslušalcev zaradi prenatrpanosti v dvo-

Ivan Gostečnik

rani padel v nezavest. Navdušenje je z leti splahnelo.

Gostečnik je s petrovskim zborom hodil tudi v gostovanja, dolga leta pa so se udeleževali tudi srečanja pevskih zborov v Stični. Ta preizkušeni zborovodja pravi, da je to enkratni občutek, in ne vidim razlogov, da mu ne bi verjeli.

V naše kraje prihajajo novi časi, nove težave. Brez muje se še čevljev ne obuje — za dobro petje je namreč treba veliko vaditi. Pa se kaj težko najde delček prostega časa za to dejavnost. Ivan Gostečnik bi rad izpregel, čeprav mu ne verjamem, da je popolnoma prepričan v to. Pevec ostane pevec za celo življenje. Tako lahko našemu gostu zaželimo samo dobro zdravje in še veliko uspešnih pevskih in zborovoditeljskih let, saj bi bilo zelo zelo slabo in velika škoda bi nastala, če se iz slovenskih grl ne bi več oglašalo zborovsko petje. Dajmo, pojmo tudi v Savinjski dolini.

Brane Lobnikar

Živ žav v Prekmurju

Živ žav na kolesih je speljal.

V mesecu novembru pelje naprej. Tokrat po naši prelepi Sloveniji. Pot nas bo vodila v PREKMURJE.

Odhod avtobusa bo ob 7.00 uri izpred hotela v Žalcu, in sicer v soboto, 17. 11. 1990.

Prijave sprejemamo na Občinski zvezi Društev prijateljev mladine Žalec vsak dan od 7. do 14. ure, telefon 713-182, ali osebno v pisarni na Delavski univerzi Žalec, 11. nadstropje.

In kaj vse bomo videli? Akvarij v Mariboru, cvetlični park v Radencih, muzej v Murski Soboti, kjer bo tudi kosilo, ogled stare lončarske obrti v vasi Filovci, popoldan bo zanimivo športno zabavno tekmovanje, nato naprej proti Lutomeru, Ormožu in Ptuj — mestu kurentov, ter povratek v večernih urah.

Vseh skrivnosti nismo izdali, vabimo vas, da se nam pridružite in z nami preživite prijeten dan!

Cena izleta znaša za otroke 300,00 din, za odrasle pa 350,00 din. V ceno je vključeno: malica in kosilo, vstopnine, avtobusni prevoz in vodstvo.

Pričakujemo vas!

Oglejte si na videu

DIE HARD II (akcijski)

režija: Renny Harlin
gl. vloge: Bruce Willis, Bonnie Bedelia, William Atherton
Bruce Willis je ponovno poskušal umreti po moško. To mu seveda ni uspelo, kajti teroristi so kljub grdemu izgledu bili dovolj nerodni, da je z njimi opravil kot z dobro malico. Kljub nekaterim pretiravanjem pa je Die Hard II. dober akcioner in je vsekakor vreden ogleda.

BASKET CASE II (grozljivka)

režija: Frank Henenlotter
gl. vloge: Kevin Van Hentemryck, Annie Ross, Kathryn Meagle

Svojevrstno organizirana komuna ljudskih spačkov postane ogrožena, ko tečni novinarji odkrijejo, da se tam skriva »morilec iz košare«. V obrambi svojega kraljestva so siki pripravljeni na vse. Film je morbidno pretresljiva pripoved o ljudeh, ki zaradi svojih telesnih hib niso našli prostora v normalnem življenjskem prostoru.

TOTAL RECALL (S/F)

režija: Paul Verhoven
gl. vloge: Arnold Schwarzenegger

Verhoven pač ne more iz svoje kože in nam tokrat ponuja futuristično verzijo Robocopa. Schwarzenegger je intergalaktični James Bond 007, ki je v svoji bližnji preteklosti doživel totalni možganski reset. Do spoznanja, da je pravi On le sedanji On, se pretolče šele po vrsti pisanih in dramatičnih dogodkov v podzemni četrti Marsa.

ANOTHER 48'hrs (akcijski)

režija: Walter Hill
gl. vloge: Eddie Murphy, Nick Nolte

Po parih »flopih«
Murphyja je Another 48'hrs spet eden od odličnih filmskih izdelkov hollywoodske produkcije, v katerem ne manjka odličnih, predvsem komičnih dialogov, nepredvidljivih potez obeh protagonistov ter neizprosni akcijskih prizorov. Konec filma nam da slutiti, da bomo videli še naslednjih 48 ur.

WILD ORCHID (erotična drama)

režija: Zalaman King
gl. vloge: Mickey Rourke, Jacqueline Bisset, Carre Otis

Mlada pripravnica (Carre Otis) se ob pomoči svoje nove šefice (Jacqueline Bisset) začneja učiti vseh radosti življenja, kot njen glavni mentor za spolne zadeve pa se pojavlja Mickey Rourke. Pravijo, da zadnjega prizora nista odigrala. Prepričajte se sami.

BLUE STEEL (thriller)

režija: Kathryn Bigelow
gl. vloge: Jamie Lee Curtis, Ron Silver, Clancy Brown

Falični ep o njegovi hladnoželezni Visokosti MAGNUM-u 44, revolverju, ki je pripravljen v trenutku narediti velik ventilator v vašem telesu. Z njim tokrat uspešno upravlja v vlogi brezkompromisne policistke, Jamie Lee Curtis, čeprav je njena vloga glede na revolver minimalizirana in v bistvu predstavlja njegov drugi sprožilec.

BLAZE (drama)

režija: Ron Shelton
gl. vloge: Paul Newman, Lolita Davidovich, Jonathan Pryce

Film prikazuje ljubezensko razmerje guvernerja (P. Newman) in njegove priljeznice (L. Davidovich). Le ta ima močan vpliv na guvernerja in s tem tudi na njegove politične poteze. To pa ni po godu njegovim strankarskim tovarišem.

Q/A (thriller)

režija: Sidney Lumet
gl. vloge: Nick Nolte, Timothy Hutton, Armand Assante

Pokvarjenega policaja še lahko nekako prebavimo, ampak tako pokvarjenega, kot je Nick Nolte v tem filmu pa zagotovo ne. Zato je jasno, da njegovemu propadu ne botruje uspešnost mladega javnega tožilca (Timothy Hutton), temveč njegova ogromna lastna umazanija.

Vera Pelko-Amenitsch

»Buč mi je bil kot oče«

... Takrat ljudje niso umirali za partijo ampak za slovenstvo ...

Čas celi rane, sedanja evforična, pravna in druga dejanja pa jih hote ali nehoti ponovno odpirajo. Resnica je vedno samo ena, čeprav si jo vsakdo poskuša podrediti in interpretirati po svoje. Žal je tako bilo, je in bo tudi v bodoče. Dvomi, kaj je res in kaj ne, pa človeka puščajo v negotovosti, omajanjem zaupanja in pogostokrat vodijo v nova razmišljanja, dejanja in poglabljanje notranje bolečine. Tudi naša današnja sogo- vornica je del te stvarnosti, iz katere ne more, pa tudi noče uti.

Ob Savinji v Letušu, v enem izmed vikendov, dokaj pogosto preživlja jesen svojega življenja prijetna, zgovorna, gostoljubna in zanimiva osebnost, ki se je občani že lahko spoznali po člankih v pisnih bralcev v Novem tedniku. Pozna pa je precej drugih ljudi. Še zlasti pa tisti, ki so se z njo srečevali v času NOB in po njej. Prebivalcem Vrnskega pa je gotovo ostala v spominu po deklaraciji in solzah v očeh ob poime- novanju in odkritju doprsnega kipa Ivanu Farčniku-Buču pri njihovi osnovni šoli. Tisti, ki jo osebno poznajo, teh pa ni malo, sedaj že vedo, o kom in s kom bo tekla beseda v naši reportaži. Za ostale pa naj povemo, da gre za Vero Pelko-Amenitsch, ki sicer živi v Celovcu, a je z vsem srcem navezana na slovensko zemljo in njene ljudi. Še posebno pa so živi njeni spomini na čas vojne in na Ivana Farčnika-Buča, ki ji je bil v tistih težkih časih več kot zgolj soborec.

BUČ MI JE BIL KOT OČE

Zgodaj popoldan je, ko z avtomobilom, po nekajkratnem poizvedovanju, končno ustavimo pred vikendico Vere Pelko-Amenitsch. Zmotimo jo, ko skupaj z vnukoma pripravljata drva za večerni taborni ogenj. Nemalo smo presenečeni, ko si sežemo v roko z žensko, ki ji ne bi prisodili več kot petdeset, petinpetdeset let.

Jasno pa nam je, da jih šteje kot udeleženka NOB več. Kaj hitro pa tudi spoznamo, da imamo opravka z zelo odprto in prijetno žensko, s katero je pogovor prijetno doživetje ...

Sedimo za mizo. Sonce prijetno greje, vnuka pa se motovilita okrog »babi«, kot jo kličeta, in sta kar nekako jezna, da smo jih zmotili v njihovi idili. Besede odpirajo rane in budijo spomine. Vera se ob tem poslužila robčka in si obriše oči. Govoriti o Ivanu Farčniku-Buču, ki je bil zanjo kot oče, in o dogodkih, ki so povezovali z njim, je zanjo žalostno, saj se je vsa leta nazaj mozaik o Buču in njegovi smrti vedno bolj polnil. Vse bliže je (morda) pravi resnici o njegovi smrti, o kateri pa za sedaj še ne želi spregovoriti.

KDO JE BIL PRAVZAPRAV BUČ?

Bil je človek, ki sodi ob bok najplemenitejšim borcem revolucije. Postavlja pa se vprašanje, zakaj je o njem tako malo pisanih virov in sporočil. In kaj pravi o njem tanka brošurica, izdana ob 60-letnici KPJ in SKOJ-a? Ivan Farčnik-Buč se je rodil 23. junija 1909 v Prekopi. Osnovno šolo je obiskoval na Vrnskem. Nato se je izučil za ključavničarja v TT Prebold. Kot pomočnik je delal v Ljubljani. Po odsluženem kadrovs- kem roku se je vrnil v Prebold, kjer je delal pri montaži nove tekstilne tiskarne Cosmonos. Tu je kot zaveden delavec deloval v sindikalnem gibanju. Bil je med soustanovitlji razrednega sindikata, med organizatorji in voditelji splošne stavke tekstilnih delav- cev leta 1936. Po stavki je postal član KPJ. Leta 1941 je bil v internaciji v Ivanjici v Srbiji. Ko so konec marca 1941 taborišče razpu- stili, se je vrnil domov in se takoj vključil v priprave na oboroženo vstajo. Poleti 1941 je bil borec I. Savinjske čete. Naslednje leto je bil imenovan za politkomisarja. Leta 1943 je bil ranjen in se je zdravil na Dobrovljah. Po okrevanju je bil nekaj časa komandir TV-

postaje na Homu. Ponovno je bil ranjen in prestavljen na teren Vrnsko, kjer je že v letu 1943 postal sekretar okraja Vrnsko. V letu 1944 je postal član okrožne- ga komiteja za Savinjsko dolino. Padel je 9. maja 1945 v Žitari vasi na Koroškem. To je uradni poda- tek o njegovi smrti, žal pa med borci, ki so padli ta dan in so pokopani na tamkajšnjem pokopališ- ču, ni njegovega priimka. Še en zakaj?

»Buč je bil resnično poštenjak, človek, da malo takšnih, bil mi je kot oče. Vedno je našel pravo besedo, pomirjal, a je bil tudi strog, kadar je bilo to potrebno.« je ču- stveno povedala Vera, se zagledala v daljavo in s pogledom ob- jela Dobrovlje, ki so ji nudile zato- čišče v najtežjih dneh polpretekle zgodovine. Morda je med visoki- mi smrekami tudi zadnji dom člo- veka, ki ga je spoštovala, ga ime- la rada kot očeta, se od njega učila in postajala osebnost, ki no- si v sebi vsaj del njegovega zna- čaja.

MLADA V PARTIZANE

Vera je majhne rasti, iskrihivih oči, prijetne zunanosti in nasploh ženska, ki ji kultura pomeni del življenja. Rada piše pesmi, zlasti za otroke, veliko bere, se zanima za dogajanja tako doma kot v Avstriji in po svetu. Je osebnost, s katero pogovor ni in ne more biti dolgačasen.

Ko je šla v partizane iz svoje rodne Paške vasi je bila zelo mlada in tudi precej naivna, kot pravi. Vsekakor pa je bila močno predana osvobodilnemu gibanju in je iz njega črpala moči, znanje in do- stojanstvo.

Spomini na čas vojne, ob po- gledu na fotografije v albumu, še močneje oživijo. Zopet se prika- de v spomin podoba Jožeka, Slavke, Slovenke (Nežike Burjan), Buča in mnogih njenih soborcev. Oko postane rosno, še zlasti, ko govori o Slovenki, ki je zaradi iz- daje izgubila življenje. Takrat pa je za las manjkalo, da tudi sama

ni padla pod streli okupator- jev ...

DREVEŠA V DOLARJEVI HOŠTI MOLČIJO

Kot mōra. V zraku še vedno vi- si nedorečeno in nepojasnjeno vprašanje o Buču. Tipamo, skle- pamo, sprašujemo. Marsikaj zve- mo, vsega pa, vsaj za javnost, še noče iziliti. Pravi pa: »Bilo je ob odkritju spominske plošče Lipo- vemu Stanku, ki je padel 14 dni potem, ko so strelji pokosili Slo- venko. Ob komemoraciji so mi po glavi rojile misli na moje nekdanje soborce. Naenkrat začetim na ra- menih roko nepoznanega člove- ka, ki mi reče: »Tovarišica, ti se tukaj jokaš, a ti veš, kje je Buč pokopan?« Zamahnil je z roko nekam proti Jevšam in dejal: »Veš, tam v Dolarjevi hosti.« Zdrnila sem se in onemela, da nisem prišla do besede. Ko sem ga hotela kaj več vprašati glede njegovega namiga, ga ni bilo nik- kjer več. Pozneje sem zvedela, še mnogo več in nekako vse skupaj povežala. Kljub vsemu pa črv dvomov še vedno gloda v meni. Upam, da bo resnica res resnica in da bo tako pomirila mojo notra- njo bolečino.«

NAŠ ATA PA V GOŠ' ZAJCE STRELA

Vera vzdihne, rosne oči pa jo izdaja, da misli iskreno. Kot da hoče pregnati moreče misli, se narahlo nasmeji in spomin jo za- nese v Grajsko vas, kjer je nek večer spoznala Bučeva otroka, ki sta živel pri ženinih sorodnikih. Njuna mati je bila v taborišču v Mauthausnu, kjer je tudi umrla, oče pa v partizanih, vendar pa otroka očeta nista prav poznala.

»Bilo je zvečer, ko smo potrkali na vrata hiše v Grajski vasi. Pred- no pa smo vstopili, pa mi je Buč dejal, naj vprašam otroka, kje je njegov ata. Z nama je bila tudi Slavka in s sorodnico se sproš- čeno pogovarjamo, nato pa ji Buč reče, naj gre po otroka. Kmalu še vsa zaspana prideta v sobo, oble- čena sta v spalne srajčke in zve- davo gledata nočne prišleke. Ne-

Vera Pelko-Amenitsch

kaj časa se z njima pogovarjamo o vsem mogočem, nato pa jih ta- ko mimogrede vprašam, kje je njihov ata. Fantic dvigne giavo in kar nekako ponosno reče: »Moj ata pa v goš' zajce strela.« Buč je stal zraven njiju, vendar jima ni mogel reči, da je on njihov ata in ju objeti ter poljubiti. Samo na- rahlo ju je pobožal po glavi in se pritajeno nasmehnil. V sebi je prav gotovo bil težko bitko, ven- dar je bilo za otroka bolje, da sta živela v tem prepričanju in da jima ni povedal, da je on tisti, ki je res v »goši, a ne strelja zajcev, tem- več se bori za svobodo ...«

SODNIK Z MEHKIM SRCEM

Vera niza spomine in dogodke, ki so povezani z Bučem. Zanimi- vo jo je poslušati. Kar preveč je vsega, da bi lahko spravili na pa- pir. Pa vendar je treba povedati, da je bil Buč velik poštenjak, pra- vičen sodnik, tudi strog, vendar mehkega srca. Takšen je bil ves njegov značaj, pravi naša sogo- vornica Vera in se ob tem spomni dogodka, ko je Buč zasliševal enega izmed domačinov, ki je imel na vesti vodenje Nemcev na Čreto, kjer naj bi ob tem padla dva partizana.

»Jaz sem takrat pisala zapisnik. Možakar je priznal, da je to storil. Povedali smo mu, da ga bomo vzeli s seboj. Prosil nas je, če se lahko poslovi od svojih otrok. Teh je bila polna hiša. Kar tesno mi je bilo pri srcu, ko sem videla njihove jokave obraze, svinčnik mi je padel na tla, hkrati pa sem upala, da bo ravnal v dobro otrok. In res, otrokom je povedal, kaj je storil oče, nato pa dejal: »Ne bo- mo ga vzeli s seboj, vi ga rabite,

dom ga rabi, pa mi tudi.« Moža- karju pa je zagrozil, da bo drugič potegnil kratko, če bo še sodelo- val z okupatorjem. Da, takšen je bil Buč, resnicoljuben, možat in duhovno bogat ...«

LJUDJE TAKRAT NISO UMI- RALI ZA PARTIJO

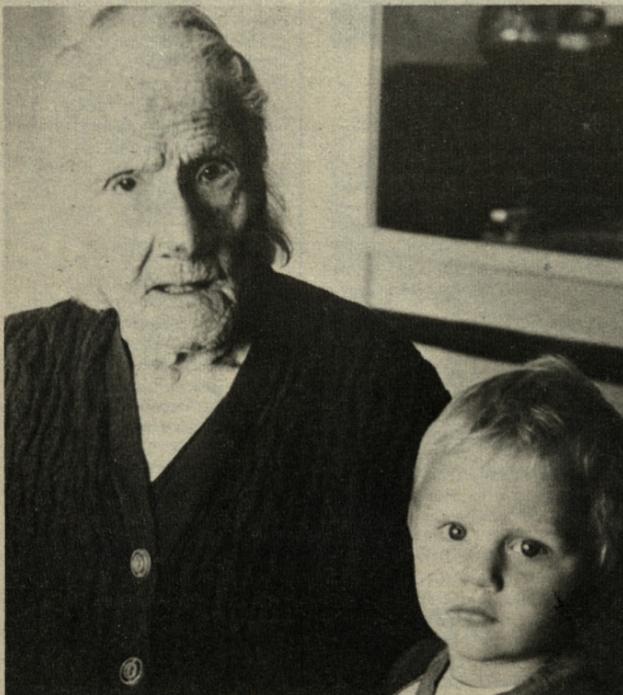
Vnuka sta že nestrpna, ker ta- ko dolgo govorimo. Kosilo bo po- trebno dati na mizo, pa zaradi našega obiska še ni skuhano. Vsta- nemo in se začnemo poslavljati, pa vendar mine še pol ure, pre- den resnično odidemo. Ta čas posežemo v sedanost, ki parti- zanstvu ni naklonjen in Vero to boli. »Narodnoosvobodilni boj se- daj skušajo prikazati kot neke vr- ste državljansko vojno. Vendar ta teza ne more držati, saj smo bili napadeni, in tisti, ki so se priklju- čili napadalcem, so se bojevali proti lastnemu narodu. Sem za spravo, nikakor pa ne za izenače- vanje partizanstva z belogardiz- mom in domobranstvom. Ve se, kdo se je boril za svobodo in kdo je sodeloval z okupatorjem in proti interesom naroda. Marsikaj je bilo narobe tudi na naši strani, vendar je treba vedeti, da je bil to čas vojne, ki je ljudi naredila dru- gačne, kot bi sicer bili. Vendar pa ljudje takrat niso umirali za parti- jo, ampak za slovenstvo ...«

Takšna je Vera Pelko-Ame- nitsch, in tudi v Avstriji, kjer sedaj živi, ni nič drugačna. Je Slovenka z dušo in telesom, je človek, ki ve, kje je njegovo mesto. Ob vsem tem pa ji Jevše in Dolarjeva hosta ne gresta iz spomina. Kako dolgo še?

DARKO NARAGLAV

99 let Elizabete Žužel

Trdo je delala vse življenje

Minuli ponedeljek je praznova- la 99. rojstni dan Elizabeta Žužel, doma v Kasazah pri Petrovčah.

Elizabeta se je rodila v družini Zupanek v Veliki Pirešici, kjer so imeli veliko kmetijo. Kot dekle se je spoznala z Lovrencem Žuže- jem iz Jederti nad Gotovljami. Z njim se je tudi poročila in se na- selila v Trbovljah, kjer sta mlada zakonca dobila prvega otroka Stanka in pozneje še Ivana. Leta 1924 sta se odselila v Francijo in bila tam z družino do leta 1947. Medtem se jima je rodila še hči Hermina, ki pa je dve leti stara umrla. Tudi sina Stanka sta zgo- daj izgubila, saj se je star, komaj osemnajst let, smrtno ponesrečil v rudniku. Leta so bila žalostna zaradi izgube dveh otrok, a tudi življenje v tujini ni bilo postlano z rožicami. Okusila sta trdo delo,

pomanjkanje in vse bridkosti obeh vojn.

Ob vrnitvi leta 1947 so se nase- lili v Libojah. Sin Ivan se je pozne- je poročil in si zgradil hišo v Ka- sazah, kamor se je leta 1958 pre- selila tudi Elizabeta, potem ko ji je umrl mož. Žal pa jo je tudi v si- novi hiši čakala žalost, saj je leto po svojem prihodu izgubila tudi njega. Sedaj živi pri snahi Slavki v Kasazah. Ima tri vnukinje in tri pravnukinje ter pravnuka Blaža. Ob našem obisku je povedala, da je že malo naglušna, zato smo se bolj glasno pogovarjali. Potožila pa je, da je noge ne ubogajo več prav dobro, zato ji morajo pri hoji pomagati domači. Na sliki: 99-let- na Elizabeta Žužel s pravnukom Blažem.

T. TAVČAR

O Martinu in martinovanju

Oj, sveti Martin, tudi letos nare- di iz mošta dober vin; če ne dru- gega, vsaj ceno mu znižaj, naše- mu slovenskemu, da ga ne bo treba uvažati iz Avstrije.

Kadar boš posebno židane vo- lje, takrat tudi za kačjo slino koga poprosiš ali pa za milijon, tri (sta- re), včasih za petdeset, pa tudi za sto. Eni so darežljivi, spet drugi ti vrata pred nosom zaprejo ali kak drug izgovor najdejo.

Ti, dragi Martin, ob svojem prazniku pregloboko ne razmiš- ljaš, ko pa dobro veš, da je več dobrih ljudi ko slabih. In ko so rožce v glavi, zapoješ: Dobra vo- lja je najboljša, to si piši za uho ...!

Martinovo je bilo (11. nov.) v preteklosti slovenski pastirski praznik ob koncu jesenske paše. Na ta dan, ali na »Martinovo ne- deljo«, so slavili konec jesenske- ga dela. V vinogradnih krajih so poskušali in ga še poskušajo — vino. Včasih Martina hvalijo, če- sto pa tudi ne. Pojo pa kljub te- mu: Ko b' sodov ne b'lo, bi tud' čepov ne b'lo, in vince bi teklo ' majl'ke samo.

Letos pa je Martin že pred go- dom eno krepko zakuhal. Rekel si je, hočem pa le poizvedeti, ka- ko se kaj gostinci izobražujejo. Misli in tuhta, kaj bi našpičil. Sam je doživel nekaj prav žaltevih, zdaj pa na kolo za zdravo telo — in od gostilne do gostilne. Po dolgem in počez jo je ubiral in gostince, natakraje, natakraje spraševal, če vedo za moderno urejeno NJLHOVO revijo. Nič in nič. Kar deset jih je moral obiskati, dokler mu ni gospodar ŠTORMANOVEGA go- stišča iz prve roke postregel: »LI- POV LIST« se imenuje naša re- vija. Častim z dva decil najboljšega! In še revijo vam poklonim.

Lista Martin, lista, prebira na- slove, odkimava z že kar staro glavo. »Nisem si mislil, da imamo tako neuko gostinstvo. Odslej bom v »pušelji šanke« zavijal in nič več ne bom pel: »Sladko je vince iz savinjske gorice, lepo ru- meno barvo ima ... Drago Kumer

Srečanje po 30 letih

V restavraciji žalske Name so se po tridesetih letih srečali maturanti vajeniške šole Žalec raznih strok. Šola je imela sedež v stari osnovni šoli Zalca. Pod vodstvom sedaj že pokojnega ravnatelja Mirka Goriška so obiskovali šolo kovinarji, mizarji, krojači in keramiki. Leta 1960 je uspešno končalo šolo 49 učencev. Nekaj jih je sedaj v tujini, skoraj vsi pa so se dodatno izobraževali, si zgradili dom in ustvarili družine. Med njimi je tudi nekaj uspešnih obrtnikov. Na srečanju so se spomnili vseh učiteljev, mojstrov v delavnicah, sošolcev, ki jih ni več med njimi. Na sliki: Na srečanju ob tridesetletnici.

T. T.

Frizerske usluge na domu

Tisti, ki vam je čas dragoce- nost, in tudi tisti, ki se težko od- pravite k frizerju, si lahko usluge naročite kar po telefonu. Pokličite telefonsko številko 712-133 in oglasila se vam bo Mateja Veligo- všek, pa se boste lahko dogovo- rili za obisk na domu. Mateja je izkušena frizerka, mnoge stranke jo poznajo iz salona Danice Za- gode iz Zalca, sedaj pa se je odločila za zanimivo in hvalevred- no dejavnost, ki je ljudem še ka- ko dobrodošla. Največ strank ima v okolici doma, Griže 69, kličejo pa jo tudi iz Celja. Moško in žens- ko frizerstvo na domu vam torej nudi Mateja Veligovšek.

jk

**Policisti
tako
in drugače**

Ljudje se morajo počutiti varne

Intervju s komandirjem PM Žalec, inšpektorjem Stanetom Venigerjem

Vsak dan jih srečamo na cesti. Policiste namreč. In v večini primerov nergamo nad njihovo prisotnostjo. Včasih pa nergamo, če jih kje ni. Policisti po naše nikoli ne naredijo tistega, kar bi morali storiti. Njihovi postopki so slabi, ne znajo se vesti itd. Tako in drugače te uniformirance opravljamo v gostinskih lokali ob kozarcu vina. Pa smo včasih le srečni, ko nam pomagajo z nasveti, ali ko nam vrnejo izgubljeno ali odvzeto stvar. Samo da smo ljudje večinoma preveč egoistični in se potrebnosti policije ne zavedamo vedno, temveč samo tedaj, ko jo potrebujemo. Tako kot vsaka firma ima tudi policija svoje šefe. Stane Veniger, inšpektor milice, je šef policistov v občini Žalec. Da bi vam ga predstavili in da bi nam predstavil policijsko delo, smo za vas opravili tale pogovor. Se pa spodobi, da vam najprej predstavimo Staneta Venigerja.

Rodil se je leta 1961 v Celju in je svoja otroška leta do odhoda v kadetsko šolo preživel na Vrskem. Službo je nastopil v Šentjurju pri Celju, leta 1983 se je preselil v Laško, od koder je odšel v Višjo šolo za notranje zadeve v Ljubljano. Iz Ljubljane se je vrnil v Šentjur kot pomočnik komandirja postaje milice, nakar je opravljal dela in naloge namestnika in nazadnje komandirja. S 1. septembrom lanskega leta pa je postal komandir postaje milice v Žalcu. Seveda nas je najprej zanimalo, zakaj je postal policist. Sam pravi, da je bila to njegova otroška želja, ki se mu je uresničila. Pa tudi njegov oče je delal v isti službi, tako da je to delo spoznal že zgodaj. Da pa usoda igra svojo igro, se lahko pričrta tudi v primeru Staneta Venigerja, saj je bil štiri mesece do konca službovanja svojega očeta v milici, njegov komandir.

Najprej bi rad razčistil, kako naj imenujem vaše uniformirane uslužbenke? Miličniki ali policisti?

»Kdorkoli me pozna, ve, da sem za policiste. Za gospode policiste sicer pa to za uspešno opravljanje naših nalog ni pomembno.«

Stane Veniger, kaj pomeni biti komandir postaje milice?

»Biti komandir v Žalcu je težje kot biti komandir v Šentjurju. Občina Žalec je sorazmerno velika. V njej prebiva okoli 41000 prebivalcev. S policisti letno obravnavamo preko 800 kaznivih dejanj, okoli 200 prometnih nezgod s hudo telesno poškodbo, lahko telesno poškodbo ali celo s smrtnim izidom, preko 200 kršitev javnega reda in miru ter ostale dogodke, ki spadajo v našo delovno pristojnost. Je pa delo timsko, saj imam namestnika in pomočnika, ki skrbita vsak za svoje področje, na terenu pa delujejo vodje varnostnih okolišev, njihovi pomočniki ter policisti opazovalci. Znotraj policijske postaje je moja dolžnost, da jo vodim, opravljam nadzor ter organiziram delo. Za svoje delo in delo policijske postaje oz. postaje milice, kot se še vedno uradno imenuje, odgovarjam republikemu sekretarju za notranje zadeve ter skupščini občine Žalec, ki me je imenovala za komandirja postaje milice. Skupščini sem dolžan enkrat letno podati poročilo o opravljenem delu, če pa zahtevajo, pa tudi večkrat. Imam pa tudi obveznosti v svetu SLO in DS ter sodelujem z različnimi inšpekcijskimi službami, delovnimi organizacijami, društvi in podobno.«

Kaj danes pomeni biti policist?

»Po moje je danes lažje biti policist kot pred leti, ko je bil policist vse, kar ste hoteli: od člana komiteja v krajevni skupnosti pa do predavatelja narodne zaščite. Rekel bi, da je bil prej vse drugo, samo policist ne. Se je pa vse to spremenilo. Danes delamo tisto, za kar smo plačani, da delamo. To pa je, če omenim samo glavna področja, varstvo z ustavo določene ureditve, vzdrževanje javnega reda in miru ter skrb za prometno varnost, družbeno in zasebno lastnino ter za varnost življenja posameznika. Slednje je seveda največja in najpomembnejša naloga. Delo policistov v Žalcu je odvisno predvsem od organizacije le tega. Občino smo razdelili na varnostne okoliše, na katerih delajo vodje varnostnih okolišev. Tako imamo danes, za razliko od preteklosti, ko je bila ena krajevna skupnost en varnostni okoliš, danes v občini Žalec le pet varnostnih okolišev, na katerih dela deset vodij, ki opravljajo predvsem naloge s področja kriminalitete. Mlajši miličniki pa delajo predvsem v kontroli prometa in v opazovalni službi, ki rešuje prometne nezgode in opravlja priložnostne naloge, kakor pač zahteva dana situacija. So pa občani verjetno že opazili, da imamo zaposlene tudi miličnice oz. policistke. Njihovo delo je enako delu moških uniformirancev, le da ne delajo ponoči. So pa ženske — policistke pri nekaterih opravilih primernejše kot moški, npr. pri kontroli prometa, pri delu na letališču.«

Pojem kriminalitete je zelo širok. Kaj je značilno za občino Žalec?

»Podobno kot v drugih okoljih je tudi pri nas največ kaznivih dejanj iz 15. poglavja kazenskega zakona Republike Slovenije. To so kazniva

dejanja zoper družbeno in zasebno premoženje, ki zavzemajo približno 80 % storjenih kaznivih dejanj, velik pa je tudi procent kaznivih dejanj zoper življenje in telo, se pravi, da je prisoten tudi element nasilja. Letos pa smo zaznali tudi porast kaznivih dejanj zoper splošno varnost kot so požari in travniški požari, sicer pa, kakor sem že rekel, prevladujejo tatvine in velike tatvine oz. vlomi.«

Kakšna je stopnja raziskanosti kaznivih dejanj in katera dejanja največkrat ostanejo prikrita?

»Lansko leto smo v prvih šestih mesecih raziskali 65 % kaznivih dejanj, letos pa več kot 68 %. Se pa tudi pri nas pozna odsotnost policistov, ki so na dopustu ali pa na bolniški, tako da je v tem trenutku stopnja raziskanosti okoli 64 % vseh kaznivih dejanj, za katere smo pri svojem delu zvedeli, da so bila storjena. Največkrat ostanejo nerazrešene tatvine in velike tatvine, čeprav moram povedati, da so delavci kriminalistične službe s sodelovanjem policistov s postaje raziskali lanske in letošnje vlome v stanovanja in hiše na našem območju.«

Stane Veniger

So v občini Žalec prisotna mamila?

»Osebnostno mislim, da se ljudje v občini ne zavedajo prisotnosti mamil v njihovi okolici. Policisti prihajajo v stik z uživalci teh snovi in v končni fazi ukrepajo po zakonu in te ljudi predajajo skupaj z ovadbami in predlogi pristojnim sodiščem oz. sodnikom za prekrške. Vendar tako početje ne rodi sadov, zato mislim, da bi morale problematiko uživanja mamil obravnavati tudi predvsem druge institucije, od zdravstvenega do socialnega varstva in podobno. Smo pa trenutno samo mi tisti, ki delamo na tem področju, čeprav je uživanje mamil sorazmerno pogost pojav tudi v žalski občini. Pri tem pa gre za uživanje mehkih drog, predvsem popularne trave oz. indijske konoplje. Prisotnosti trdih drog v našem okolju še nismo zaznali. Je pa vsako uživanje droge nevarno, saj v večini primerov uživalci mehkih drog zelo hitro preidejo na višjo, smrtonosnejšo stopnjo uživanja trdih drog.«

Kaj pomeni delo s področja varovanja z ustavo določene družbene ureditve?

»Mi s svojim delom varujemo z ustavo določeno družbeno ureditev. Varujemo temeljne dobrine, ki so zapisane v ustavi kot najvišjemu aktu z neke državen ureditve. Ko bo sprejeta nova slovenska ustava, bomo branili tiste dobrine, ki bodo v njej kot take zapisane. Mi nismo nikakršna politična policija, z varovanjem so mišljene dejavnosti proti terorizmu, terorističnim akcijam in podobno. Pri svojem delu se ne srečujemo več z verbalnimi delikti, ki sedaj že po definiciji spadajo v preteklost.«

Eno najbolj problematičnih področij je varstvo cestnega prometa.

»To je res. Problemi s tega področja so bolj vidni, saj je v zvezi s tem tudi največ vprašanj, pritožb. Žalec se zelo hitro razvija, vedno več je novih lokalov, ni pa tudi novih parkirnih prostorov, zato je preganjanje npr. nepravilnega parkiranja jalovo početje, saj ne moremo kaznovati ljudi, če jim zaradi pomanjkanja parkirnih prostorov ni omogočeno, da se prekršku izognejo. Največkrat naletimo na mnenje, da nas ni tam, kjer bi morali biti. Pri tem občani mislijo predvsem na vožnjo z medsebojnih stanovanjskimi bloki in po sprehajalnih poteh ter stadionu. Povedati moram, da moramo nadzorovati kršitve, ki so najpogostejši vzroki prometnih nezgod. Je pa delo z mladoletniki še posebno težavno, saj tako kot vsi mladi na svetu tudi naša mladina ne mara policajev in tako se srečujemo tudi s pobegi in podobnim. Pa tudi način kaznovanja mladoletnikov je prilagojen, tako da je bistvena naloga na starših, ki morajo z vzgojo zagotoviti, da se njihovi otroci ne bodo vozili brez opravljenega vozniškega izpita ali brez čelade, ko vozijo kolo z motorjem ali pa motorno kolo. Se pa zadržujemo tam, kjer je največ prometnih nezgod, tako da je magistralna cesta pokrita noč in dan, policisti žalske postaje pa kontrolirajo promet na regionalnih in lokalnih cestah.«

Občani imajo pravico do pritožbe na postopek policista. Kako je s tem pri vas v Žalcu?

»Odkar sem komandir v Žalcu, smo obravnavali tri ali štiri pritožbe. Bralcem je verjetno znana pritožba, ki je bila objavljena v Novem tedniku za dogodek pred dvema letoma, ki smo jo kljub časovni oddaljenosti dogodka poskušali obravnavati čim bolj natančno. Pogovarjali smo se s takrat prisotnimi, vendar nam je občan, ki je bil skupaj v postopku z drugim, ki se je potem na postopek pritožil, povedal, da mu le ta takrat o elementih, ki so navedeni v pritožbi, ni nič povedal. V zadnjem času takih pritožb ni, je pa več pritožb na neukrepanje policije, ko občan meni, da smo mi nekaj dožni storiti, pa tega ne storimo. Pri tem občanom svetujemo in jih napotimo na ustrezno institucijo, sami pa ne ukrepamo, saj bi s tem preokorčili pooblastila. Največ pritožb je seveda na postopek pri kontroli prometa, vendar smo, od kar sem tu komandir, obravnavali le tri ali štiri primere, ki so bili rešeni v obojestransko korist. Če občan misli, da je policist v postopku ravnal nepravilno, lahko pride kadarkoli k meni osebno, k namestniku ali pomočniku in nam pove, kaj se mu zdi nepravilno. Pritožbo pa je dolžan sprejeti tudi dežurni postaje milice, ki ga vpiše v svoje poročilo in ga naknadno obravnava nekdo iz vodstva postaje.«

Kakšno pa je sodelovanje postaje milice z ostalimi institucijami v občini Žalec in širše?

»Ocenjujem, da je stanje na splošno dokaj dobro. Sodelujemo z različnimi organizacijami, od šol pa do različnih strokovnih služb, z oddelkom za zatiranje kriminalitete ter policijskimi postajami širom republike, je pa v občini precej dobro organizirano sodelovanje z osnovnimi šolami, kjer imamo razna predavanja SPV zelo dobro sodelujemo s sekretariatom za ljudsko obrambo in teritorialno obrambo, z občinskim odsekom za notranje zadeve, dobro pa je tudi skupno delo s posameznimi inšpektorji inšpekcijskih služb, predvsem z vodnogospodarskim in požarnim inšpektorjem. Se pa seveda pri teh sodelovanjih včasih pojavijo tudi težave, kar pa mislim, da je normalno.«

Bi za konec lahko podali še kratko varnostno oceno stanja v naši občini?

»Varnostna situacija v občini je trenutno ugodna. Raziskanost kaznivih dejanj je dobra, pa tudi na področju prometne varnosti je stanje letos boljše kot lani, čeprav je deset, dvajset mrtvih strašen davek. Velik pomen za izboljšanje prometne varnosti bi pomenila zgrajena avtocesta, se mora nadaljevati s prizadevanji zanjo. Tudi na področju javnega reda in miru je stanje dobro, razen tega, da se kršitve iz javnih prostorov selijo v privatna stanovanja, kjer je v zadnjem času moč opaziti porast nasilnih dejanj med družinskimi člani. Zelo problematično pa je varstvo okolja. V letošnjem letu je bilo zaprt skladišče pesticidov v Vrbju, ki je pomenilo resno nevarnost za okolje, krajinu Ložnice se pritožujejo nad onesnaževanjem Juteksa. Onesnažene so tudi vode. Imam občutek, da smo pri manjših ekoloških vprašanjih še kar uspešni, pri večjih stvareh pa smo neučinkoviti, je pa tudi res, da veliko teh problemov spada v pristojnost drugih. Če pa gledamo kot celoto, pa moram še enkrat povedati, da je varnostna situacija v občini Žalec zaenkrat ugodna in da bomo delavci te postaje storili vse, da bo taka tudi ostala.«

Tako. To je torej komandir naših policistov. Besedo »naših« sem uporabil namerno, saj so fantje in nekaj deklet na terenu ravno zaradi tega, da nam omogočijo varno in prijetno življenje. In bilo bi prav, da o tem mislimo tudi tedaj, ko nas bodo policisti v modrih uniformah naslednjič ustavili, pa čeprav nam to nikakor ne bo všeč. Tako so pravila igre in držati se jih je treba tako na tej, kakor tudi na oni strani.

Brane Lobnikar

SLOVENSKA INVESTICIJSKA BANKA D.D.

EKSPOZITURA ŽALEC

Pečnikova ulica 1

tel. 711-411, 711-422

Fax 711-432

Odpiralni čas: vsak dan od 7. do 18. ure

sobota od 7. do 11.30

- sprejema dinarske in devizne vloge
- vodi žiro in tekoče račune
- opravlja devizno valutne in menjalniške posle
- odobrava hipotekarne, lombardne in druge kredite
- najema kredite
- izdaja jamstva
- odkupuje terjatve in se ukvarja s pobotanjem
- opravlja storitve v zvezi s finančnim zakupom (leasingom) opreme in prostorov
- gospodarji z njej zaupanim premoženjem
- izdaja, kupuje in prodaja vrednostne papirje v svojem in tujem imenu
- posreduje pri nakupu, prodaji in združevanju podjetij
- sodeluje pri razvojnem in lastninskem preoblikovanju družbenih podjetij in ocenjevanju njihovega premoženja
- finančno svetuje
- opravlja tudi druge pösle in storitve za naročnike

Z vami želimo ustvariti novo bančno ponudbo v obojestransko zadovoljstvo.
31. OKTOBER — SVETOVNI DAN VARČEVANJA — NAŠ SKUPEN PRAZNIK

LETOS MANJŠI OBISK • Turistični delavci v Šempetru pravijo, da je bil letošnji obisk Antičnega parka, posebno v poletnih mesecih, nekoliko manjši kot lani. Tako je do konca meseca julija Antični park obiskalo 9988 domačih in tujih obiskovalcev, kar je nekoliko manj kot v istem obdobju lani.

T.T.

DOBER DAN

Turistična agencija Šempeter

ZA PRAZNIKE Z AGENCIJO DOBER DAN

MADŽARSKA, KAKRŠNE ŠE NE POZNATE

Nepozabno potepanje po pisani deželi. Odhod 29. novembra.

LEPOTE ITALIJE

Praznični oddih in sprostitve med temperamentnimi Italijani, od Benetk, Padove, Ravene, do Riminija in San Marina. Odhod 29. novembra.

POČITEK V OBMORSKIH LETOVIŠČIH, SMUČARSKIH CENTRIH IN ZDRAVILIŠČIH

V galeriji DOBER DAN od 25. oktobra do 10. novembra razstavlja akademski slikar **ZVEST APOLLONIO**

V agenciji DOBER DAN vam uredimo avionske karte prevoznikov JAT in ADRIA, pri nas lahko oddate oglas ali čestitko za NOVI TEDNIK & RADIO CELJE. Pričakujemo vas vsak dan med 8. in 12. ter 14. in 18. uro, vsako soboto med 8. in 12. uro ali na telefon 063/701-305

Usoda naših dvorcev in graščin

Novi klošter

NEUCLOSTER
Prediger Ordens.

NOVI KLOŠTER, G. M. VISCHER, bakrorez o. 1681

V Savinjskem občani smo že večkrat opozorili na sestavke iz drugih časopisov, ki so pisali o Savinjski dolini. Tako smo v sestavku Novo Celje — slovenski »Schonbrunn« citirali nekatere pohvale o našem odnosu do dediščine. Vendar se moramo vprašati: je res vsepovsod tako lepo? Ali so res samo pozitivni sestavki? Ne! Časopisi razkrijejo tudi marsikaj takega, da nas je lahko pošteno sram.

V Delu, dne 29. VI. 1990 najdemo sestavek »Novi Klošter pri Polzeli«. Citiramo začetek sestavka: »Ko nas je pred leti obiskal sam mariborski škof, je po ogledu cerkvene zapuščine ugotovil, da bi bila obnova samostanske kapele nesmiselno dejanje. Nič čudnega, saj je kapela že štiri desetletja tako zanemarjena, da se je bog usmili; oltar je že zdavnaj izginil neznanom in na zidu so ostali samo obrisi verjetno zelo dragocene starine; odnesli so tudi prižnico, cerkvene klopi pa imajo nekateri goreči verniki kar doma. Orgle so kot igračo razstavili otroci, kipi pa so v privatnih zbirkah. Poleg tega je v stropu zazijala velika luknja in kadar dežuje, se voda zliva na kor...« Stanovalci imajo sedaj tukaj spravljena drva, tu redijo zajce in kure.

Si ta dominikanski samostan, katerega leto nastanka seže tja v 1452, zasluži takšno usodo?

Paul Parin v svojih spominih na Savinjsko dolino piše, da je njegova družina, ki je bila lastnik dvorca, nekdanjega samostana, dvorec zapustila l. 1941, da je bila l. 1942 v kapeli velikonočna maša in da je dvorec kasneje zasedel gestapo. Spominja se tudi, da ga je marsikateri od domačinov l. 1945, ko je kot partizanski oficir obiskal dvorec, s strahom gledal, češ, vrnil se je »gospod« in sedaj bo poiskal, kar je bilo odnešeno. V sestavku je opisana usoda dvorca.

Usoda je kruta, zato je bolje, da obudimo del zgodovine. V zadnjih letih svojega življenja je knez Friderik II. Celjski sklenil, da v bližini Polzele pozida samostan. Samostan in cerkev sta bila pozidana januarja 1452. 17. februarja 1453 je knez Friderik II. izdal dominikanskemu redu, ki se je v samostanu naselil, ustanovitveno listino. Leta 1479 so samostan napadli in zavzeli Turki. Oplenili so samostan, cerkev jim je služila za konjušnico. Leta 1492 je samostan zopet polno zaživel. Ob koncu 16. stoletja je zašel v precejšnje materialne težave.

Že poprej, l. 1543, je nadvojvoda Ferdinand odredil vizitacijo

(neke vrste pregled) župnij in samostanov. Med samostani, ki so bili pregledani, je bil tudi Novi Klošter. Povsod so vizitatorji (pregledniki) ugotovili pomanjkanje konventalov in nun, opuščanje oficij, božje službe in redovnega življenja nasprotno ter nazadovanja samostanskega gospodarstva in zato usihanje dohodkov.

Gospodarski položaj se je slabšal tudi v 17. stoletju, skušali so ga rešiti z večjo tlako in večjim pritiskom na tlačane. Prišlo je do uporov. Uporni kmetje so maja 1635, med znanim kmečkim uprom, večkrat obiskali tudi Novi Klošter. 1745 sta cerkev in večji del samostana pogorela. 19. VI. 1787 je bil samostan razpuščen.

Okoli l. 1828 je bila razdejana samostanska cerkev, l. 1831 posvečena kapela. Grad je bil vse skozi v privatni lasti. Stavbe so večkrat prezidali in dozidavali. Ne glede na različne prizidave imamo tu v Novem Kloštru graščino, bivši samostan, ki je vreden obnove.

Delna obnova stanovanj, ki so v gradu je bila že izvršena, kure in zajci v kapeli so ostali, posekan pa je tudi velik sadovnjak.

f. j.

Celjski
zbornik
1990

V mesecu oktobru je izšel CELJSKI ZBORNİK 1990. Kot pri večini zbornikov, ki so izšli do sedaj, tudi v tem zborniku najdemo marsikaj o Savinjski dolini. Že uvodni prispevek med drugim opozarja na stoletja znano resnico. Vera Kolšek piše o mali bronasti plastiki iz Celeje in med drugim opozarja, da je že v dobi noriškega kraljevstva imela keltska naselbina živahne zveze s severno Italijo. Celeja je ležala ob jantarski poti, ki je vodila z Baltika proti Jadranskemu morju in trgovina je cvetela. Torej so že Kelti pred dva tisoč leti cenili povezavo med Celejo in morjem in jim je bil poznan pomen Savinjske doline.

Pa danes? Rimljani so zgradili dve cesti: čez Presele in mimo današnjega Vranskega, mi pa improviziramo na Babi! Omenimo razpravo Borisa Golca »Preteklost Dragarjevega rodu iz okolice Tabora v Savinjski dolini (Družbeni in gospodarski prerez z rodovnikom)«. Že sam naslov pove, da je razprava razširjen in s številnimi dostopnimi sekundarnimi podatki obogaten rodovnik avtorjevega paprada, lahko pa tudi zapišemo, da je to pravzaprav oris življenja katerega koli slovenskega kmečkega rodu v času od druge polovice 17. do druge polovice 19. stoletja. Razprava služi širšo predstavitev, zato se bomo k njej vrnili v eni izmed naslednjih števil Savinjsčana. V sestavku Marjana Smolika »Dvestoletnica celjskega tiskarja Jenka« zasledimo, da je tiskar l. 1791 napisal knjigo, ki jo je napisal benedicat v Žalcu Anton Breznik (1737—1797) in je služila kot priročnik za boljše gospodarjenje »Vezhna pratika od gospodarstva...« To je bil pravzaprav ponatis, saj je knjiga izšla že l. 1789 v Ljubljani in je bila večkrat ponatisnjena. Tudi prispevek, ki se tu

di delno nanaša na Savinjsko dolino Milka Mikole »Zamplombe premoženja v celjskem okrožju v letih 1945—1948« zahteva širšo in ločeno obravnavo. Osvetliti bo potrebno vlogo ravnatelja tekstilne tovarne v Preboldu, Emmericha Kieslingerja, ki je bil na sodnem procesu v Celju oproščen, ker ni podpiral okupatorja in ker je v nasprotju z ukazi okupatorja ohranil tovarno.

Na našem področju so bila zaplenjena sledeča gospodarska podjetja in zemljiške posesti: Premogovnik Keramična industrija, d.d. Zagreb;

Celjska opekarna, obrat Žalec; Keramična industrija, d.d. Zagreb, Liboje;

Tovarna parketov in lesne volne, Kossär Julij, Sv. Peter v S.d.; Parna žaga, Ivan Čmak, Gomilsko;

Žaga, Srebotnjak, Sv. Peter v Savinjski dolini;

Mautner, jugoslovanske tekstilne tvornice Sv. Pavel pri Preb.;

Savinjska tkalnica in belilnica Ogriawgg—Themel Sv. Peter;

Polzela, tovarna nogavic, Teodor in Štefanija Reiser, Polzela. Zaplombe so bile izvršene na osnovi odloka AVNOJ z dne 21. 11. 1944. ker je bilo gospodarsko podjetje last osebe nemške narodnosti.

Tudi v sestavku Janez Cvirn »Thomas Furstbauer: »Kronika mesta Celje 1892—1907« najdemo nekatere podatke o naši dolini:

13. 2. 1893: Na volitvah v celjski okrajni zastop so dobili Nemci 17, Slovenci pa 23 glasov. Za načelnika okrajnega zastopa so imenovali dr. Josipa Serneca, za njegovega namestnika pa Janeza Hausenbichlerja iz Žalca.

11. 3. 1893: V Št. Rupertu pri Vranskem je izbruhnil velik požar, ki so ga s težavo pogasili celjski in šempetrski gasilci ter gasilci tekstilne tovarne v Preboldu...

12. 6. 1893: Neurje s točo je naredilo veliko škode, zlasti v Žalcu.

31. 1. 1894: V Celju je prišla novica, da bodo v naslednjem mesecu pričeli z gradno ceste

Luče—Solčava, ki je izrednega pomena za razvoj turizma v Savinjskih Alpah.

27. 3. 1894: V Petrovčah je v 64. letu starosti umrl začetnik sajenja hmelja v Savinjski dolini gospod Josef Bilger.

14. 4. 1895: Dva potresna sunka ob 23. uri in 10 minut (prvi je trajal 63—68 sekund, drugi pa 12—15 sekund) sta na smrt prestrašila Celjane...

20. 8. 1895: Na gospodstvu Plevna pri Žalcu je umrl dr. Anton R. von Beck, od leta 1866 direktor državne tiskarne.

20. 10. 1897: Nemški študenti na graški univerzi so sprejeli protestno izjavo zoper prof. J. Frischaufo, kot zagovornika in častnega člana slovenskega planinskega društva.

22. 1. 1898: Pri občinskih volitvah v Šempetru v Savinjski dolini so prvič zmagali slovenski klerikalci. Šempeter je bil do tega časa zadnja nemška občina v celjski okolici, ki ji je kar 13 let županovl Josef Lenko. Glavna krivca za slovensko zmago sta župnik Ferdinand Jan in dr. Ivan Dečko.

9. 8. 1899: V kroniki je obišeren opis o obisku Čehov v Celju in o spopadu med Slovenci in Čehi na eni strani in Nemci na drugi strani. Prišlo je tudi do streljanja: »... Slovenski učitelj iz Griž Franc Gostinčar in knjigovodja Posojilnice v Žalcu Mihael Reicher sta v bližini ljubljanske mitnice ustrelila Josefa Pollantza in ga težko ranila...«

3. 10. 1899: Franca Gostinčarja so izpustili iz preiskovalnega zapora. Slovenci so mu v Žalcu pripravili prisrčen sprejem.

31. 12. 1899: Za okrajnega šolskega inšpektorja za šolski okraj Celje-okolica so imenovali nadučitelja Josefa Supaneka in Griž.

V tem sestavku smo skušali samo opozoriti na izid Zbornika in na nekatere sestavke. Marsikaj smo izpustili, k marsičemu se bomo še vrnili. Predvsem pa bi radi poudarili, da je to najstarejši zbornik za krajevno zgodovino na Slovenskem, da najdemo v njem marsikaj o Savinjski dolini in da vsaka številka, ki je do sedaj izšla, utrjuje tudi zgodovinsko identiteto Savinjske doline.

Pozabljena ali prezrta dr. Anton Čede in njegova knjiga »Porenca«

Med znamenite in pomembne osebnosti, ki so s svojim delom zapustile trajne sledi med ljudstvom, moramo uvrstiti tudi Savinjsčane, nekdanjega zdravnika v Laškem, dr. Antona Čedeta. Pri zbiranju gradiva za tretjo knjigo Krajevnege leksikona Slovenije — Svet med Savinjskimi Alpami in Sotlo (Lj. 1976), sem našel le na njegovega starejšega brata, Jožeta Čedeta (1870—1946), ki je bil nabožni pisec in je od leta 1903 župnikoval v Studenicah pri Poljčanah (gl. Slovenski biografski leksikon, l. zv., Lj. 1925, str. 91). Prav s tega ustvarjalnega vidika je bil tudi uvrščen v Krajevni leksikon Slovenije, in sicer pri opisu oziroma predstavitvi naselja Zabukovica, kjer je bil rojen (gl. str. 538).

Tudi dr. Anton Čede izvira iz kmečkega rodu. Njegova rojstna hiša stoji v Porencah, na vzhodnem pobočju Bukovice (584 m), to je še na območju naselja Zabukovica. Rodil se je 1886. leta na Porenškem domu, 1914 je diplomiral oz. promoviral v Gradcu (Graz) in kot vojaški zdravnik je doživel vse grozote prve svetovne vojne. Leta 1918 je postal okrožni zdravnik v Laškem, kjer je živel do svoje smrti 1965. leta (prim. Časopis za zgodovino in narodopisje, 12, Maribor 1976, str. 367—368 in 376—380).

Za Savinjsko dolino, zaradi poznavanja njene preteklosti in prenekaterih značilnosti in njenem gospodarskem in socialnem napredku pa je enkratna in neprecenljive vrednosti Čedetova knjiga »Porenca«. Rodovni opis in spominske črtice, ki jo je pisec izdal v samozaložbi leta 1941. Čeprav je v delu navedeno prikazano samo poreklo Porenškovega rodu, in sicer od leta 1620 dalje, pa je v neposredni zvezi z njim orisana pisana podoba vseh vsakdanjih tegob in radosti kmečkega in drugih stanov na širšem območju griške župnije. Kdorkoli bo hotel zarisati in osvetliti socialni razvoj in razkroj savinjske kmeč-

ke družine, se bo moral nasloniti na dragocena spoznanja, bogate navedbe in dokumentirane ugotovitve dr. Antona Čedeta.

V knjigi, ki obsega 248 strani, so zarisane življenjske usode desetih rodov (generacij) Porenškove rodbine, in sicer med letoma 1620 in 1940. Knjiga pa ne prikazuje in ne razgrinja samo porekla in korenin Čedetovega rodu iz Porenca nad Kasazami, temveč nas seznanja s prepletenostjo usod posameznih družin in njihovih rodov v povezavi z najraznovrstnejšimi socialnimi in gospodarskimi nihanji in spremembami na širšem območju. Ob tem so nazorno prikazane nekdanje selitve prebivalstva, ki so jih povzročale moživetve in ženitve ter zaposlitve izven domačega kmetijstva. Izvor Porenškovega rodu se dokumentirano prične z Jakobom Čedetom s Cesarje v Gornjih Grižah, od koder se je priženil k Podlesniku v Podkarnik (naselje Pongrac) in šele okrog leta 1790 se je s svojo družino preselil v Porenca, kjer je kupil (?) ali posedoval manjše posestvo. In odlej dalje spremljamo Čedetovo rodovino s Porenškove domačije, ki je postala središče in izhodišče vseh nadaljnjih osvetlitev in obravnjav posameznih generacij.

Nadalje nam knjiga ponuja kar se da podrobno osvetlitev sodobnih (nekdanjih) oblik in načinov kmetovanja, utrip družinskega in vaškega življenja pa rokodelstvo in trgovanje, furmanstvo kakor tudi oblike in velikost ter sestavo kmečkih domov. Bralec je samo presenečen, ko spozna, koliko vsakdanjih in ne nepomembnih človekovih ustvarjalnih dosežkov se je že izgubilo v pozabo... V Čedetovo rodovino spada po materini strani tudi Jakob Vipotnik (Šebonjšek) iz Migojnic (1782—1854), ki je bil pravi ljudski pesnik in pevec. Njegove pesmi so bile zelo priljubljene med ljudmi, prepevali so jih še ob koncu 19. stoletja.

Zdravnikova mati, Barbara Čede (roj. Goršek v Migojnicah), je posedovala po svojem staremu očetu (Jakobu Vipotniku) pesniški dar. Kljub vsej skrbi za družino in domačijo je našla čas, da je sestavila več prilagoditvenih pesmi (npr. Griška zdravica, Pesem o letnih časih, Zidanje lurske cerkve na Gradišču, Lurški zvonovi itd.), ki so bile tudi večkrat javno predstavljene. Njen mož oziroma zdravnikov oče Alojz Čede (1934—1897) je petinštirideset let delal v tovarnah; prvih petnajst let je bil v Fridrichovi steklarni v Libojah nato pa v Sonnenbergovi tovarni glineno-keramične posode. Poleg napornega dvanajsturnega tovarniškega delavnika je našel čas za branje in pisanje. V rokopisni obliki je zapustil delo »Domači zdravnik« (146 str.); ob nedeljah in praznikih pa je sestavil »Računovodsko knjigo«, v kateri so zapisani vsi družinski dohodki in izdatki.

Pregled Porenškove rodbine pa nam posredno odstira še vpogled prenekaterih značilnosti Vetrnikovih (Ogradnikovih) v Kasazah pa Vipotnikovih (Šebonjšekovih) in Gorškovi (Matjačevih) v Migojnicah. Z opisi posameznih družin spoznavamo njihovo vsakdanje delo, vaške socialne sloje, prehrano, oblike in načine kmetijske proizvodnje, prodajo kmetijskih pridelkov na celjskem življskem trgu kakor tudi po (indu-

strijskih) naseljih Savinjske doline ali celo vse tja do Ljubljane. Stari Šebonjšek je vozil zabukoviški premog v Celje, moko in pšenico pa vse do italijanske meje... Med ljudmi so bili še do nedavnega v živem spominu volkovi in risi v Velikem lesu pod Bukovico pa coprnice (zlasti med Zahomljani), boji z Napoleonovimi vojščaki pa redna letna romanja na Šmohor ali k Sv. križu nad Belimi Vodami itd. Ohranil se je spomin na tri kraljevske kolednike, ki so prihajali iz Istre (Čičarije), na pustne šege in šale v Migojnicah pa na dva velika požara, ki sta upepeli precejšen del Migojnic leta 1885 in 1920.

Čedetova knjiga o Porencah, ki se prvič pojavijo v griških matrikah leta 1735, dokumentirano prikazuje nekdanji način življenja posameznih družin Porenškovega rodu, kakor tudi vseh drugih Gornikov ali Gormanov in okoliških domačij. Tudi danes, ko čedalje več ljudi išče svoje »korenine« (poreklo) v preteklosti, je Čedetovo delo izredno dragoceno. Upravičeno ga smemo primerjati s knjigo »Vzpon z dna« (Lj. 1989), ki jo je napisal ameriški zgodovinar in sociolog J. C. Davis o Žužkovi iz Vižovelj pri Devinu na Tržaškem Krasu... Le škoda, da je Čedetova knjiga domala neznan širšemu krogu Savinjsčanov kakor tudi ni poznana našim strokovnjakom. Milan Natek

Jama Pekel
v ledeni dobi

Naši razgledi so 14. septembra 1990 objavili sestavek Draška Josipoviča »Kopanje za pračloveški ostanki v Sloveniji«. Sestavek govori o raziskovanju stare kamene dobe. Za nas je zanimiv odloček, ki govori o jami Pekel. Pisec opisuje raziskovanja v različnih kraških jamah. Posebno opozarja na dve najdišči, med katerimi je jama Pekel. Najbolje, da citiramo ta del članka:

»Drugo najdišče je jama Pekel pri Šempetru v Savinjski dolini. Pri ureditvi jame za turistični obisk leta 1972 so delavci našli več gramfen-

Ko bi mrtvi oživel

Ribičeva Vida iz Gotovelj je bila skladno razvito dekle, bistriga duha, rada nasmejana in dobre volje; prav zaradi teh lastnosti pa še zaradi pristnega tovarštva in prijateljstva ter drugih dejavnosti je imela zelo veliko prijateljev.

Rada je pela, kot otrok igrala otroške igre, kot dekle ljudske igre za odrasle. Predana je bila ljudski prosveti, pohodom v naravo. Ves čas je bila tudi odlična učenka, njena starost ji je omogočila, da je končala pred vojno meščansko šolo v Žalcu. Izhajala je iz obrtniške družine, njen brat Tonči, zdaj že pokojni je bil kar dvakratni mojster: kovaški in podkovski. Tonči je bil dolga leta pri pevcih, igralski družini, veliko je delal pri vodstvu TVD Partizana.

Vida pa si je srčno želela postati učiteljica. Toda v deželi je divjala vojna! Po zvezah ji je uspelo priti na osvobodeno ozemlje v Zg. Sav. dolini, tam je opravila učiteljski tečaj. Tudi učila je že. Izdajstva pa so bila huda stvar. Morala je bežati proti Podvolovljeku, kjer je bila partizanska bolnišnica, v njej se je zdravil tudi še mlad Gotovljan Tone Antloga. Vsi so hoteli proti vrhu Črnilca, Vida je med begom izgubila tudi nekaj šolskih zvezkov. Na vrhu Črnilca pa je bilo vsega konec. Nemci so jih dobili v klešče, jih zverinsko mučili, razmesarjena trupla pometali v bližnjo globačo in jih zasuli.

tiranih človeških kosti, za katere so strokovnjaki nekdanje katedre za kvartarologijo ljubljanske Univerze domnevali, da so fosilne. Na pobudo prof. Franca Osoleta, predstojnika omenjene ustanove, so dele teh kosti poslali v British Museum v London na fluorjev test, ki zanesljivo pokaže na fosilnost (fosil — okamenel živalski ali rastlinski ostanek iz geološke preteklosti) oziroma recentnost kosti. Tam so s pomočjo teh analiz domnevno potrdili in ugotovili še, da sta najmanj dve človeški kosti (del leve stegenice in desna golenica) mlajše pleistocenske starosti.

To bi bili torej prvi kolikor toliko zanesljivi najdbi človekovih kosti ledenodobne starosti v Sloveniji! Žal zaradi premajhne karakterističnosti in prevelike poškodovanosti obeh kosti — danes jih hranijo na katedri za geologijo in paleontologijo Geološkega oddelka pri FNT v Ljubljani — ni mogoče presoditi, ali pripadata že neandertalcu ali že fosilnemu sapienskem človeku. Nesrečno naključje je hotelo, da so bili profili, v njihovih sedimentih so bili omenjeni kostni ostanki najdeni, ob katastrofalnih povodnih jeseni 1973 v jami odplavljeni in s tem je propadla možnost pridobitve novih najdb...

Na našem področju je torej po vsej verjetnosti živel človek v mlajšem pleistocenu, torej v ledeni dobi, živel je neandertalec, živel je v votlinah, jamah. V Peklu imamo dokaz, o življenju v kvartarju, geološkem obdobju, v katerem se je pojavil človek. f. j.

Vida Ribič

Po vojni so jih prekopali in na lepi sončni planotici, na vrhu gozdnate gore izkopali skupen grob, žrtvam postavili kamnit spomenik.

Ribičeva mama in Antlogova, zdaj sta obe v domači zemlji, sta vsako leto hodili tja gor na vrh Črnilca, položili šopek in potočili potoček solza.

Ko bi mrtvi oživel, bi bili razočarani, eni bi stiskali pesti, drugi jokali, saj ne bi mogli verjeti, kako tudi domovina joče, domovina, ki je kljubovala toliko desetletij, zdaj pa je zrušena, na kolenih.

Vsem mrtvim večna slava.

Drago Kumer

Se šola spreminja?

Se! Hitro se ne sme. Pa saj starši že sami veste, da je bila šola v preteklosti stalno pod udarom velikih sprememb, katere niso bile vedno sprejete z odprtimi rokami, niti pri starših, še manj pa pri učiteljih, otrok pa tako ni nihče vprašal. Pustimo ob strani usmerjeno izobraževanje, preobremenjenost otrok, pogledimo raje, kaj se je in kaj se predvideva v letu 1990/91, da se bo spremenilo v šolski organizaciji, v osnovnih šolah.

Že v preteklem šolskem letu se je pričela depolitizacija v OŠ. Ukinjene so bile družbenopolitične organizacije delavcev (ZK), pa tudi organizacije otrok (ZSMS, PO). Stališča učiteljskih kolektivov so bila enotna. Šola mora biti nevtralna in nobena ideologija nima in ne sme imeti mesta v tej ustanovi. Svetovni nazor naj bo lasten vsakemu posamezniku in naj si ga oblikuje glede na okolje in čas, v katerem živi. Takšnega mnenja je tudi šolsko ministrstvo Republike Slovenije.

Veliko razmišljanj, ugibanj in razgovorov je povzročilo samo naslavljanje učitelja. V OŠ je naziv tovariš učitelju. Lastni presoji staršev prepuščamo, kako nas bodo klicali: gospe ali tovarišice. Za učence je zadeva naslednja. Kljub poskusom na nekaterih šolah, da bi učitelje imenovali gospe učiteljica ali gospod učitelj, otroci uberejo najkrajšo pot in nam rečejo tovariš oz. tovarišica. Prihajajo do absurda, ko hišnika nazivajo z gospodom hišnikom in ravnatelja s tovarišem. Čas bo prinesel svoje.

Spremembe bodo tudi v sami organizaciji. Glede ocenjevalnih obdobij v letošnjem šolskem letu ostajamo pri štirih obdobjih. Zaradi bioritma otrok pa tudi nas

odraslih je nujno, da je po nekem časovnem obdobju intenzivnega dela obdobje sprostitve. Teh naj bi bilo več — s krajšimi intervali. Nekako imamo sedaj tri večja obdobja sprostitve. To je čas božičnih in novoletnih praznikov, zimске počitnice, ki se prično 28. februarja in trajajo teden dni, ter prazniki ob 27. aprilu in 1. maju. Glede na vedno večjo obremenitev otrok in učiteljev so ta tri sprostitvena obdobja nujna. Vprašljive so zimске počitnice, ki so krajše in manj primerne za daljše obdobje smučanja oz. je ta termin manj primeren za turistično ponudbo.

Glede na bioritem smo se na nekaterih šolah odločili, da s poukom začnemo ob 8. uri, zlasti tam, kjer je to mogoče. Večina staršev ter Zavod Republike Slovenije za šolstvo premakneta pouka na kasnejši čas popoldneva. Zadovoljni so tudi otroci. Sicer pa smo tu zaradi njih.

V tem trenutku so iz šolskih programov črtani vsi termini, ki so ideološkega izvora (socialistični). Določene spremembe so v raznih učnih načrtih (DMV, ZG). Vendar je potrebno vedeti, da šola ne prenese hitrih sprememb in da je potrebno spremeniti učne načrte ter tudi učbenike postopoma.

Pa prazniki! Ostajajo. Prvi november, 29. november, božično-novoletni, 27. april in 1. maj. Nekaj sobot bo delovnih, ravno zaradi vmesnega dne med prazniki. Sicer pa učitelji čakamo nov zakon o OŠ. Izšel naj bi v mesecu novembru in bi prinesel določene spremembe na organizacijskem in finančnem področju.

Šola naj bi bila samostojnejša. Financirala bi se iz državnega

proračuna in tudi OD delavcev v šoli bi bili republiško financirani.

Učitelji bi postali državni uslužbenci (javni delavci). Šola bi izvajala obvezni program, ki je določen s premetnikom, in dodatni program, katerega financira občina po svojih zmoglostih (šolska prehrana, sociala, interne dejavnosti...). Ravnatelj bi imenovali državni organi (izvršni svet SO Žalec ali skupščina) in bi se predvsem ali zgolj ukvarjal s pedagoškim delom. Delo svetov šol in podobnih organov bi prevzeli šolski odbori, kot že v preteklosti. Prav tako bi ravnatelj pridobil več pristojnosti v vzgojno-izobraževalnem delu. Odprto je še vprašanje svetovalne službe in inšpekcije. Oboje je do sedaj vršil Zavod za šolstvo. Z novo organizacijo bi Zavod za šolstvo imel naloge svetovanja, inšpekcijske službe pa bi na novo oblikovali.

Seveda je potrebno spregovoriti tudi o starših. Klubi staršev se nekeje že oblikujejo, pač glede na potrebe in interese le-teh. Prav gotovo bodo starši imeli večji vpogled v šolo, več naj bi sodelovali tudi pri izobraževalnem in vzgojnem delu (pouk, interesne dejavnosti, ogled vzorčnih in drugih ur, delovne in druge akcije). Če bomo uspeli starše pritegniti v šolo, potem smo mi učitelji ogromno storili.

Starši morajo zgubiti strah pred šolo, pa ne samo to. Šola morajo čutiti kot svojo.

Pa saj končno to tudi je. Šola srečnih otrok, zadovoljnih učiteljev in veselih staršev. Dilila!

Natrosili smo vam nekaj informacij. Če vas še kaj zanima, prav gotovo vas, pa pošljite vprašanja na uredništvo SAVINJČANA. Bomo odgovorili!

prof. Franci ŽAGAR

Tekstilna tovarna Šempeter ni propadla

Rado Cilenšek je očitno eden izmed tistih, ki še niso dojele, da je od konca NOB že 45 let. Poleg tega iz ene v drugo trditve zahaja v nesmisle in smešne stavčne konstrukcije.

Na začetku njegove interpretacije o Tekstilni tovarni Šempeter takoj po vojni, ki ji je pogojeval moj zapis o dogodkih v njej v predprejšnji številki takrat še Savinjskega občana, tovariš Cilenšek navaja, da je bil Themel res sposoben človek. Čemu je bil potem namesto Thempla, takoj po vojni, v Tekstilno tovarno Šempeter za delegata (banalno smešno) postavljen tovariš Rozman? In naprej. Vsa čast tistim komunistom in ostalim Slovencem (to delitev ne postavljam slučajno), ki so med vojno uspeli združiti slovenski narod v boju proti okupatorju (dasiravno so hkrati izvedli tudi komunistično revolucijo, ki je prinesla več slabega kot dobrega). Toda to niti približno ne pomeni, da so si s tem zaslužili tudi popolno oblast po vojni, da so si s tem pridobili pravico, da s takšnimi in drugačnimi sredstvi onemogočijo vse drugače misleče, da vodijo tovarne, šole itd. In niti slučajno ni res, da so bili sposobni, ali da bi bili, kot navaja tovariš Cilenšek, strokovno upravljati tovarne. Kajti uki in neuki vemo, kako so partizani ali nepartizani, komunisti (formalni) ali nekomunisti (formalni), lažni ali resnični po vojni vodili večino nacionaliziranih tovarn. Slabo!

Tovariš Cilenšek navaja: »Za njim je prevzel mesto direktorja Pavel Kuhar, ki pa ni bil ne komunist in ne partizan.« In čez nekaj stavkov: »Ko je direktor Pavel Kuhar nenapovedano zapustil tovarno, je bil imenovan za direktorja Rudi Hribar, ugledni borec za delavske pravice še pred II. svetovno vojno, komunist, partizan, strokovnjak in poštenjak in pravem pomenu besede. Tovariš Cilenšek ima pač takšno mnenje do tovariša Hribarja, kar je kajpada njegova pravica, toda mnoge priče, s katerimi sem konfiktural v pripravi članka, ki je nekatero

zbedel in mnoge razveselil, so o osebnosti Rudija Hribarja govorile povsem drugače. Sicer pa se bo morda odglasil še kdo od bralecev ali bralek, ki bodo o njem vedeli povedati kaj več. Le še to: Hribarjeva »poštenost, v pravem pomenu besede«, se je morda še najbolj pokazala na neki veselici, ko je iz obžestnosti ubil človeka, kar dokazujejo arhivi. Zato je Hribar tudi sedel v zaporu v Mariboru.

Nadalje je opaziti, da je tovariš Cilenšek popoln idealist in da plava v oblakih. Sicer ne bi zapisal: »Neresnica je, da je tovarna propadla, in sicer pod vodstvom Rudija Hribarja, in da so se z denarjem, ki je bil izkupiček za prodane stroje, mastili občinski mošje. V tistem času se ni nihče mastil z denarjem, ker je bilo potrebno vložiti vsak razpoložljivi dinar v modernizacijo industrije.« Ja, tovariš Rado, od kod pa potem toliko luksuznih vikendov ob morju in Savinjski dolini, vil, od kod Dedinje, Brdo pri Kranju, od kod toliko šokantnih novodobno nastalih resnic o imetju nekaterih privilegirancev iz časa, o katerem menite, da je šel vsak dinar v industrijo, in še in še bi lahko naštevali. Prav nič nimam proti temu, da imajo sposobni več kot manj sposobni. Upira pa se mi, da nekdo v časih, o katerih pišete pohvalno, ni mogel imeti nič, če je do tega prišel pred vojno, in če je, morebiti, kar je še veliko bolj banalno, na primer verjel v Boga.

Tovariš Cilenšek piše, da tekstilna tovarna v Šempetru ni propadla, temveč, da je bila likvidirana. No, tukaj se najine misli prežemajo, s tem, da me Rado ni razumel. Točno, likvidirana je bila in zato je tudi nastal moj zapis. Tovariš Rado piše: »Povod za likvidacijo tovarne je bil interes širše družbene skupnosti...«. Katere širše družbene skupnosti? Kaj vse se je dogajalo »v interesu širše družne skupnosti«. Ali ni sedanost jasno pokazala, da se je za družbenim interesom skrivala

oblastniška oligarhija?! Tisti, ki so bili zaposleni v Tekstilni tovarni Šempeter, Šempetrani in še kdo, prav gotovo niso bili del širše družbene skupnosti, kajti živeli še danes ne vedo in jim ne gre v glavo, kako klavno je končala »njihova« tovarna.

Tovariš Cilenšek me še dolži, da lažem, ko pišem, da Themel ni imel pravice oziroma ni smel odločati o delitvi dobička, saj je imel kot vodja belnice vsjo pravico odločati o delitvi dobička na podlagi vložnega dela.

Kot prvo, tovariš Cilenšek: Gospod Themel je viagal delo in denar v svojo tovarno, ko ste bili vi še otrok, zato vaše besede zvenijo smešno. Poleg tega je mogoče Themlov primer ponazoriti tako, kot da bi nekaj ljudi prišlo v vašo hišo, ki ste jo z žuljavimi rokami zgradili, vam pa bi odmeril le majhno sobico, in potem bi, kobajagi, skupaj odločali o »hišni politiki«. Poleg tega je Themlova žena Jožefina, še živeča v Celovcu, živ dokaz, da je Themel, potem ko je lahko v lastni tovarni deloval le še kot »sopravritelj«, začel zaradi velike krivice, ki je doletela mnoge bivše tovarnarje še v dosti hujših variantah, psihično in fizično pešati, hitreje kot bi verjetno v »normalnih« okoliščinah. Skratka, strlo ga je.

Za napačno interpretacijo smrti Slavka Pukmajstra sem se že iskreno opravičil in naj zaključim podobno, kot sem v članku »Tovarnar, ki je ostal brez vsega.« Naj bo tudi primer tovarnarja Franca Thempla, o katerem so mi mnogi po objavi zapisa o njem povedali še veliko dobrega, opomin in upanje, da se preteklost ne bo več ponovila. Pa čeprav ji nekateri, med njimi tudi Rado Cilenšek, ne upajo, ne zmorejo ali nočejo pogledati v oči. S tem bržkone mislim tudi na drugo skrajnost, ko o NOB zadnje čase mnogi govorijo kot o izdajalstvu, kar se verjetno ne dogaja nikjer po svetu. Kaj hočemo. Iz ene skrajnosti v drugo.

VOJKO ZUPANC
Migojnica

Dobronamerno pismo

Čeprav v osebnem življenju nisem pretiran ljubitelj reda, sem se v delu, ki ga opravljam, navadil dveh pravil. Prvo je »zlato pravilo dela.« za katerega menim, da bi se ga moral vsakdo držati: »Opravljaj svoje delo odgovorno in profesionalno. Bodi vztrajen in zagovarjaj svoj prav. Nikoli ne pozabi, kdo je tvoj delodajalec!« Kadar opravljaš javno delo, kot je moje, se je potrebno držati tudi drugega pravila: »Tvoje zmotno bomo vsi plačali, zato se drži odločitev večine, reda in političnega fair playa!«

V postsocialistični Sloveniji opažam, da se le malo kdo drži teh dveh svojih pravil. Pravzaprav vem, da ni niti humano niti preveč liberalno vsiljevati svojega mnenja drugim ljudem. Zdi se mi pa, da v presojo širši javnosti ne bi bilo napak napisati to, kar sedaj berete. Tako ocenjujem, da se Jožef Školčič v določenih dejanjih premo zaaveda, da on govori v imenu vseh liberalcev v Sloveniji. Mnogi republiški poslanci Dmeosa, kot npr. Rajko Pirnat, pa se ne zavedajo, da v funkciji, ki jo opravljajo, ne zastopajo Demosa, temveč kon-

kreten organ, katerega vodenje mu je bilo zaupano s strani slov. skupščine, to je zakonitega in ustavnega predstavnika ljudstva. Demos ali opozicija niso vsi Slovenci. Tudi oboji skupaj to niso, kajti imamo ljudi, ki delajo v marginalnih političnih skupinah ali se celo distancirajo od vsakodnevne politike. Nenazadnje smo v zadnji številki Savinjskega lahko prebrali uvodnik, ki ga je podpisal prof. Milan Dobnik, predsednik izdajateljskega sveta. Gospod predsednik skupščine občine Žalec, gospod predsednik izdajateljskega sveta Savinjsčana in gospod predsednik Demosa Žalec: potrebno je ločiti za koga opravljaš kakšno delo in kdo je tvoj poslušalec. Mislim, da je bil odstavek o demokratični Demosovi oblasti in ljubezenska izjava slovenskemu novinarstvu odveč. Sicer pa zagovarjam tezo, da Dobronamernim in demokratičnim naklonjenim ljudem v deviškosti stopicanja v demokracijo ne preostane drugega, kot iti s tokom ali pa biti ta tok.

Gregor Vovk

Ko nam otrok zboli

Svetuje in odgovarja pediatriinja

Dr. Eva Dolničar

Zobje so za vse življenje

Lep jesenski popoldan. Sprehajam se po gozdu in uživam v prelepi jeseni, ko, glej ga špasa mimo mene pricopota mali nagajivi zajček. Postavi se na zadnje tačke in me opazuje.

Sončni žarki se igrajo z njegovimi zobki. Kako lepe in močne ima.

Takrat se spomnim na mnoge otroke, ki imajo čisto rjave in pokvarjene zobke. Ali je krivo to, ker zajčki glodajo korenje in ne kašice? Ali si zajčki tudi umivajo zobe?

Ko pridem naslednji dan v službo, sklenem, da se bom o tem pogovorila z zdravniki našega mladinskega zobozdravstva. In kaj so mi povedali?

Zobje so za vse življenje

Včasih so zob kar izpullili, če je začel boleti. Malo se je vedelo o preprečevanju zobnih obolenj, zobje bi morali trajati vse življenje.

Najbolje odpravimo probleme z zobmi, če že otrokom posredujemo zdrave navade, ki se jih ljudje potem držijo celo življenje in čutijo samo potrebo, da imajo zdrave zobe.

Včasih je veljalo, da imajo v industrializiranem svetu ljudje več zobne gnilobe, v deželah v razvoju pa je bilo več obolenj dlesni. Sedaj se je zobna gniloba v razvitih deželah zmanjšala za polovico, kar jim je uspelo

doseči z zdravo prehrano, pravilno higieno in uporabo fluoridov.

Rešitev težav z zobmi je v preprečevanju obolenj, kar zahteva 1% časa in 10% denarja, ki bi ga porabili za zdravljenje.

Zobna gniloba oz. karies je množično obolenje zob, ki nastane zaradi nezadostne higijene zob in slabih prehrabnih navad. **Samo čisti zobje so zdravi zobje.**

V štiriindvajsetih urah po čiščenju zob se pojavijo na zobeh zobne obloge. To so bele sirsaste mase, v katerih so ostanki hrane, razpadle celice iz ustne votline in bakterije, ki so ves čas prisotne v ustni votlini. V 1 mg obloge je 700 milijonov različnih bakterij. Polovica jih je sposobna v štirih minutah po zaužitju sladkorja razgraditi letega do kislin. Kislost v ustih pade do take stopnje, da pride pod oblogo do razapnitve oziroma topitve sklenine, kar ima za posledico nastanek zobne gnilobe.

Zobozdravniki neprestano priporočajo pravilno čiščenje zobovja in pravilno prehrano.

Pravilno se čistijo zobje trikrat dnevno po obroku. Za odstranitev zobnih oblog uporabljajte zobno ščetko in pasto ter zobno nitko. Priporočamo tudi zobno prho.

Pravilna prahrana naj bo po-

gaj za zdrave zobe. Pravilna prehrana naj vsebuje veliko mleka in mlečnih izdelkov, zelenjave, mesa, črn kruh. Izogibati se je treba sladkarij, belega kruha in testenin ter sladkih napitkov.

Sladkarije priporočamo po obroku, nikakor pa ne med obroki.

Če otroku ponudimo večkrat dnevno sladko rano, pijačo ali druge sladkarije, zob propade že v nekaj tednih. Opažamo, da večina otrok poje ali popije sladko hrano 8—6-krat dnevno.

V letu 1981 smo Slovenci porabili 35,4 kg sladkorja na osebo. Ta poraba vsako leto raste.

Element, ki ohranja zobe zdrave, je fluor. Nekateri ga dodajajo pitni vodi, soli, mleku.

Drugi ga uživajo v obliki tablet, fluor je dodan v zobnih pastah, za zaščito zob ga uporabljamo tudi v želeju. Zobozdravstvena služba se odloči za določeno obliko dodajanja fluorja, ki je najbolj primerna v danih pogojih za določene starostne skupine.

Za ohranitev zdravja zob je treba natančno upoštevati navodila zobozdravnika. Tako bomo z družbenimi močmi, predvsem pa ob dobrem sodelovanju staršev, ohranili otroku zdrave zobe, kajti naš cilj je **»NE ZDRAVI, AMPAK OHRANI ZDRAVE ZOBE«.**

Savinjčan še ali ne?

V prejšnji številki novoimenovanega Savinjsčana je prof. Milan Dobnik zapisal, da izdajateljski svet razmišlja o nadaljnji usodi časopisa, za katerega sam pravi, da je opravil pomembno vlogo pri obveščanju ljudi. Strinjam se tudi z ugotovitvijo, da mnogim pomeni eden časopis, saj si v teh težkih časih zlasti upokojenci težko privoščimo še dnevnik ali kakšno revijo. V marsikateri družini je zaradi visoke naročnine že utihnil radio, zapečatenih je tudi vedno več TV-aparatur. Brez informacij pa se v teh zmehdenih časih človek težko znajde. Vprašanje nadaljnega izhajanja našega časopisa je bilo že večkrat postavljeno, zdi pa se mi, da ga postavljate tisti, ki ste ga dolžni pripravljati, da bi to vprašanje postavljali bralci, še nisem zasledil. Menda še nismo tako revni, da bi ukinitve časopisa pomenila pomemben prispevek k reševanju težkih gospodarskih razmer? Zato upam, da boste dobro premislili, preden se boste odločili za ukinitve Savinjsčana (ime je primernejše od prejšnjega). Novinarje pa vabim, da potrkate tudi na vrata upokojencev, pa vam bomo povedali, kako se živi z minimalno pokojnino. Napišite tudi kaj veselega, saj je skrb, težav in slabe volje vsak dan preveč. Prijazna in vzpodbudna beseda je še edina uteha v teh težkih časih.
Roman Pevec, Žalec

POSLOVNI SISTEM Hmežad

PODJETJE GRAMES p. o.

MALOPRODAJA, SALON, TRGOVINA DUTY FREE SHOP

HMEZAD

Podjetje GRAMES p. o.

Maloprodaja, salon, trgovina Duty free shop
tel. 714-398

VELIKA IZBIRA:

- audio-video tehnika Fischer, ITT Notcia, Nordmende, ICS, Hitachi, Orion, Teusai in Funai
- gospodinjski aparati Bosch, Moulinex, Philips
- orodja Decker, Bosch, Packs an
- lego kocke
- olje Castrol
- gume Michelin

Prodaja avtomobilov VW in Audi

Trgovina z rezervnimi deli, VW in Audi servis, Kleparska dela, servis visokotlačnih črpalk, popravila traktorjev (tel. 711-211)

Živ žav na kolesih

V soboto, 13. 10. 1990, smo šli na izlet v tujino. Zjutraj ob 6,45 uri smo se zbrali pred šolo, nato smo se z avtobusom odpeljali v Žalec. Tam so vstopili naši prijatelji iz Žalca. Spoznali smo našo vodičko Heleno in šoferja Mirka iz Kompassa. Nato smo se odpeljali v Velenje, Slovenj Gradec, Dravograd in naenkrat smo prišli do meje.

Pokazali smo potne liste in povabili gospoda carinika v avtobus, da nam je predstavil svoje delo. Ustavili smo se na Gosposvetškem polju in si ogledali knežji kamen in cerkev Gospe svete.

Potem smo dočakali glavno stvar, ki nas je zelo razveselila, to je bilo TERARIJ in MINIMUNDUS. Najprej smo si ogledali TERARIJ — živalski vrt s plazilci. Videli smo želve, stare 250 let, težke 150 kg, kače, krokodile, ki so bili

čisto mirni kot kipi, kuščarje, zajčke, ki so bili tako prijubljeni kot očka in mamica, in žabe. Ogledali smo si tudi zelo zanimiv film o plazilcih. V živalskem vrtu je bilo zelo lepo.

Sedaj pa je prišlo najzanimivejšo — MINIMUNDUS — svet v miniaturi. Videli smo Eifflov stolp, Slavolok zmage, Poševni stolp v Pisi in še in še. Potem smo se peljali ob obali Vrbskega jezera, ki je dolgo sedemnajst km, široko en km, globoko je pa krog osemdeset m. Tam smo se tudi ustavili in se igrali razne igre. Videli smo veliko ladjo. Nato smo nadaljevali pot proti meji. Na meji nas niso dolgo zadrževale. Veselo smo nadaljevali pot proti letališču Brnik. Mislimi smo, da bomo videli pristajanje letala, ki bi priletelo iz Londona; vendar je imelo zamudo. Naša vodička

Helena je povabila uslužbenca letališča, da nam je predstavil letala in dela na letališču. Videli smo najmodernejšo letalo Adria. Odpravili smo se proti gostišču Ančka in zapustili letališče. V gostišču nas je čakala večerja: goveja juha, okusni štruklji in gosti sok. Po večerji smo šli v avtobus in se odpeljali dalje, med potjo smo dobili darila in nagrade. Veseli smo prispeli domov.

Hura za občinsko zvezo DPM Žalec in tovarišico Leonido, ki je organizirala nepozaben izlet, za Kompassovega šoferja in vodičko.

Brina Krašovec, 4. a
OŠ Vere Šlander Polzela

Aktualno tudi za nas

Zanimivi so prijemi švicarske zvezne vlade, ki s športnimi vsebinami domiselno in vabljivo skrbi za obrambno sposobnost mladega rodu. Gre za posebno organizirano športno vzgojo z imenom Mladina in šport (Jugend und sport), ki je predpisana z zakonom in je nastala iz nekdanje neprijateljne obvezne predvojaške telesnovzdržljivostne priprave. Bistvo tega prijema je v tem, da imajo fantje in dekleta med 14. in 21. letom starosti na voljo športne programe (29 zvrsti) in se po želji odločajo za en program ali več hkrati. Za strokovnost in enotnost programov skrbi švicarska zvezna šola za telovadbo in šport iz Maggigena, izvajajo pa jih posamezne športne zveze in

njihovi klubi. Financiranje je urejeno iz državnega proračuna enako kot obrambno usposabljanje. Športnim učiteljem — vaditeljem, ki strokovno delajo v akciji Mladina in šport, se šteje njihovo delo kot del vojaške obveznosti. Za mladino je udeležba prostovoljna in brezplačna, udeleženci pa so zavarovani kot vojaške osebe in imajo še veliko drugih ugodnosti (oprema in podobno). Čeprav je udeležba prostovoljna, se domiselne obrambne vzgoje udeležuje okoli 85 odstotkov mladine, stare od 14 do 21 let.

Takšen način dela z mladimi bi prišel v poštev tudi pri nas, kar bi razbremenilo športni proračun in povečalo udeležbo glede na dane možnosti. Adi Vidmajer

Odpornost za stres

Telesna dejavnost (šport) spodbuja razvoj večje odpornosti proti stresu. Ta v tej ali oni obliki ni prihranjen nikomur. Ugotovljeno je, da ljudje, ki so se navadili usmerjati svojo moč tudi v telesno naprežanje (šport), lažje prenašajo različne duševne obremenitve in ob njih tudi ustreznejše ravnanje.

Razlaga tega temelji tako na nevrofizioloških kot psiholoških razlogih. Že sam telesni napor je nekakšen stres. Moči zanj je treba zbrati in jih prav razporediti, tako časovno kot energetsko.

Kogar je torej telesno naprežanje naučilo usmerjati prave moči

po pravi poti, je bogatejši tudi za posredno duševno izkušnjo. Veliko preizkušenj in potrditev, do katerih je prišel s trudom, mu povečujejo zaupanje vase (vzponi na vrhove-gore, kolesarjenje, teki ipd.) in zato je za obrambo proti stresu še bolj opremljen in zmogljivejši.

Poleg tega je telesna dejavnost (šport) model aktivnega dejavnega lotevanja nekega problema. Tudi človek, ki je sicer bolj nagnjen k pasivnemu pristajanju na stvari, bo to svoje izhodišče lažje spremenil, če se bo tega naučil pri športu.

Adi Vidmajer

I. planinski šahovski turnir

Planinsko društvo Prebold je kot organizator I. planinskega šahovskega turnirja zadelo v polno. Udeležba je bila dobra, kot kaže, da bodo tovrstni turnirji v planinskih domovih imeli velik odziv šahistov, ki so potrebni tudi planinskega zraka. V dom pod Reško planino so prišli šahisti iz Žalca, Šempetra Rečice ob Savinji, Lave, Velenja, Zagorja, Sevnice.

Turnir so podprli z nagradami-darili: MIK Prebold, TT Prebold, Edi Peternel (pekarna), Danica Jerman (cvetličarna), Bedeti Roman (slaščičarna), Robi Bla-

tnik (mesnica), vsi iz Prebolda, Agrina Žalec, Nama Žalec, Mlekarna Arja vas, Aero Šempeter, prvo nagrado sta prispevala oskrbnika doma — domačina Nani in Slavko Artelj (kozliča).

Ob zaključku so si vsi šahisti zaželeli še več podobnih turnirjev — srečanj s prijatelji planin.

Med 25. udeleženci je zmagal Dušan Brinovec pred Kurtovičem iz Rečice in očetom Francijem Brinovcem, Stropnikom iz Velenja, Skokom iz Šempetra itd.

A. V.

Adi Vidmajer

Konje ljubimo, mar ne?

Konjeniški klub Gotovlje postaja najmočnejši tovrstni športni klub v Sloveniji. Od nekdanje postojanke nekaterih posameznih vnetih zanesenjakov je klub napredoval v močno homogeno ekipo s trenerjem (Matjaž Laufer), ki skrbi, da podmladka ne bo zmanjkalo.

Letos je klub dosegel nekaj zelo odmevnih športnih rezultatov in uspel realizirati nekatere pomembne tehnično stavne objekte in kadrovske okrepitve. Tako se je klubu iz Maribora priključil Tomaž Laufer, ki je sedaj v Gotovljah glavni tekmovalni adut in hkrati trener. Zgradili so nov hlev, vadbeni prostor pred hlevom in dobili v trajni najem prostor za hlevom za več dirke. Med drugim nameravajo v naslednjem letu na omenjenem prostoru organizirati državno prvenstvo v preskakovanju zaprek. Kupili so tudi poseben avtobus, ki omogoča udeležbo šestih konjev in jahačev na vsaki dirki.

V letošnjem tekmovalstvu za pokal Slovenije, tako v članski kot tudi mladinski konkurenci, Gotovljani niso imeli prave konkurence. Šteli so štirje najboljši rezultati od petih nastopov. V mladinski konkurenci (120 cm ovire) je bil končni vrstni red:

1. mesto: Jernej Lipnik (Gotovlje) z Afno; 4 kazenske točke
2. mesto: Maja Novak (Gotovlje) z Grecejem; 16 kazenskih točk

3. mesto: Vesna Bitenc (Ljubljana) z Jablanom; 36 kazenskih točk.

V konkurenci članov (130 cm ovire) pa je bil vrstni red naslednji:

1. mesto: Tomaž Laufer (Gotovlje) z Mona Lizo; 8 kazenskih točk
2. mesto: Matjaž Čik (Krumperk) z Gitanom; 12 kazenskih točk
3. mesto: Irena Drobnič (Ljubljana) z Mustangom; 27 kazenskih točk.

Na državnem prvenstvu v Novem Sadu so se Gotovljani slabše odrezali, kajti imeli so nekaj obolenih konj (predvsem Mono Lizo). Zato pa je Tomaž Laufer dosegel odmeven rezultat na mednarodni tekmi v nemškem mestu Traumstein, kjer je v konkurenci konjev, od katerih so nekateri vredni tudi več kot 1 milijon nemških mark, dosegel tretje, osmo in dvanajsto mesto.

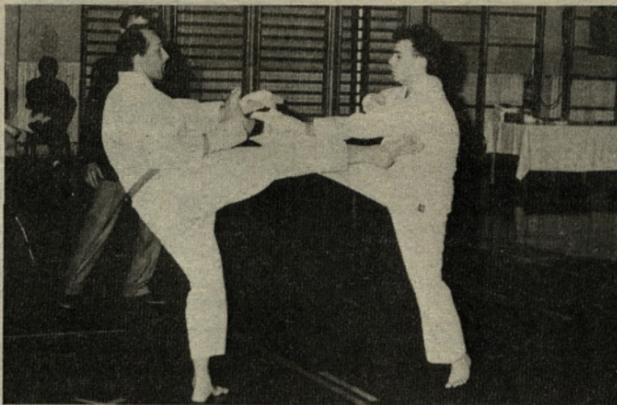
Konjeniški klub prireja v novembru konjeniški tečaj, ki ga bo vodil Tomaž Laufer in bo obsegal trideset ur tečajnega pouka. Prijave s tečajnino (800,00 din) pošljite do 1. 11. 1990 na naslov: Konjeniški klub Gotovlje, 63310 Žalec. G. V.

Karate, veščina in šport

Petnajst let dela in uspehov karate sekcije iz Žalca

Karate. Beseda, ki v nas pušča različna čustvena stanja. Mnogi jo enačijo s pretepi, kričanjem, bolečinami. Karate so spoznali iz tretjekakovostnih filmov. O karateju ne vedo ničesar. Potem so tu ljudje, ki ga poznajo, pa se z njim ne ukvarjajo aktivno. In so tisti, ki v belih karate kimonih skušajo odkriti kar največ skrivnosti te stare veščine. Karate je bil najprej veščina, strogo vezana na tradicijo in dogme. O športnem karateju lahko govorimo le v zadnjem času. Ker pa tudi hiše ne moremo zidati brez temeljev, si na kratko oglejmo, kaj je in od kod izvira veščina karate.

Spretnost udarjanja z rokami in nogami so poznali že v 16. stoletju na daljnem otoku Okinawa. Veščino, katere korenine segajo v antično in celo v predantično dobo, so leta 1922 prevzeli Japonci in jo vključili v svoje univerzitetne programe. Prvotno v družinskih klanih strogo varovana in zaradi tega s skrivnostjo obdana smrtonosna veščina se je na Japonskem razvila v množični šport, ki je po drugi svetovni vojni postal zanimiv tudi za zahodno kulturo. »Izvoz« karateja pa se je pospešil okoli leta 1958, ko so sprejeli splošno uporabna pravila športne borbe. Poznavalci karate grobo delijo na dva dela: klasični in moderni karate. grobo delijo na dva dela: klasični in moderni karate. Na klasični karate se veže množica šol in stilov, katere temelji na tradiciji. Moderni karate pa vključuje vse neorientalske metodike karateja, za katere je značilno, da izhajajo iz izkušnje in zahtev moderne športne borbe. In tak stil razvijajo tudi v sekciji za karate TVD Partizan iz Žalca že celih 15 let. Zato so proti koncu septembra v počastitev obletnice pripravili mednarodno prijateljsko karate srečanje v telovadnici

Jože Hudovernik v akciji

foto: Kobal

športnega centra v Žalcu, kjer so nam svoje delo tudi predstavili.

Silvo Marič, danes mojster III. dan, je to mednarodno srečanje otvoril kot človek, ki ima za obstoj karatea v Žalcu verjetno največ zaslug. Leta 1975 je bil ustanovitelj karate sekcije v okviru TVD Partizan. Pri tem mu je kot mentor pomagal takrat še trener celjskih karateistov, dr. Rudi Jakhel, danes nosilec mojstrskega pasu V. DAN. Profesor Jakhel je bil na srečanju v Žalcu in prav lepo je bilo v živo videti človeka, ki je ustanovitelj oz. soustanovitelj več kot trideset karate klubov v domovini in inozemstvu. Dr. Rudi Jakhel pa je tudi začetnik JUGOKAI stila v karateju in kot velik strokovnjak na tem področju sodeluje tudi z žalskimi karateisti. V slavnostnem delu programa so mnogim zaslužnim telesnokulturnim delavcem, predvsem s področja borilnih veščin, podelili spominske plakete in priznanja za plodovito delo, potem pa so prišli na svoj račun tudi gledalci. Začel se je tekmovalni del večera, v katerem so nastopile ekipe iz Aachna in Mainza iz Zvezne republike Nemčije ter ekipi Forum in Ljubljane, karate kluba iz Šoštanj in seveda domača ekipa.

Borbe so bile zanimive in na dobri kakovostni ravni. Gostom iz tujine se je sicer poznalo, da jim manjka izkušnje, vendar so se dobro upirali našim tekmovalcem. Na koncu pa sta v finale le prišli favorizirani ekipi iz Šoštanj in Žalca. V napeti borbi so morali domačini priznati premoč šoštanjske ekipe, ki je tako zasedla prvo mesto pred Žalcem in tretje-uvrščeno ekipo Forum — A iz Ljubljane. Med posameznimi borbami pa je skupina pod vodstvom

Braneta Cimpermana, mojstra I. DAN, pokazala, s čim vse se v karateju ukvarjajo: od obvladovanja kot, uporabe karateja v samoo- brani pa do demonstracije lomljenja lesenih desk.

Po končanem srečanju si je Silvo Marič vzel nekaj minut časa in v pogovoru za bralce našega časopisa dejal: »Sekcija je nastala iz gole potrebe po taki organizaciji v Žalcu. Mnogi Žalčani so bili takrat člani karate kluba v Celju, bilo pa je tudi veliko zainteresentov za ta šport. Tako sem s pomočjo dr. Rudija Jakhla leta 1975 ustanovil karate sekcijo v Žalcu.«

Danes ste opravljali vlogo sodnika. Kakšna je pravzaprav njegova vloga v tekmovalju moderne športnega karateja?

»Vloga sodnika je velika, saj je tudi on odgovoren, da ne pride do poškodb med sicer simulirano borbo. Mora pa biti karateist, ker drugače ne bi mogel soditi tekme.«

Kako pa kot žalski trener ocenjujete finalno borbo med Žalcem in Šoštanjem?

»Šoštanj je sedaj v top formi, ker se pripravljata na tekme v slovenski ligi. Naši tekmovalci so se dobro borili, vendar pa smo imeli v rezervi še Cimpermana in Bikiča, in rezultat bi bil lahko, če bi se borila tudi ta dva. Nikoli ne veš.«

Karateisti so obletnico proslavili delovno. Da so v Žalcu res delovni, nam pričajo številni naslovi takšnih in drugačnih prvakov in zajeto število nosilcev mojstrskih pasov. O karateistih iz Žalca bo v športnem svetu še moč slišati.

B. Lobnikar
foto: Kobal

STRELSTVO

PRVA REPUBLIŠKA LIGA — VZHOD

Na strelišču za zračno orožje v Žalcu je bilo izvedeno prvo srečanje prve rep. lige vzhod med ekipama SD A. Majerič iz Maribora in ekipo SD Juteks Žalec. Po pričakovanju so zmago slavili strelci Maribora, ki so s 1476 krogi premagali ekipo Žalca, ta je nastreljala 1456 krogov. Za ekipo Žalca so streljali: Mladen Melanšek, Justin Smrkolj, Bernard Martinovič in Jani Pukmajster. Omeniti velja, da je ekipa A. Majerič ena najboljših v Jugoslaviji. Najboljši strelec srečanja je bil Jože Majhenič — A. Majerič s 376 krogi, pri domačinih pa Mladen Melanšek — 373 krogov. V drugem kolu prve lige čaka ekipo Žalca težko srečanje z ekipo NTU iz Slovenj Gradca.

DRUGA REPUBLIŠKA LIGA — JUG

Na zračnem strelišču v Šempetru je bilo organizirano prvo kolo druge republiške lige jug. V tej ligi pa tekmuje iz naše občine ekipa strelcev SD Slavko Šlander iz Šempetra. V prvem kolu se je ekipa srečala z ekipo Domžal. Zmagali so strelci Šempetra s 1449 krogi, medtem ko so gostje iz Domžal nastreljali skupno 1436 krogov. Najboljši strelec je bil domačin Alojz Zagoričnik, ki je nastreljal 368 krogov.

Jani Pukmajster

Tekma najmlajših

SD Juteks Žalec je organizirala tekmovalno učencev višjih razredov OŠ Peter Šprajc — Jur Žalec. Tekmovali so v streljanju z zračno puško serijske izdelave. Tekmovanja se niso smeli udeležiti pionirji — člani SD Žalec, saj je bil namen samega tekmovalja pridobivanje najmlajših v vrste mladih strelcev. Udeležilo se ga je 30 učencev osnovne šole. Strokovno vodstvo SD Juteks Žalec pa se je na podlagi doseženih rezultatov in športne volje odločilo za redne treninge najmlajših strelcev začetnikov, katere bo vodil Jani Pukmajster, vse dokler ne dosežejo rezultatov, ki so primerani za prehod v boljše skupino pod vodstvom trenerja Janka Melanška.

Na izbirnem tekmovalju je bil najuspešnejši Gorazd Reberšak pred Simonom Bračunom in Denisom Kocijančičem. SD Juteks Žalec ponovno vabi v svoje vrste tudi tiste pionirje in pionirke, ki se tega tekmovalja niso mogli udeležiti. Vse informacije lahko dobijo pri pionirjih, aktivnih članih SD Juteks Žalec, ali na telefonih 712-214 in 714-714.

Šahovske vesti

Zveza društev invalidov Slovenije je skupaj z društvom invalidov v občini Žalec priredila tekmovalno šahovsko celjskega področja. Vrstni red: 1. DI Velenje, 2. DI Žalec, 3. Slovenske Konjice in 4. DI Celje. Udeležba je bila slaba, organizacija pa odlična. Pogrešali so predstavnike ZDIS in tudi predstavnike novih strank v žalski občini.

x x x

Petindvajset šahistov iz Zasavja in Savinjske doline je nastopilo na prvem pokalnem posameznem šahovskem turnirju v domu pod Reško Planino. Zmagal je Dušan Brinovec iz SK Žalec pred Kurtovičem iz SK Rečice ob Savinji in veteranom Francem Brinovcem. Tekmovanje je organiziral vzorni športni delavec iz žalske občine Adi Vidmajer.

x x x

Na rednem mesečnem hitropoteznem šahovskem turnirju za mesec oktober je zmagal Jože Peternel pred Stanetom Skokom in veteranom Martinom Štormanom.

x x x

Žalski šahisti upokojenci so se ponovno udeležili mednarodnega turnirja v Avstriji, ki ga je organiziral Šahovski klub Bistrica ob Dravi. Med dvesto šahistov jim je uspelo osvojiti sedmo mesto. Več uspeha so imeli v posameznem šahovskem turnirju, saj je Ivan Pevnik v C-skupini osvojil prvo mesto, drugo pa Jože Peternel. V B-skupini je bil najboljši Stane Skok iz Prebolda, v A-skupini pa je Rudi Florjanc osvojil sedmo mesto.

Mednarodna razstava psov

Kinološko društvo Žalec je na nogometnem igrišču v Žalcu ob 15-letnici uspešnega delovanja pripravilo razstavo nemških ovčarjev. Zbralo se jih je več kot 140 s svojimi vodiči iz Slovenije, Italije, Avstrije, Češke in Slovaške republike. Namen razstave je bil prikaz trenutnega stanja vzreje nemških ovčarjev v Sloveniji, Jugoslaviji in sosednjih državah. Po mnenju mednarodnega sodnika Ericha Orschlerja iz Nemčije in pripravnika Aleksandra Maglice, ki je ta dan opravil tudi mednarodni izpit, je bila razstava po številu in kvaliteti na mednarodni ravni, rejci so dosegli res dobre rezultate, tako da imamo v Sloveniji in Jugoslaviji ter sosednjih drža-

Mimohod najboljših

vah lepo število vrhunskih primerkov nemških ovčarjev.

Veliko skrbi sta imela tudi predsednik Kinološkega društva Žalec Karli Korber, predsednik prireditvenega odbora Bojan Štrlekar in seveda tudi drugi člani. Po mnenju obiskovalcev razstave in razstavljalcev je bila organiza-

cija zelo dobra.

Veliko uspehov so imeli tudi člani KD Žalec, in sicer Karli Korber, Silvo Antloga, Miran Pader, Andrej Pader in Tone Zupanc, ki so s svojimi štirinožci osvojili v raznih skupinah dobra mesta.

Besedilo in sliki:
T. TAVČAR

ZMAGA IN PORAZ — Odbojkarji Partizana Šempeter, ki tudi letos nastopajo v prvi slovenski odbojkarški ligi, so že odigrali dve prvenstveni tekmi. V prvi so gostovali v Celju in tam premagali istoimensko ekipo s 3:2, v drugem srečanju pa so doma (tekme bodo letos igrali v telovadnici na Polzeji) izgubili z mlado ekipo Brezovice pri Ljubljani s 3:0. Upajmo, da bodo Šempetrani imeli več športne sreče v naslednjih kolih. Letos barve Šempetra branijo naslednji igralci: Prisan, Omladič, brata Božič, Cilensček, Kladnik, Dimec in Cestnik. Na sliki: S srečanja v drugem kolu proti Brezovici. T. TAVČAR

KOMPAS

SMUČANJE 90/91

AZURNA OBALA — 28. 11. 4 dni
RIM — 28. 11. 4 dni
BUDIMPEŠTA — 29. 11. 3 dni
DUNAJ — 29. 11. 2 dni

Za dan Republike počitnice ob morju
 Smučanje Malnitz — 28. 11. do 2. 12. 1990

KOMPASOVO SREČANJE:
 Novi Vinodolski
 Rogla
 Tuhelske toplice

NIZOZEMSKA /letalo/ 29. 11. 4 dni
PRAGA 30. 11. 3 dni
CIPER 28. 11. 5—7 dni

INFORMACIJE ● PROGRAMI ● PRIJAVE
 Kompas Žalec, telefon: 714-155

FOTO TONICA

Žalec
 Šlandrov trg

foto atelje za barvno in
 črno-belo fotografijo

Fotografije za dokumente
 v barvni in črno-beli tehniki
v treh dneh
ali ekspresno
v 10 minutah!

Telefon: 063/712-252

Se priporočamo!

AVTOŠOLA MAZZONI

obvešča kandidate, da se prične tečaj 5. 11. 1990 ob 16. uri v učilnici avtošole, Hmeljarska 3, Žalec/tel. 712-570

SERVIS
 ŠIVALNIH
 STROJEV

Za vse vrste domačih in uvoženih gospodinjskih šivalnih strojev,

trimesečna garancija.
 Delovni čas:

Od 8. do 16. ure, ob sobotah od 9. do 12. ure.

Darko Tratnik

GUBČEVA 2,
telefon 713-458

63310 Žalec

KAKO DO POCENI GUME ZA VAŠ AVTO?

VULKANIZACIJA DEJAN ŠTEFANČIČ, ŠEMPETER
 (pri odcepu za jamo Pekel)

Uvožene gume za CITROEN GS
 (145 x 15 in 155 x 15)
 in **PIRELLI** (vseh dimenzij)

GUME NOVE IN OBNOVLJENE
 z montažo in uravnoveženjem na najnovejšem digitalnem aparatu

DOBAVA AVTOPLAŠČEV
 za osebna in tovorna vozila podjetij

Vsak dan od 8. do 18. ure,
 sobota od 8. do 12. ure.

KONKURENČNE CENE IN OBROČNO ODPLAČEVANJE

KOS

PRODAVALNA
 ZORKA KOS
 SOSESKA 5
 ŽALEC
 TEL. 063 711 350

Prodajalna KOS po treh letih: še bolj založena

- še ekskluzivnejša
- še lepša
- še bolj prijazna

Zato si ne dovolite, da je ne bi poiskali!

TRADICIJA TREH GENERACIJ

ZLATARSTVO KRAGL ŽALEC

- predelava starega zlata
- izdelava po naročilu
- graviranje
- odkup starega zlata

Prodaja na obroke!

Trgovinica za najmlajše
FRKLJA
 Šlandrov trg 32, Žalec

- stajice
- otroški vozički
- oblačila za otroke, majice s kapucami, termo kompleti...
- plenice iz uvoza
- CHICCO oprema za dojenčke in igrače

SERVIS in izolacije

zamrzovalnih skrinj, hladilnikov in malih gospodinjskih aparatov

NON STOP po konkurenčnih cenah

MILAN TERGLAV,
 Polzela 137/a,
 telefon 721-406

ŽALEC,
 Šlandrov trg 2
 (nasproti starega Ferralita)
 Telefon: 063/712-303

NASVETI OKULISTA:
 ● v ponedeljek za očala
 ● v torek za leče

- hitra izdelava očal (dva dni)
- popravila očal
- kontaktne leče

SERVIS GOSPODINJSKIH APARATOV

● gorenje ● elma ● iskra ● tiki

- popravilo gospodinjskih aparatov
- popravilo in čiščenje bojlerjev (3-mes. garancija)

DUŠAN ZAJC,
 ŠEMPETER 152
 Tel.: 063/701-038

Sprejem strank od 10. do 16. ure

MESEC OKTOBER
 tradicionalni mesec
 blagovnice AGRINA

UGODNI KREDITNI POGOJI:

- kredit na 6 mesecev
- polog 25 %
- obresti na ostanek dolga 4 %
- zavarovalna premija 0,48 %

UGODNI NAKUPI:

- barvni TV GOLDSTAR
- mikrovalovna pečica BRUNNE (z rotacijo)
- oljni gorilec KLAMKE
- gorsko kolo
- samokolnica (uvoz)

5 % DO 25 % POPUSTI:

— veljajo tudi ob nakupu nekaterih kmetijskih strojev, orodja, lakov, drobnih gospodinjskih aparatov...

15 LET

ko poslovni stik in nakup postaneta harmonija izpolnjenih želja

MESKO

Soseska V,
 Žalec
 tel.: 711-225

NOVO V ŽALCU

KO MESO DIŠI ŽE V MESNICI

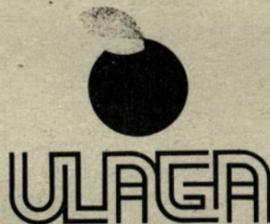
PRVI MESNI DISKONT V SAVINJSKI DOLINI

Prodaja svežega mesa po najugodnejših cenah!

NUDIMO

- vse vrste svežega mesa in delikates
- ugoden nakup sveže junetine
- odlične domače piščance
- teletino in domače kunce

Odpiralni čas:
 ponedeljek: od 7. do 12.
 od toka do petka: od 8. do 18.
 sobota: od 7. do 12.

TRI LETA ZA VAS

TRGOVINA NA DROBNO
 Soseska V, ŽALEC
 telefon: 063/711-330

Nudimo: — živila
 — pijače (alkoholne in brezalkoholne)
 — čistila
 — sadje in zelenjavo
 — ob nedeljah svež kruh

CENJENIM STRANKAM SE ZAHVALJUJEMO ZA 3-LETNO ZAUPANJE IN SE PRIPOROČAMO ŠE NAPREJ!

Odprto: vsak dan od 8. do 18. ure
 sobota od 7. do 12. ure
 nedelja od 8. do 11. ure

Miličnikova beležnica

Prometne nezgode

● Dne 06. 09. 1990 ob 22.10 se je na reg. cesti števil. 342 na Polzeli pripetila huda prometna nezgoda, v kateri so bile tri osebe hudo telesno poškodovane.

Suzana LUSKAR je z osebnim avtomobilom vozila po reg. cesti števil. 342 iz Polzele proti Dobrteši vasi. V naselju Polzela je zapeljala na desno ob rob vozišča, nato pa na levo stran, kjer je trčila v motorno kolo, katerega je pravilno po desni strani iz Dobrteše vasi pripeljala voznica Marjeta VASLE. Pri trčenju sta bili hudo telesno poškodovani voznica VASLETOVA in sopotnica na motornem kolesu, mladoletnica V. M., lahko telesno poškodovana pa je bila tudi voznica LUSKARJEVA. Voznica motornega kolesa in sopotnica nista uporabljali varnostne čelade.

● Dne 06. 09. 1990 ob 20. uri se je na magistralni cesti števil. 10 v Grajski vasi pripetila prometna nezgoda, v kateri so bile 4 osebe telesno poškodovane.

Karel DIMEC je vozil osebni avtomobil po mag. cesti števil. 10 iz Žalca proti Vranskem. V Grajski vasi je dohitel voznico Silvo SUŠAK, katera je vozila traktor s pripetim trosilcem gnoja, ki ni bil osvetljen. Pri vožnji mimo traktorja pa je trčil v osebni avtomobil, ki ga je vozil iz nasprotne smeri pravilno po desni strani voznik Boris ZUPANC. Pri trčenju sta bila voznik Boris ZUPANC in njegov mladoletni sopotnik Ž. M. hudo telesno poškodovana, voznik DIMEC in sopotnica Metka ZUPANC v ZUPANČEVEM vozilu pa lahko telesno poškodovana.

● Dne 12. 09. 1990 ob 12.55 se je na priključni cesti za Žalec pripetila prometna nezgoda, v kateri je umrl voznik osebnega avtomobila.

Johann JOHAM je vozil tovorni avtomobil s priklopnim vozilom po priključni cesti za Žalec iz Žalca proti Rušam. V Ložnici je dohitel neznan tovorno vozilo, katero se je ustavilo za traktorjem, ki je kosil travo ob vozišču. Pri vožnji mimo je zapeljal na levi vozni pas in trčil v osebni avtomobil, ki ga je iz nasprotne smeri pripeljal voznik Matjaž TAUSEL. Pri trčenju je bil sopotnik v osebnem avtomobilu Branko TARLAČ lahko telesno poškodovan, voznik TAUSEL pa je zaradi poškodb umrl v bolnici Celje.

● Dne 15. 09. 1990 ob 08.45 se je na mag. cesti števil. 10—8 v naselju Pirešica pripetila prometna nezgoda, v kateri je bila ena oseba hudo telesno poškodovana.

Nevio FIČUR je vozil osebni avtomobil po mag. cesti števil. 10—8 iz Velenja proti Arji vasi. V naselju Pirešica je trčil v pred sabo vozeči osebni avtomobil, ki je zavijal levo in katerega je vozil Ivan FRIŠKOVEC. Pri trčenju je bil voznik FRIŠKOVEC hudo telesno poškodovan.

● Dne 23. 09. 1990 ob 02.45 uri se je na lokalni cesti v Dobriču pripetila prometna nezgoda, v kateri je bila ena oseba hudo telesno poškodovana.

Anton ROGEL je vozil neevidentiran traktor po lokalni cesti iz Šmartnega ob Paki proti Dobriču. V Dobriču je pri vzvratni vožnji zapeljal z vozišča in trčil v lese-no lopo. Pri trčenju v lopo je s traktorja padel sopotnik Martin ŠARNER nanj pa se je obrnil tudi traktor. Pri tem je bil ŠARNER hudo telesno poškodovan.

● Dne 27. 09. 1990 ob 20.10 uri se je na lokalni cesti na Polzeli pripetila prometna nezgoda, v kateri je bila ena oseba hudo telesno poškodovana.

Matilda SLAPŠAK je vozila osebni avtomobil po lokalni cesti iz Polzele proti Parizljam. Na Polzeli je dohitela peško Ano URATNIK, ki je hodila po levi strani v smeri hoje in ob sebi potiskala kolo ter jo pri srečanju zbila po vozišču. Pri tem je bila URATNIKOVA hudo telesno poškodovana. Peška ni uporabljala kresničke.

MEDNARODNI
TEDEN VARNOSTI

Evropska ekonomska komisija Organizacije Združenih narodov je na svojem 52. zasedanju, februarja letos, sprejela sklep da bo »TEDEN PROMETNE VARNOSTI« od 1. do 7. oktobra 1990 v vseh evropskih državah.

V Evropi izgubi življenje nad 200 ljudi, nad 5000 ljudi pa je vsak dan lažje in težje ranjenih v prometnih nesrečah.

V tej akciji sodeluje tudi naša država. Republiški sveti za preventivo in vzgojo v cestnem prometu pa so pripravili lastne programe za izvedbo akcije »Prometna varnost pomeni življenje«.

Ravno tako pa so v okviru tega pripravili svoje programe dela in akcij tudi obč. sveti. V naši občini so potekale akcije vsak dan ves teden.

Aktivnosti so potekale takole:

V ponedeljek, 1. okt. so v osnovnih šolah učenci pisali spise in risali na temo preventivna vzgoja. V torek je bil organiziran sprejem članov obč. sveta ter delegacije otrok osnovnih šol pri predsedniku skupščine občine Žalec z namenom, da se opozori najodgovornejše v občini o problematiki prometne varnosti otrok na temo »Varovanje varnih poti v šolo«.

Ker je bil teden varnosti tudi »Teden otrok«, je bil poseben poudarek na temi »Varnost otrok«.

Potekala pa je tudi akcija »Tehnična brezhibnost vozil« na magistralni cesti M-10 v Levcu in Šempetru. Pregleda-

nih je bilo 36 vozil, od teh je bilo 23 tehnično izpravnih, ostala pa neizpravna. V sredo so bili organizirani brezplačni preventivni tehnični pregledi za traktorje v DO Hmezad Grames Žalec. V četrtek so bile ob izvedbi akcije »Teden varnih poti« brezplačno podeljene zloženke vsem otrokom v vrtcih in prvošolcem v osnovnih šolah.

Petega in šestega oktobra je potekala akcija »Alkohol v prometu«.

Kontroliranih je bilo 243 voznikov, od teh je bilo 21 prijavljenih sodniku za prekrške, 7 jih je vozilo pod vplivom alkohola, testiranih z alkotestom pa je bilo 75 voznikov. V tem tednu je bilo 16 prometnih nesreč, 3 s telesnimi poškodbami, 13 pa z materialno škodo. Zadnji dan akcije pa so bili na avtopoligonu v Ločici pri Polzeli organizirani brezplačni preventivni pregledi za motorna vozila in traktorje. Akcija »Mednarodni teden varnosti« je bila organizirana z namenom, da se čim bolj zmanjša število prometnih nesreč na obremenjenih cestah. Nosilec akcije je bil svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu občine Žalec. Sodelovali so učenci osnovnih šol z mentorji in ravnatelji, VVZ in KS.

Svet pa se ob tej akciji zahvaljuje za pomoč DO Hmezad Grames Žalec, Prometni postaji milice Celje, Postaji milice Žalec, ZSAM Žalec in Zavarovalnici Triglav — območna sknost Celje za nepovratna finančna sredstva.

Jernej Koštomaj

Kakšen odnos imamo do varnosti?

Vožnja pod vplivom alkohola je najpogostejši vzrok za prometne nesreče, zato ni slučaj, da so se v tednu varnosti lotili miličniki akcije, v kateri so ugotavljali stanje prav na tem področju. Statistično je ugotovljeno, da vozniki vozijo pod vplivom alkohola predvsem ob koncu tedna.

Bil je navidez miren petkov večer, prireditev v občini ni bilo, bil je koncert v Žalcu. Promet je bil zato precej

redke. Kljub temu je alkotest že pri prvo ustavljenem vozniku pokazal prekorajšev dovoljene stopnje alkohola. Voznik je na vprašanje, ali je kaj popil, odgovoril nikalno in se po preizkusu čudil rezultatu. Ugotovitvi in pojasnilu miličnika, da mora vozilo pustiti na bližnjem parkirnem prostoru, ni oporekal, pot je mirno nadaljeval peš. Pravo nasprotje pa je bil voznik Škode, ki ni hotel dati nobenih osebnih podatkov

in dokumentov. Hudoval se je nad miličniki, ker so ga ustavili tik pred domom. Med plazom očitkov ni manjkalo tudi krepkih in sočnih besed, trditve, da je postopek podoben tistim na Kosovem, pa je dala slutiti, da je možak kar globoko pogledal v kozarec. Upiral se je preverjanju tudi na postaji milice, tako da si je prisluzil kar tri prekrške, ki so ga po streznitvi precej stali. Tudi pri naslednjem vozniku so namerili več alkohola, kot je dovoljeno, vesela družina pa se je morala na koncert v Hmezadovo dvorano podati peš. Voznik belega BMW ustavljanja miličnika ni upošteval in je z veliko hitrostjo nadaljeval vožnjo. Ker pa je bilo v mestu več patrol, so ga miličniki kmalu izsledili. Precej poslušalcev koncerta v Hmezadovi dvorani se je pripeljalo z motornimi kolesi. Večina je bila brez čelad, marsikomu pa na mopedu niso gorele luči.

Nasproh je izpravnost motornih koles po ugotovitvah miličnikov slaba, zato ni čudno, da je toliko nesreč, tudi

s težjimi poškodbami. Očitno so kazni za takšne prekrške premile in neučinkovite, zavest pa na nizki ravni. Če že nadebudneži nimajo pameti, pa se človek čudi staršem, pravijo miličniki. Starši se prej postavijo v bran kazni kot pa varnosti njihovih otrok. Ko pa pride do tragičnih dogodkov, je seveda prepozno spoznanje o upoštevanju prometnih predpisov. Miličnikove beležnice so polne zapisov o kršenju cestno-prometnih predpisov, nekateri vozniki pa se v njihovih beležnicah znajdejo večkrat. Tudi ta večer so miličniki ustavili voznika, ki mu je bilo vozišče dovoljenje vzeto že trinajstkrat, pa se je na cesto podal zopet brez dovoljenja. Takšni in podobni vozniki se očitno ne zavedajo, da ogrožajo predvsem druge. Pojem varnost pa seveda še zdaleč ni v njihovi zavesti. Ko pa opravljajo svojo delovno dolžnost delavci v modrih uniformah, doživijo tudi marsikatero neprijetno urico, tudi to noč smo doživeli primer, ki je bil daleč od kulturnega obnašanja. jk

ČRNA PIKA

Kje so prehodi za pešce?

Na fotografiji vidimo križišče v Preboldu, ko se na regionalno cesto za Trbovlje priključijo lokalna cesta iz smeri Hotela Prebold. V neposredni bližini stojijo osnovna šola, blagovnica, prodajalna s tehničnimi predmeti ter še nekaj manjših lokalov, tu je tudi industrijsko podjetje MIK Prebold, vsega je torej v obilju, ni pa dveh prehodov za pešce, ki pa sta tu nekdo že

L. B. Pogovarjali smo se z ljudmi iz krajevne skupnosti, ki so nam zagotovili, da bodo prehodi sveže popleskani še pred pričetkom novega šolskega leta. Pa niso. Bliža se 1. november, dan mrtvih. Samo upamo lahko, da do takrat zaradi takih malih banalnosti ne bo še kakega drugega dneva mrtvih.

JOŽE STRAHOVNIK
POGREBNE STORITVE
ŽALEC, VREČARJEVA 3
Telefon: 063/712-261

Z dolgoletno tradicijo vam ob boleči izgubi bližnjega nudimo po konkurenčnih cenah:

- veliko izbiro krst in opreme
- prevoz z avtofurgonom (vključno na upepelitev)
- dekoracijo sobe, postavitve odra na domu
- izkop grobnih jam in ureditev grobov
- postavitve žarnih niš
- ureditev kompletne dokumentacije
- nudimo tudi vence in cvetje

NA USLUGO SMO VAM OB VSAKEM ČASU
Hvala za zaupanje

SREČANJE
GASILSKIH VETERANOV

Občinska gasilska zveza Žalec je tudi letos pripravila tradicionalno srečanje gasilskih veteranov v hotelu Golding. Letošnje je bilo po vrsti trideseto. Zbrane je najprej pozdravil predsednik komisije za veterane pri Občinski gasilski zvezi Žalec Karel Jug, nato pa je spregovoril predsednik OGZ Žalec Rudi Herman in poudaril pomen srečanj. Zatem so podelili posebne

plakete, ki so jih prejeli Franc Kralj s Polzele, Anton Naraks iz Gotovelj, Jože Šalej iz Žalca, Franc Kralj iz Ložnice pri Žalcu in Valentin Krulc iz Prebolda. Trem najstarejšim, in sicer Franju Avdiču, Francu Zagoženu in Francu Osetu so podelili praktična spominska darila. Na sliki: Med podelitvijo posebnih plaket.

T. TAVČAR

MALI OGLASI

Prevajanje

Privatni pouk francoščine, italijanščine, španščine, solo petja, klavirja, kitare, harmonike in hatha joge v Žalcu, telefon 712-526

Koruzo v storžu, letošnji pridelek, prodam. Rezar, Dolenja vas, Prebold tel. 723-475, 723-470 (zvečer)

Dežurstvo na vodovodu

Za popravilo okvar na glavnih vodih v občini Žalec so dežurni:

od 22. 10. do 29. 10. 1990 **Bogdan Panter, Polzela 209**
od 29. 10. do 5. 11. 1990 **Tone Jager, Prebold 62/a, tel. 723-097**

od 5. 11. do 12. 11. 1990 **Jakop Olip, Pongrac 11, Griže**
od 12. 11. do 19. 11. 1990 **Marko Dolinar, Griže 35, tel. 712-844**

od 19. 11. do 26. 11. 1990 **Vlado Šuper, Velika Pirešica 5/e**

● **Opomba:** Dežurni se nahaja v Komunalnem podjetju Žalec od 12. do 12.30 ure le v času prostih dni (sobota, nedelja, praznik). Ob delavnikih popoldne je doma. Vaša sporočila lahko oddate v nabiralnik.

POGREBNE STORITVE

HITRO IN SOLIDNO

- dobava kompletne pogrebne opreme (krste, križi, žare)
- postavitve mrtvaškega odra na domu
- vse vrste prevozov, tudi na upepeljitev v Ljubljano
- dobava in montaža betonskih žarnih niš za žarne pokop
- ureditev kompletne dokumentacije

**DELAMO
NON STOP**

**IVAN STEBLOVNIK,
BRASLOVČE, PARIŽLJE 11,
telefon: 721-667, 721-395**

ZAHVALA

Vsem, ki ste na zadnji poti pospremili našo drago mamo, babico in prababico

Marijo Svolfšak

s Polzele 103, se prav lepo zahvaljujemo. Posebna hvala osebju doma ostarelih Polzela za lajšanje njene težke bolezni. Hvala tudi g. župniku za opravljeni obred in govorniku za poslovinne besede.

Žalujoci: hči Anica z možem, vnuk, pravnuka in ostalo sorodstvo.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi moža in očeta

Franca Virka

Posebna hvala sodelavcem in govorniku SIP-a, zdravnikom in zdravstvenemu osebju bolnišnice Slovenj Gradec.

Hvala vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Žalujoci: žena in sin z družino

ZAHVALA

Ob boleči nenadni izgubi dragega moža, očeta, sina, tasta in dedija

Albina Blatnika

upokojenega rudarja iz Liboj

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, znancem in sosedom za darovano cvetje, besede sožalja in številno spremstvo na njegovi zadnji poti. Iskrena hvala pevcem in godbi iz Liboj, rudarjem iz Liboj in Zabukovici ter govorniku za poslovinne besede.

Žalujoci: žena Marija, sin Janez z družino, hčerki Lidija in Marija z družinama, bratje, sestra ter ostalo sorodstvo.

Kako dragocena je
tvoja misel, o Bog!
Človeški otroci se
zatekajo v senco
tvojih peruti.
(Psalm 36)

ZAHVALA
OB PRERANI IZGUBI NAŠEGA LJUBEGA

Mateja Kača

Za pomoč in sočustvanje v najtežjih trenutkih iskrena hvala, še posebej duhovnikom, govornikom, pevcem, godbi, TT Prebold, šuškim mladincem in vsem, ki ste ga spemili na njegovi zadnji poti, enako za darovano cvetje in namensko pomoč.

ISKRENA HVALA VSEM,

ki prinašate cvetje in prižigate svečke na preranem grobu

Petra Kača

in se s tem spominjate njegove plemenitosti.

Vsi njuni

P TEPUH

TURISTIČNA AGENCIJA -

ZALEC, Šlandrov trg 34

telefon 063/713-186

Marija STRMČNIK oec.

vodja agencije

NASA PONUDBA:

- ROMANJA
- LETNI ODDIH
- SMUČANJE
- IZLETI IN POTOVANJA
- PONUDBA ARANŽMAJEV DRUGIH TURISTIČNIH AGENCIJ: ATLAS, KOMPAS, GENERALTURIST, DALMACIJATURIST, KVARNER EXPRESS, MERCATOR TURIST
- INFORMACIJE

VESELIMO SE SREČANJA Z VAMI!

GITRE, GOR, GITRE DOL. Prejšnja občinska vlada je zaradi varnosti namestila na okna v pritličju občinske stavbe železne gitre. Nova vlada je očitno ocenila, da giter ne potrebuje več in jih je pred dnevi odstranila. Občinska hiša je tako zopet dobila svobodnejši obraz, če pa bodo obnovili še pročelje, bo prijaznejši tudi izgled. Sicer pa posodablja tudi pritličje za boljše poslovanje s strankami. jk

NAMA

HMEZAD TP NAMA, p. o., Žalec
INF. TELEFON ZALEC: 063/713-231, LEVEC 26-313

Veleblagovnica NAMA
Žalec

prireja

MODNO REVILJO

25. in 26. 10. 1990 ob 17. uri

14 let

VAŠA IN NAŠA NAMA

180 LET ŠOLE NA GOMILSKEM

V soboto je bila na Gomilskem osrednja slovesnost ob 180 letnici šole. Najprej so si gostje in drugi ogledali obnovljeno šolo, nato pa je bila osrednja slovesnost v dvorani kulturnega doma. Slavnostni govornik je bil pred-

sednik skupščine občine Žalec, Milan Dobnik, v kulturnem programu pa so nastopili učenci in učenke OŠ Gomilsko. Ob tem visokem jubileju so pripravili tudi razstavo.

T. T.

SPOMIN NA BITKO NA ČRETI

V soboto so se borci in mladi iz žalske in mozirske občine zbrali na Čreti na Dobrovljah. Tu je bila namreč spominska slovesnost ob 49 letnici prve frontalne bitke partizanov z Nemci na Štajerskem. Okupator je imel veliko mrtvih, bitka pa je odjeknila po celi Evropi. Kljub dežju, megli in hladnemu vremenu je prišlo precej obiskovalcev. Po pozdravnem govoru predsednika skupščine KS Braslovče, Ivana Faleta, je spregovoril predsednik skupščine občine Žalec Milan Dobnik, nato pa še udeleženec bitke Ivo Zupanc-Ludvik. Kulturni program so pripravili učenci OŠ Braslovče, TVD Partizan Vransko je v spomin na bitko pripravil gorski tek iz Vranskega na Čreto. Občinski odbor združenja rezervnih vojaških starešin občine pa je za svoje člane pripravil srečanja rezervnih vojaških starešin.

T. TAVČAR

NARAVA SE JE POIGRALA. Narava je razveselila družino Aškerc iz Žalca, Alja in Maja pa sta nam v uredništvu prinesli kolerabo s trinajstimi glavami. Zrasla je na njihovem vrtičku, ki je že večkrat poskrbel za nenavadne pridelke. j. k.

HOTEL PREBOLD
vabi na

MARTINOVANJE
v soboto, 10. 11. 1990,
v restavraciji hotela.

Za ples bo igral ansambel **ŠTAJERSKIH SEDEM**, za dobro voljo bo skrbela humoristična skupina **ALKO-TEST** iz Celja. Rezervacije na tel. 723-311.

R-interier

Če ste se spraševali, zakaj je **R-interier** na Šlandrovem trgu 9 v Žalcu najbolj obiskovana trgovina s pohištvom in stano- vanjsko opremo na Štajerskem, je odgovor preprost:

- ker imajo najnižje cene
- ugodne kreditne pogoje
- brezplačno dostavo do 10 kilometrov
- ker vam poleg že tako nizkih cen nudijo še 10-odstotni popust za gotovinsko plačilo

AKCIJSKA PRODAJA ODEJ PO IZJEMNO UGODNIH CENAH - NA 3 OBROKE!

Pravi naslov za nakup pohištva

R-interier

Šlandrov trg 9 Žalec

AVTO RALLY

Trgovina z avto deli Žalec
tel. 711-484

Vam nudi:

avtodela za Zastava, Renault, Fiat
avtokozmetiko
avto akustiko
elektromotorje

Od 15. 10. do 27. 12. 1990 nagradna igra

Za nakup nad 100 din nagradni kupon.

1. nagrada 3000,00, 2. nagrada 2000,00 in 3. nagrada 1000,00 din in 10 blagovnih nagrad

Hmelj obče, hmelj osebno

Piše: Mare Cestnik

VI.
Če takole pomislim, sem se o hmelju največ naučil prav na Bavarskem, pri Mayerjevih hmeljarjih, živinorejcih in gostilničarjih, družini in kmetiji sredi ravninske vasi Bruck. Po prvem obiranju, prepoznavanju in utrjenem zupanju sem se čez zimo dogovoril tudi za redčenje, spomladansko delo v hmeljiščih. To sem bil počel svojih petnajst let nazaj, ko smo gojili hmelj še doma — edino, kar sem o redčenju vedel, je bilo naslednje: to je v vsem hmeljarstvu in hmeljarjenju eno najtežjih ter najbolj osvojenih opravil. Živemu človeku očitno ne sme biti nič prihranjenega, za to slej ali prej poskrbi sam!

Sicer pa sem se za redčenje (ali »štrafajnje«, kot se v Savinjski bolj popularno reče) res odločil povsem zavestno. S seboj sem zvil tudi prijatelja, pravzaprav ga je tako kot mene vabil predvsem denar. Ki pa ga je bilo treba prej seveda še zaslužiti.

Dolga utrjujoča pot, prisrčen sprejem, obilo vprašanj, včasih netačnih in nediskretnih, vendar nikoli zlonamernih, izpolnjevanje formulacij za delovno vizo, nastavitve v veliki sobi za goste, odrešujoč korak pod prho, dolgo osvežilno spanje. In se je lahko začelo. Na njivo smo se odpeljali s traktorjem, na majhni poskakujoči prikolici. Zraven se je peljalo še troje ali četvero žensk iz vasi, debelušnih ali debelih gospodinj, najboljših prijateljic šefice Herte. S prijateljem sva torej izstopala v vsem, po spolu, narodnosti in državnosti, temperamentu, po nekmečkem videzu, po neki povsem drugi in drugačni kulturni stopnički. Kmalu se je izkazalo, da sva posebna tudi pri delu, kakršne mašine so že ti Bavarci, zares pravcati stroji, ki imajo na jeziku večinoma le besedi delo in zaslužek in v telesu žilavost, včasih nepojmljivo zagnanost in neobčutljivost za bolečine, sva jih s kolegom vse razen šefice gladko puščala zadaj. Temu sem se v resnici čudil, saj sem bil mislil, da so ženski prsti za občutljiva in opravila, ki zahtevajo prav spretnost prstov (kar redčenje hmelja zagotovo je), pripravnejša od moških. Ekola, motil sem se. S tem sploh nisem rekel, da nama je šlo z lahkoto, o ne, to najmanj: pri redčenju moraš biti ves čas sklonjen, čepeti moraš, klečati ali v najboljšem primeru sedeti; grmiček hmelja moraš videti od blizu, za

na hitro preceniš, katera dva, trije ali štirje poganki (število je stvar sorte, enojne ali dvojne vrste, včasih tudi kaprice delodajalca) so najlepši in najmočnejši, mišice se včasih boleče napnejo, ko se steguješ po žici, na katero navijaš te izbrane brstiče, znova pa se spustiš k tlom, ko porežeš ali populiš odvečno zelenje. Torej kar cel kup operacij, katerih vedno enako zaporedje ponoviš kakšnih tisočkrat na dan. Pri tem najbolj trpijo prsti in rokah, križ in kolena. Nisem ravno mehkužnež, toda bolečina je bila včasih tako huda, da sem našel edino rešitev v tem, da sem se v mislih preselil nekam v tople poletne kraje, Portugalsko, Grčijo, morda še dlje, do kamor me bo pripeljal prav ta hmeljski denar; če pa sva se s prijateljem skupaj znašla v krizi, naju je vlekel ven kakšno brezvezno ali obešenjaško besedičenje in nezasluženo opravljanje vseh prisotnih žensk, kar sva si v svojem jeziku lahko privoščila naglas in gledaje jih v oči.

Bogme, devet ur na dan je bilo dovolj, deset že precej čez mero, enajst na zadnji meji zmogljivosti. Ko me je bolel križ, sem trpinčil kolena, ko so ta odpovedovala poslušnost, sem se znova neusmiljeno lomil in prepogibal ter pritiskal na steber telesa. Ko sem med vožnjo domov ležal na prikolici, sem vsako jamico in kamenček čutil prav v sredi hrbtenjače. Pri večerji sem se že malce naravnal, zvečer sva s prijateljem drug drugega masirala ter si vtirala neke maže, ki so pomagale ali pa ne, hodila drug drugemu po hrbtu, si predvsem dajala poguma za naslednji delovni dan. Če ne drugega, naju je odlikovala svojevrstna trma, ki je šla tudi preko samotrpčenja in zdrave pameti, izgovorila sva si dovoljenje za delo ob nedeljah, ko so si oni kot formalni katoličani uživaško odpočivali, samurajsko »štrafajala in štrafajala« v soncu, vročini, dežju, megli, vetru, nevihti, grmenju, celo v zrnatem babjem pšenu. »Ni miru za jekleno pest!« je postal najin bojni klic, premočenima, blatnima, opečenima ali podhlajenima nama nihče in in nikdar ni mogel vzeti dobre volje, morda tudi zato, ker so bile najine domisljice včasih zelo črne, zelo nenavadne in zelo hermetične vrste.

Prav so prihajale vse stare in nove samoprevare s časom, s pričakovanjem malice, z ocenjevanjem opravljenega dela. Če ne dru-

go, je pomenil olajšanje premik z enega na drugo hmeljišče, od katerih so bila nekatera kar daleč stran. Od začetka sem poslušal klepet nikoli molčečih žensk, pobiral iz obupno neprebavljive bavarščine razumljive besede in pomene — toda tega sem se kmalu naveličal, saj pogovori nikoli niso izplavali iz tipično ženskih področij kuhinje, vzgoje in dela na vrtu. Tudi vprašanja, namenjena nama s prijateljem, se niso odlikovala po globokoumju in duhovni inovativnosti. S tem pa nikakor ne trdim, da so bile te ženske slabe, še manj, da bi bile obremenjene s preteklostjo ali kakšnim kompleksom pred gastarbajterji — z izjemo ene, ki je že po treh dneh demonstrativno zapustila hmeljišče s pojasnilom, da za vse v eni žičnici ni prostora; vse druge so jo kljub najini nezadostni ostro obsodile in še par dni previdno vpraševale, če sva morda užaljena. Nosile so bonbone, ob rojstnem dnevu ene izmed njih celo pol torte in ročko prave kave, nekoč so mi podtaknile škatlo najboljših cigaret.

Dnevi so tako kot med obiranjem minevali v skoraj popolno pozabo že takoj ob svetlobnem začetku drugega. Ostajale so samo posebnosti, redke, vendar nekako dragocene kljub nepomembnosti. Telo je pod vodstvom rok bolj kot ne samodejno opravljalo preproste delovne operacije, glava pa je sanjarila, se spominjala, snovala, spletkarila, risala na obraz nasmešek, otožnost, bes, zagrizenost, hudomušnost, vzhičenost.

Hmeljišča, vsa sem se jih kmalu naučil na pamet: tisto kratko ob glavni cesti dvojna žičnica malo naprej od kmetije s stajo konj in dvema dolgasima dekletoma, ki vsak dan jahata tam okrog, dolgo močvirno na drugi strani ceste, majhna njivca z lesenimi prečkami in senco visokih cipres, in še najdalje in najdlje stran, tik ob mestu, nasproti strojne lope TRGOVCA SEHRESTRASERJA. Najlepše se navija takomenovani nordauer, najtežje je s šopastim in žilavim goldom, s pripombo, da je obeh sort na žalost in na srečo najmanj.

Če kdaj, potem je bilo olajšanje primerno in razumljivo ob koncu te pomladne sezone. Zanimivo, po izplačilu so minile bolečine na vseh koncih in krajih že takoj prvo prelenarjeno dopolne.

Naj tudi tokrat zaključim z zmagovalnim odhodom.